

Helyi
Esélyegyenlőségi
Program

Csemő Község Önkormányzata

HEP 2023-2028

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk.....	10
Helyi Esélyegyenlőségi Program céljai	10
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	13
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	13
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	22
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	43
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	65
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	73
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	81
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	88
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	89
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	90
10. A HEP IT részletei.....	90
10. 1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	90
10.2. Jövőképünk	92
10.3. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	93
10.4. Megvalósítás	103
10.5. Elfogadás módja és dátuma.....	107

Bevezetés

Összhangban az az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel, (Ebktv.) és a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelettel, valamint a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 40§ (1) bekezdés 28. pontja alapján kibocsátott 2021. július 1-től hatályos a Belügyminisztérium által elkészített „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” című dokumentummal összhangban Csemő Község Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjában (HEP) rögzíti az esélyegyenlőség megvalósítása érdekében szükséges feladatait. Az önkormányzat az Ebktv. 31. § (2). bekezdése alapján e programmal összehangolja az esélyegyenlőséget érintő más dokumentumait,¹ és a HEP elkészítésébe bevonja partnereit, különösen a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóit.²

A település bemutatása

Csemő Pest Vármegyében, Budapesttől 70 km-re található. A települést Cegléd, Nagykőrös vagy Lajosmizse irányából érhetjük el. Az M5 autópálya lajosmizsei lejárójánál Cegléd felé, illetve a 441-es főúton Cegléd és Nagykőrös között érhető el közúton. Vasúti megállóhelye nincs. Az eleinte csupán néhány házból álló falu korábban Ceglédhez, ill. Nagykőröshöz tartozott, 1952-től azonban önálló településként működik. Ekkor dőlt el az úgynevezett "csemői per", melyben a két szomszédos város e terület birtoklásáért folytatott harca zárult le. A község mintegy 8 ezer hektár területen terül el, külterülete erdővel borított.

A település sajátossága a hatalmas tanyavilág: A lakosság nagyobbik hányada (65%-a) még ma is a település tanyasi részén él - ezzel Csemő Magyarország legnagyobb lakott külterületével rendelkező települése. Ez a hatalmas tanyavilág mind építészeti, mind a gazdálkodást tekintve sokszínű. További sajátosságként emelhető ki Csemő fejlődése, mert a település szinte a semmiből jött létre 67 évvel ezelőtt, múltjában történelmi személyek és események sem szerepelnek. Sikereit a programokban aktívan közreműködő lakosságának köszönheti.

A fejlesztések legtöbb esetben pályázati források bevonásával valósulhattak meg, a kistérségben Csemő, az elmúlt 15 év átlagában messze a legtöbb pályázatot adta be és nyerte meg. Csemő Község bár fiatal település, az 1990-es évek közepétől a belterület infrastrukturális fejlődése rendkívül gyors és látványos volt. 1999-re elkészült a gáz- és telefonhálózat, a víz- és a csatornahálózat, valamennyi belterületi út szilárd burkolattal lett ellátva és a település központja is megszépült. Az új évezred fordulójára a község belterületén a műszaki infrastruktúra kiépítettsége messze meghaladta az országos átlagot. A teljes közművesítettség túl a szolgáltatások körét olyan további beruházások szélesítették, mint a kábeltelevíziós hálózat, később az internet kiépítése.

Az élhető településkép kialakításához hozzátartozik és elvárás is, hogy a középületek és azok funkciói magas szinten, a kor követelményeinek mindenben megfelelő módon szolgálják a lakossági igényeket. 2008-ra a település valamennyi közösségi funkcióval bír, illetve szolgáltatást nyújtó intézményét felújította és a berendezési, felszerelési tárgyakat is modernizálta. Mára elmondható,

¹ Különösen ide tartozik a Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció.

² Bővebben lásd: MAKKOS Nándor: Önkormányzatok gyermekek esélyteremtésével kapcsolatos felelősségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 5. pp 36-40 (2022).

hogy a község belterületén felújított és európai mintaprojektté nyilvánított óvoda, iskola, egészségház, gyógyszertár, szociális foglalkoztató van, amely középületek a lakossági szükséglet kielégítését maximálisan biztosítják. A szintén teljesen felújított Községházán helyet kapott egy civilházi rész, valamint két szinten Könyvtár és közművelődési színtér működik. Túlzás nélkül kijelenthető, hogy Csemő a szociális alapellátások és szolgáltatások tekintetében is kiemelkedik a régióból.

A település fejlesztése nemcsak a belterület határáig terjed. A külterületen szinte teljes a villamosítottság, a sűrűbben lakott, ún. zöldhalmi településrészen elérhető a vezetékes gáz szolgáltatása is. A közlekedés szempontjából főbb útvonalak aszfaltosak, útjain távolsági buszközlekedés működik. Zöldhalomban orvosi rendelő is működik, valamint itt található a Tájház.

Az elért eredmények megőrzése, a kialakított infrastruktúra működtetése legalább akkora feladatot jelent önkormányzatunk számára, mint a kialakítás volt. Csemő Község Önkormányzata a célokat koncepcióban fogalmazta meg. E szerint legfontosabb feladat, hogy az önkormányzat és intézményei működését, működési kiadásait minden körülmények között aggálytalanul biztosítani tudja. A költségvetés tervezésekor ezért a szükséges és elégséges mértéket szem előtt tartva, szigorú elszámolási rendben tervez, alapelv, hogy működésre nem vett és nem is vesz fel hitelt.

Csemő községben a fenntarthatóság emberi erőforrása biztosításának legfőbb letéteményesei az oktatási intézmények, illetve az integrált rendszerű oktatás. A község vezetése különösen fontosnak tartja az itt élő gyermekek európai szintű nevelését és oktatását. Ennek érdekében került sor az óvoda és iskola épületének felújítására, korszerűsítésére, valamint modern számítástechnikai oktató eszközök beszerzésére. Meggyőződéssel valljuk ugyanis, hogy helyi a viszonyok között (nagyon sok a hátrányos helyzetű, sőt a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, nagy távolságok, relatíve alacsony iskolázottság, stb...) az önkormányzati törvényben leírt kötelező feladatain túl az önkormányzatnak komoly felelőssége van a nevelésben, munkáját nemcsak a jelen, hanem a "jövő generációja" érdekében is végeznie kell.

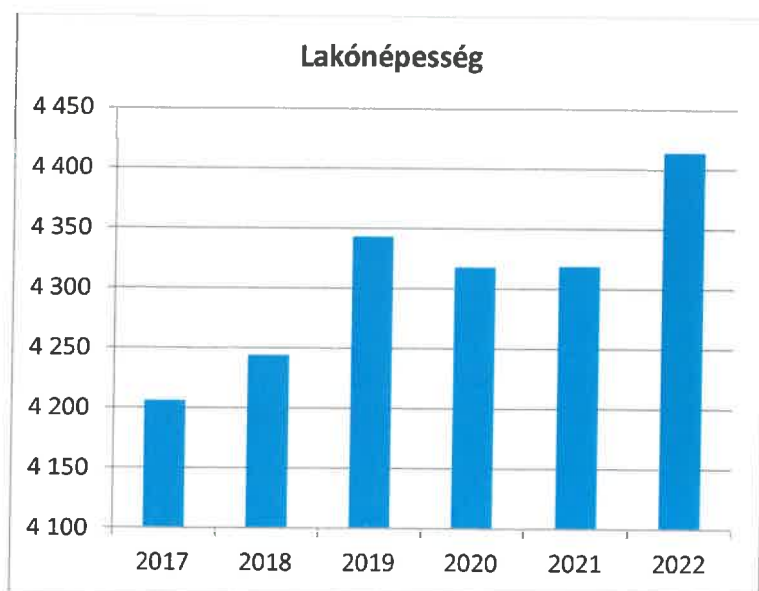
Csemő Község Önkormányzata számára a fejlődés legfontosabb záloga a helyi emberekben meglévő "csemői tudat" (lokálpatriotizmus). A fiatalok magas létszámarányára, a helyi összetartó és aktív civil szerveződésekre lehet alapozni.

A település általános demográfiai folyamatairól a Központi Statisztikai Hivatal főbb demográfiai mutatóinak segítségével nyerhetünk képet. Ezek elemzésére elsősorban az esélyegyenlőség szempontjából releváns célcsoportok beazonosítása céljából van szükség.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 001)	Változás
2017	4 206	bázis év
2018	4 244	100,90%
2019	4 343	102,33%
2020	4 318	99,42%
2021	4 319	100,02%
2022	4 414	102,20%

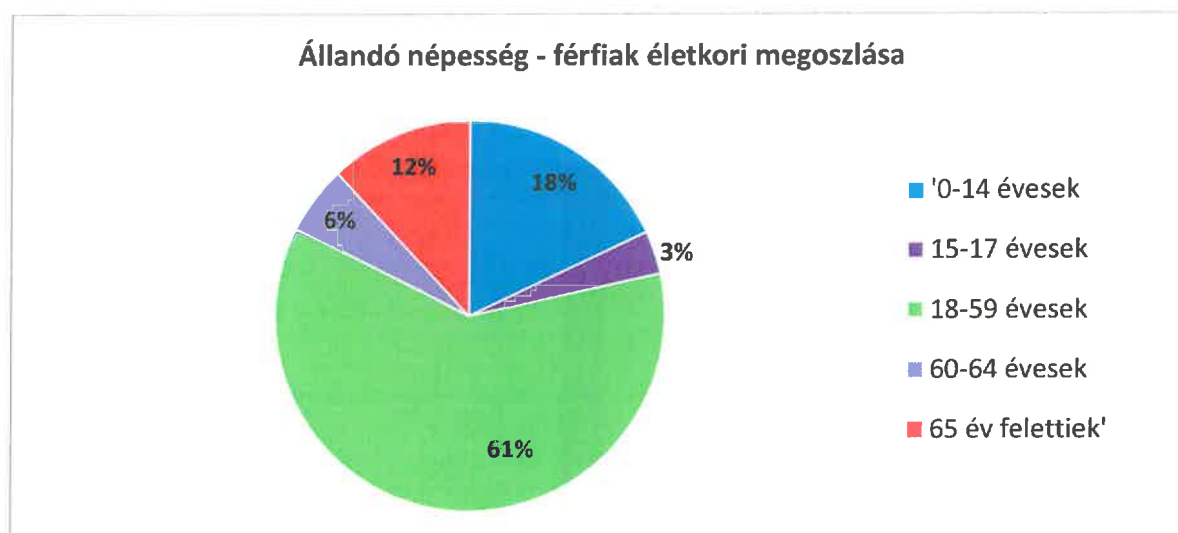
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

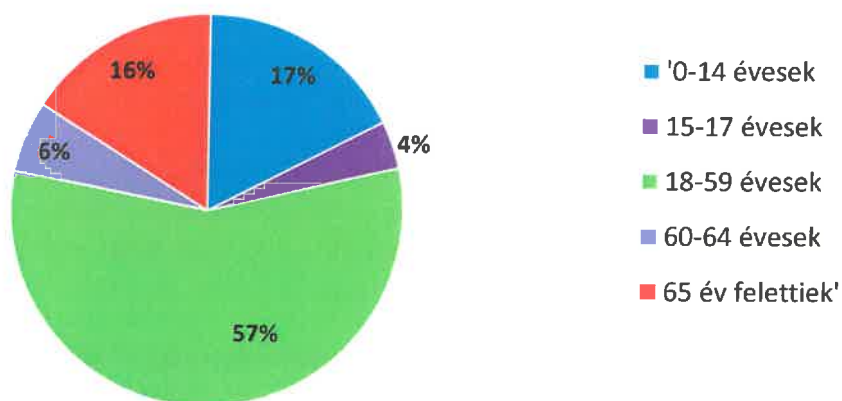
2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2020)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	2 375	2 313	4688	50,66%	49,34%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			192	4,10%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	427	405	832	9,11%	8,64%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	85	91	176	1,81%	1,94%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	1 445	1 311	2756	30,82%	27,97%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	133	135	268	2,84%	2,88%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	285	371	656	6,08%	7,91%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A fejlett társadalmakra jellemző demográfiai folyamatok - alacsony születési ráta, születéskor várható élettartam emelkedése, a népesség elöregedése - sajnálatos módon hazánkban is egyre láthatóbbá válnak. Ezzel szemben Csemő demográfiai adataiban nem az elöregedő társadalmakra jellemző trendek mutatkoznak meg. A település lakónépességének száma az elmúlt években növekvő tendenciát mutatott. A lakónépesség száma 2017 és 2022 között 5%-al nőtt. Az állandó népesség 60%-a aktív korú (18-59 éves), mintegy 18%-a kiskorú (0-14 éves).

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

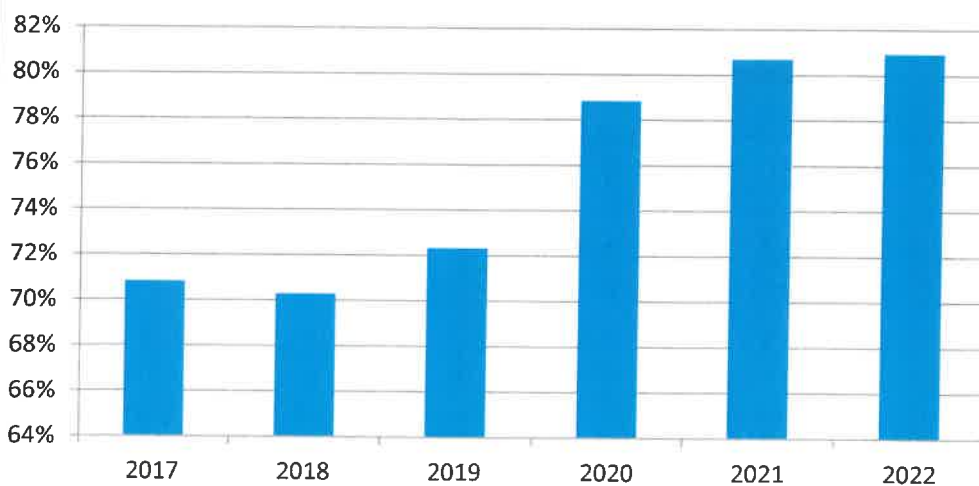

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	561	792	70,83%
2018	575	818	70,29%
2019	609	842	72,33%
2020	656	832	78,85%
2021	665	824	80,70%
2022	676	835	80,96%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Öregedési index (%)

A lakónépesség számának alakulása, a korösszetétel és az öregedési index alapján elmondható, hogy településünkre a fiatalos népességszerkezet jellemző, hiszen a vizsgált időszakokban az öregedési index mindig 100 alatt van, bár értéke évről évre emelkedik. Az állandó népesség korösszetételét vizsgálva megállapítható, hogy a 0-14 éves állandó lakosok száma több mint a 65 év felettieké.

A 18 év alattiak aránya a település állandó népességén belül 21,5%, körükben a férfi és női nem nagyjából egyenlő arányban van jelen. Az esélyegyenlőség szempontjából a gyermekek és fiatalok fontos csoportot alkotnak, hiszen ők azok, akik talán legkevésbé tudják érdekeiket képviselni, érvényesíteni.

Az aktív korúak (18-59 éves) aránya a település teljes népességén belül a legnagyobb, közel 60%, körükben a nők és férfiak aránya nagyjából egyenlő. Az esélyegyenlőség szempontjából talán a legkevésbé sérülékeny korcsoportról beszélhetünk, ugyanakkor nem szabad megfeledkeznünk azokról a terhekről, melyek ezekben az életévekben terhelik elsősorban a nőket. Ilyenek lehetnek: gyermekvállalás után a munkaerő-piacra történő visszalépés nehézségei, gyermekekről és időskorú vagy beteg családtagokról való gondoskodás kötelezettsége, munkahely és családdal kapcsolatos teendők összehangolása stb. Mindezen terhek miatt kiemelt figyelmet szükséges fordítani a megfelelő munkaerő-piaci szolgáltatások hozzáférhetőségére, a lakhatás és családtervezés támogatására, valamint a gyermekek napközbeni ellátásához kapcsolódó szolgáltatásokra.

A 60 év felettiek korcsoportjában a nők képviseltetik magukat magasabb arányban, ami szemlélteti azt a demográfiai jelenséget, miszerint a nők születéskor várható élettartama magasabb a férfiakéhoz képest. Ezt az adatot érdemes figyelembe venni a férfiakat érintő egészségügyi szolgáltatások, szűrővizsgálatok népszerűsítésének szempontjából.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2017	1,66
2018	2,60
2019	14,44
2020	-6,23
2021	-3,94
2022	3,23

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A vándorlási egyenleg az elmúlt öt évben változó képet mutat. 2017 és 2019 pozitív előjelű volt, azaz a településre beköltözők száma meghaladta az onnan elvándorlókat. A 2019-es év különösen kugró volt e tekintetben (14,44) Ez a folyamat azonban a 2020 és 2021-es években megfordult, melynek okát nem ismerjük feltételezzük, hogy a koronavírus járvány is közre játszhatott, de egyéb tényezők is állhatnak a jelenség hátterében. A 2022-es évben ismét pozitív előjelű a vándorlási egyenleg, ami egybe esik a helyi tapasztalatokkal, mely szerint a Csemőben is elérhető falusi CSOK lehetőségét kihasználva egyre több fiatal család választja településünket lakóhelyévé.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2017	0,24
2018	4,73
2019	1,63
2020	1,39
2021	4,40
2022	2,08

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A statisztikai táblázatokból jól látszik, hogy Csemő község lakóinak száma növekszik, részben a természetes szaporulat által, részben pedig a betelepülőkkel. A természetes szaporodást vizsgálva megállapítható, hogy az évek folyamán változó tendenciát mutat. Az élve születések és a halálozások különbségének 10000 lakosra vetített száma minden évben pozitív, a 2018-as és a 2021-es évben pedig jelentős kiugrás volt.

A főbb demográfiai mutatók alapján összességében elmondható, hogy Csemőt az országos trendektől eltérő demográfiai folyamatok jellemzik. Az öregedő népesség, mint társadalmi probléma csak kis mértékben jelentkezik a településünkön

Értékeink, küldetésünk

Ahhoz, hogy Csemő kívánatos élettérként pozicionálhassa magát a települések piacán, vonzó, fenntartható falutermékként kell megjelennie. Ennek érdekében szükség van a település arculatának további fejlesztésére, vonzó vidéki jellegű, nyugodt településkörnyezet megteremtésére, amelynek legfontosabb elemei a következők:

- Településszépítés, közterek rendezése, hagyományos építészet támogatása (e tekintetben Csemő már eddig is szép eredményekkel büszkélkedhet)
- Külterületek rendezése, új zöldhalmi alközpont kialakítása
- Erdőterületek rendezése, piknik és pihenő létesítmények kialakítása
- Környezetvédelmi programok kidolgozása
- Kerékpárút, gyalogút hálózat létrehozása
- A közlekedési infrastruktúra fejlesztése
- Települések közötti összekötő utak fejlesztése (térségi összefogással)
- A külterületi utak állapotának javítása.

Küldetésünknek tekintjük továbbá, hogy községünk lakói helyben jussanak hozzá mindazon szolgáltatásokhoz, lehetőségekhez, melyekre a megfelelő életszínvonal elérése, fenntartása szempontjából szükség lehet, hogy Csemő egy mindenki számára vonzó, élhető kistelepülés maradjon a jövőben is.

Helyi Esélyegyenlőségi Program céljai

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja:

Csemő település Önkormányzata a HEP elfogadásával érvényesíteni kívánja különösen a HEP részét alkotó helyzetelemzés (HEP HE) és az intézkedési terv (HEP IT)³ által:

- diszkriminációmentességet,⁴
- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,⁵
- a közösségi közlekedéshez, és közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,⁶
- a szegregációmentességet, különösen a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.⁷

A Helyi Esélyegyenlőségi Programok, HEP-ek célja különösen az önkormányzási képesség terén a helyi jogalkotási folyamat eredményesebbé tétele, s ehhez kapcsolódóan a partnerség erősítése, továbbá az önkormányzat által ellátott igazgatási szolgáltatások megszervezésének finomhangolása, a társadalmi kohézió erősítése, a fejlesztési forrásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása, valamint a tervezési eszköztár bővítése. A kialakult gyakorlattal ellentétben

³ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (1) bek.

⁴ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. ab) pont.

⁵ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 5 § (1) bek. e) pont.

⁶ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. bb) pont.

⁷ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. b), ba), ca) pont.

– mely gyakran öt célcsoportot említ – a cél különösen hat célcsoport, a mélyszegénységben élők, romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők esélyeinek javítását célozza minden településen. Valójában számolni kell a tanyán élő, és több hátránnyal egyidejűleg érintett célcsoport tagjaival is. Összességében elmondható, hogy a védelemnek és az esélyek biztosításának a kevesebb lehetőséggel rendelkező személyek helyzetének javítását nagyobb intenzitással kell szolgálnia, mint másokét. A HEP-ek létrehoztnak egy egységes a minisztérium számára hasznosítható értékelési rendszert is az egyes HEP-ek összehasonlíthatósága által, különösen akkor, ha az önkormányzatok a HEP-ek tartalmi kereteit nem változtatják meg. „Annak érdekében, hogy az érintett célcsoportok (tartósan rászoruló - romák, gyerekek, idősek, nők, fogyatékkal élők) helyzetének változása és problémáik kezelése érdekében tett intézkedések országos szinten is nyomon követhetőek legyenek, a programokat a települési önkormányzatok egységes elvek mentén kell, hogy elkészítsék.”⁸

A HEP-ek alkalmat és lehetőséget teremtenek helyi együttműködések generálására, és elősegíthetik az önkormányzatok közötti megállapodások megkötését is. A HEP-ek kimondott célja az MNTFS és más felzárkóztató programok érvényre juttatása statisztikai adatok és a mentorok személyes támogatása által is.⁹

A HEP helyzetelemző részének céljai:

Elsődleges cél figyelembe venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.¹⁰ E mellett fontos a célcsoportokba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférés alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További cél meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak.

AHEP IT céljai:

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP IT tartalmazza. Céla helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrétmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.¹¹ További célmeghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt. Szintén célként határozható meg annak az együttműködési rendszernek a felállítása, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége:

A HEP-ek nem csupán a nemzeti felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére

⁸ MAGYAR NEMZETI TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁSI STRATÉGIA (MNTFS) II. TARTÓSÁN RÁSZORULÓK – SZEGÉNY CSALÁDBAN ÉLŐ GYERMEKEK –ROMÁK (2011–2020) Frissített változat. p. 119.

⁹ MAKKOS Nándor: Nők esélyegyenlőségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 6. pp 36-40 (2022).

¹⁰ 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (4) bek.

¹¹ Alaptörvény XV. cikk. (4) bek., 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (3-4) bek.

és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.¹²

A felzárkózás-politika helyi szintű lábaként 2013-tól kialakult a HEP-ek elkészítésének új rendszere. Célja, hogy a településeken élő, esélyteremtés szempontjából támogatásra szoruló társadalmi csoportok – különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, fogyatékkal élő személyek, nők és az idősek – helyzete és életminősége javuljon.¹³

¹²Alaptörvény XXV. cikk.

¹³MNTFS 2030. p. 166.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Magyarország nemzetközi és szupranacionális jogból származó kötelezettségeire, és a nemzeti hagyományaira való tekintettel, az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód előmozdítása nemzeti feladat. Az Alaptörvény különösen a II. cikk, és a XV. cikk (4) pontjára való tekintettel megállapítható, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.” A HEP elkészítésének kötelezettségét az Ebktv. 31. § (1) bekezdése tartalmazza. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendelete,

- a helyi esély egyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete tartalmazza.¹⁴ A HEP alkalmazása során figyelemmel kell lenni más, az esélyegyenlőséget érintő jogszabályra is, különösen:
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (Njt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
-

1.2. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás bemutatása

A szociális és gyermekvédelmi ellátásokra vonatkozó helyi szabályokat az alábbi rendeletek tartalmazzák:

- Csemő Község Önkormányzata Képviselő-testületének 4/2023. (II. 2.) önkormányzati rendelete a pénzügyi és természetbeni szociális támogatások rendszeréről és gyermekvédelmi ellátásokról,
- Csemő Község Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2023. (III. 24.) önkormányzati rendelete a tanyagondnoki szolgálatról.

A rendeleteket azok hatékonysága érdekében szükség szerint, de évente legalább egy alkalommal felülvizsgáljuk. A Képviselő-testület a helyi szabályozási tevékenysége során az esélyegyenlőségi szempontokat is figyelembe veszi.

¹⁴Vö. Jat.24. § (1) bek.

2. Stratégiai környezet bemutatása

Az esélyteremtés terén a nemzetközi, a szupranacionális, és a nemzeti célkitűzések egybeeshetnek. Nemzetközi¹⁵ célkitűzések:

1. **Nincs szegénység**
2. **Nincs éhség**
3. **Jó egészség és jó közérzet**
4. **Minőségi oktatás**
5. **Nemek közötti egyenlőség**
6. **Tiszta víz és higiénia**
7. **Megfizethető és tiszta energia**
8. **Tisztességes munka és gazdasági növekedés**
9. **Ipár, innováció és infrastruktúra**
10. **Csökkentett egyenlőtlenség**
11. **Fenntartható városok és közösségek**
12. **Felelősségteljes fogyasztás és termelés**
13. **Klíma akció**
14. **Élet a víz alatt**
15. **Élet a szárazföldön**
16. **Béke, igazságosság és erős intézmények**
17. **Partnerség a célokért**

Szupranacionális¹⁶ célkitűzések:

A Területi Agenda figyelembe veszi a közelmúltbeli szakpolitikai kereteket és menetrendeket.¹⁷ Európa egységességének megőrzéséhez elengedhetetlen, hogy **hidat képezzünk** az eltérő jövedelmű, oktatási háttérű, kultúrájú, vallású, valamint különböző hagyományokkal rendelkező emberek között. Elő kell segítenünk a civil társadalom tagjai közötti együttműködést, és fokoznunk kell a szolidaritásukat a **szegregáció csökkentése**, valamint a **társadalmi befogadás** előmozdítása érdekében, a **sokszínűséget** pedig az **általános jóllét** szolgálatába kell állítanunk.¹⁸

Nemzeti célkitűzések:

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát (1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.), majd 2014-ben a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t (1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.) 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), illetve a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 végrehajtásának a 2021–2024. évekre szóló kormányzati intézkedési terve (Kormány 1619/2021. (IX. 3.) Korm. határozata) amely a következő évekre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait:

¹⁵Forrás: Az Egyesült Nemzetek Szervezetének (2017) határozata, amelyet a Közgyűlés 2017 július 6-án fogadott el, a Statisztikai Bizottságnak a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrenddel kapcsolatos munkája (A/RES/71/313).

¹⁶Forrás: Területi Agenda 2030.

¹⁷Forrás: Területi Agenda 2030: Idetartozik többek között az Egyesült Nemzetek Szervezetének a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendje és a fenntartható fejlődési célok (2015), a Párizsi Megállapodás (2015), az Egyesült Nemzetek Szervezetének Új városfejlesztési menetrendje (2016), az Európai Bizottság „Fenntartható Európa 2030-ra” című vitaanyaga (2019), a 2021–2027-es időszakra szóló, jövőbeli uniós kohéziós politikára irányuló javaslat (2018), az Európai Unió városfejlesztési agendája (2016), az Új Lipcsei Charta (2020), a Jobb életminőség a vidéki területeken című Cork 2.0 nyilatkozat (2016), az OECD város- és vidékpolitikára vonatkozó elvei (2019), az európai zöld megállapodás és az ahhoz kapcsolódó Fenntartható Európa beruházási terv és méltányos átállási mechanizmus (2020), az uniós helyreállítási program (2020), valamint az Európai Unió Tanácsa releváns következtetései.

¹⁸Bővebben lásd:MAKKOS Nándor: A szegregátumok megszüntetésének lehetőségérőlJEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXV. évfolyam 3.szám pp 40-44 (2023)

- I. Születés és gyermekkor
- II. Köznevelési, szakképzési, felsőoktatási rendszer – óvodától egyetemig
- III. Ifjúsági ügyek, gyermekvállalás, családalapítás, életmód
- IV. Foglalkoztatás, munkavállalás, felnőttképzés, szociális gazdaság
- V. Területi egyenlőtlenségek, településfejlesztés – lakhatási és energiaszegénység – környezettudatosság, környezetvédelem
- VI. Testi-lelki egészség, egészségügyi ellátás
- VII. Roma identitás, közösségépítés, szemléletformálás, jogérvényesítés
- VIII. A Stratégia megvalósításának intézményrendszere, hazai és Kárpát-medencei partnerség
- IX. A stratégia nyomon követése, monitoring

Társadalmi felzárkóztatást az MNTFS-en kívül, különösen az alábbi nemzeti stratégiák, programok tartalmaznak:

1. „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
2. Digitális Gyermekvédelmi Stratégia (2016-)
3. Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája (2016-)
4. Nemzeti Tehetség Program (2008-2028)
5. Nemzeti Környezetvédelmi Program (2022-2026)
6. Új Roma Stratégia (2019-2030)
7. „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)¹⁹
8. Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024)
9. Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)

1. „Legyen jobb a Gyerekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

A Legyen Jobb a Gyerekeknek Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Nemzeti Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

2. Az Országgyűlés 88/2009. (X. 29.) OGY határozata a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról (2009-2024)

A magyar Ifjúságpolitikai Stratégia két elsődleges dokumentumból áll: A Nemzeti Ifjúságvédelmi Stratégiából és a A Kormány 1494/2011. (XII. 27.) Korm. határozata az Új Nemzedék Jövőéért Program, a Kormány ifjúságpolitikai keretprogramjának elfogadásáról. A Nemzeti Ifjúsági Stratégia (NIS) Magyarország nemzeti ifjúsági stratégiája, amelyet a magyar Országgyűlés 2009-ben fogadott el, és 2024-ig érvényes. A NIS felvázolja a magyarországi fiatalok fejlődésének optimális irányait. A stratégia célja, hogy a fiatalokat folyamatos, innovatív és modern erőforrásnak tekintse, amely képes hozzájárulni a társadalomhoz. A NIS három fő fókuszterülettel rendelkezik: a részvétel, a

¹⁹ Forrás: „Az 1685/2020. (X. 22.) Korm. határozat rendelkezik az Európai Unió számára készített, „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) akcióterv elfogadásáról.

kapcsolat és a felhatalmazás. A magyar kormány akciótervet is kidolgozott a NIS megvalósítására, amelyet 2010-ben hagytak jóvá.

3. Magyarország Digitális Gyermekvédelmi Stratégiája (2016-)

A Kormány a1488/2016. (IX.2.) Korm. határozattal elfogadott Magyarország Digitális Gyermekvédelmi Stratégiáját az InternetKon eredményei alapján készítette el a magyar társadalom és a magyar nemzetgazdaság digitális fejlesztését célzó Digitális Jólét Programot. A program részeként elkészült Magyarország Digitális Gyermekvédelmi Stratégiáját a fentiekén túl az a felismerés hívta életre, hogy a digitális kultúra egyre növekvő mértékben, meghatározó módon befolyásolja mindennapi életünket, társadalmunkat és gazdaságunkat. A tudatos internethasználat mint a digitális kultúrához való hozzáférés csatornája az egyik legfontosabb, rendkívül összetett képesség. Amennyiben a megfelelő képességekkel rendelkező fiatalok biztonságos környezetben tudják használni a digitális világ nyújtotta lehetőségeket, úgy nemcsak a saját egyéni versenyképességük javul, hanem közösségüké, így összességében az országé is.

4. Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája (2016-)

A Kormány által 1858/2016. (XII. 27.) Korm. határozattal elfogadott Magyarország Digitális Startup Stratégiáját az a felismerés hívta életre, hogy a digitális átalakulás nem választás kérdése: olyan elkerülhetetlen jelenség, amelyre mindenkinek fel kell készülnie, hiszen 20. századi tudással senki nem lehet versenyképes a 21. században. A digitális eszközöket és szemléletmódot be kell vinni a tantermekbe, mivel napról napra mélyebben integrálódnak a hétköznapi életünkbe is. A felnövekvő generáció versenyképessége, munkaerőpiaci esélyei szempontjából is elkerülhetetlen az oktatási rendszer azonnali és radikális digitalizálása: most dől el, hogy a magyar fiatalok milyen szerepet töltenek majd be az európai munkaerőpiacon, ahogy az is, hogy a magyar nemzetgazdaság milyen szerepet kaphat a nemzetközi versenyben. A felkészülés legjobb eszköze természetesen az oktatásban való tudatos részvétel, az egész életen át tartó tanulás. Ennek megfelelően a DJP kiemelt területei közé tartozik Magyarország Digitális Oktatási Stratégiájának elkészítése, hiszen a 21. században nem lehet múlt századi módszerekkel tanítani és tanulni.

5. Nemzeti Tehetség Program (2008-2028)

126/2008. (XII. 4.) OGY határozata Nemzeti Tehetség Program elfogadásáról, a Nemzeti Tehetség Program finanszírozásának elveiről, valamint a Nemzeti Tehetségügyi Koordinációs Fórum létrehozásának és működésének elveiről:

Magyarország gazdasági kibontakozása a tudás- és képességigényes ágazatok fejlesztésével valósulhat meg. Ezen ágazatok fejlődése szempontjából kulcsfontosságú, hogy az adott tudás- és képességtartalomban kiemelkedő teljesítményre képes fiatalok, a tehetségek felszínre kerülnek-e, tehetségük kibontakozhat-e, hasznosulhat-e, a tehetségek pályájukon kellő és folyamatos segítséget kapnak-e és - mindezek következtében - képes lesz-e az ország megtartani a legkiválóbb tehetségeit. A tehetségek megtalálása és folyamatos fejlesztése a tehetséges fiatal számára mással nem pótolható kitörési, érvényesülési esélyt jelent. A tehetségek ma már egy adott ország versenyképességét meghatározó kulcstényezővé léptek elő. Ebből is következően a tehetségek megtalálása nem csak a tehetségek és családjuk magánügye, hanem nemzeti ügy, hiszen a tehetség hasznosulása a közvetlen haszon mellett a legversenyképesebb termelés kifejlesztésével és idevonzásával is a teljes nemzetnek többletlehetőségeket teremt. Így a tehetségek segítésének nemzeti programja gazdasági, esélyjavító és társadalomépítési program is.

A tehetségsegítés komplex formái szervesen illeszkednek a köz- és felsőoktatás megújítását célzó törekvésekhez, a kompetencia alapú, az egyének tanulási sajátosságait is figyelembe vevő oktatás

elterjesztéséhez. A tehetségek segítése és fejlesztése az életpálya helyes irányba terelését, az életpálya sikerességének segítését, az innováció és kreativitás ösztönzését és elterjedését, a gazdasági növekedést, a magasabb versenyképességet, az esélyegyenlőtlenségek csökkentését, a magasabb társadalmi mobilitást, a hátrányos helyzet leküzdését és a kistérségek, valamint az egész társadalom kohézióját egyaránt szolgálják. A Nemzeti Tehetség Programnak a foglalkoztatási stratégiában példa- és értékteremtő szerepe van, a magyar gazdaság fejlődésében pedig kitörési pont lehet.

A tehetségek segítése nem áll meg a határoknál. A határon túli magyarság tehetségsegítő hagyományainak megismerése, hasznosítása, a határon túli kezdeményezésekkel való folyamatos együttműködés a tehetségsegítést ilyen értelemben nemzeti ügyé is teszi.

A tehetségek segítésében eddig elért, és a Nemzeti Tehetség Program megvalósítása során várható további eredmények nemcsak Magyarország, hanem az Európai Unió egésze számára is kiemelkedően értékes, más országokban is adaptálható tapasztalatot jelenthetnek, amelynek terjesztése hozzájárul az ország nemzetközi elismertségének növekedéséhez.

6. Nemzeti Környezetvédelmi Program (2022-2026)

Az Országgyűlés 62/2022. (XII. 9.) OGY határozata a 2026-ig szóló 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programot. A program stratégiai és horizontális céljai: 1. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése. 2. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata. 3. Az erőforrás-takarékosság és hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése. 4. A környezetbiztonság javítása. 5. A társadalom környezettudatosságának növelése. 6. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási képesség erősítése.

Környezeti nevelés és oktatás keretében szükséges különböző környezeti nevelési és oktatási programok megerősítése. Köznevelési intézményekben a környezeti nevelés, és a fenntartható életmódra nevelés részét képezi a nevelési-oktatási feladatoknak. Kereteit elsősorban az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és a Nemzeti Aparenter jelentik, valamint az erre épülő kerettantervek ajánlásai. A környezeti nevelés egészintézményes kiválósági hálózata a Magyarországi Zöld Óvodák Hálózata, valamint a Magyarországi Ökoiskola Hálózat. Jelenleg hazánkban minden negyedik gyermek Zöld Óvodába és minden harmadik tanuló ökoiskolába járhat. A felsőoktatásban tovább gyarapodtak a környezet- és természetvédelmi tárgyú graduális, posztgraduális és PhD programok. A környezeti nevelés és oktatás a személyes példaadással párosuló ismeretátadáson keresztül, a képzés pedig a fenntarthatóságra neveléssel, az ehhez szükséges tudás átadásával ösztönzi a környezettudatos szemlélet alakulását annak érdekében, hogy az egyén képes legyen döntéseiben és életvitelében is alkalmazni, viselkedése szerves részévé tenni az elsajátított ismeretanyagot.

7. Új Roma Stratégia (2019–2030) (A stratégia csak a határozatban megjelölt településeket érinti)

A Kormány 1426/2019. (VII. 26.) Korm. határozata az Új Roma Stratégiával (2019–2030) összefüggő feladatok meghatározásáról című dokumentumban a) megállapítja, hogy az általa megtárgyalt Új Roma Stratégia (2019–2030) című dokumentum (a továbbiakban: Stratégia) intézkedési tervek és intézkedések kidolgozásának alapjául szolgálhat; b) felhívja a miniszterelnöki biztos kinevezéséről szóló 3/2019. (IV. 18.) ME utasítással kinevezett miniszterelnöki biztost (a továbbiakban: miniszterelnöki biztos) és a belügyminisztert, hogy a Stratégia tervezetét egészítsék ki a 2021–2027-es európai uniós tervezési ciklus forrásfelhasználásának feltételeiről szóló elemekkel. Felelős: miniszterelnöki biztos belügyminiszter Határidő: a feltételek ismerteté válását követő 90. nap 2. A Kormány a) egyetért azzal, hogy a Magyar Máltai Szeretetszolgálat a „Felzárkózó települések” programjában kijelölt 30 település mellett Csörög, Monor és Nagybárcánypuszta településeken fejlesztési programot indítson, valamint felhívja a belügyminisztert, hogy a miniszterelnöki biztos együttműködésével és az érintett miniszterek bevonásával gondoskodjon e három településnek a „Felzárkózó települések” programjába történő bevonásáról

a következő fejlesztési feladatok megvalósításával: aa) Csörög településen közösségi tér kialakítása, komplex szociális szolgáltatások nyújtása, a kora gyermekkori szolgáltatások kiszélesítése, valamint a gyermekjóléti alapellátások fejlesztése, ab) Monor Tabán városrészében felújítás alá eső házak, illetve a közfürdő állapotának felmérése, az ingatlanok tulajdonjogi helyzetének rendezése, lakások vásárlása, a településrész képének, lakhatási viszonyainak javítására infrastrukturális beruházások kivitelezése, ac) Nagybárcány településen komplex szociális szolgáltatások nyújtása, a kora gyermekkori szolgáltatások fejlesztése, a közösségfejlesztést célzó infrastrukturális fejlesztés és programok indítása; Felelős: belügyminiszter miniszterelnöki biztos érintett miniszterek Határidő: azonnal b) felhívja a belügyminisztert, hogy tegyen javaslatot a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjának megalapozásáról szóló 1404/2019. (VII. 5.) Korm. határozat 1. pontjában meghatározott települési körből a bevonásra javasolt következő 30 településre.

8. „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)²⁰

1. Az Akcióterv a családi élet és munkavállalás összehangolásának további támogatását tűzi ki célul, amelyet a következő konkrét intézkedésekkel javasolt elérni:

- a) A női-férfi munkamegosztás elősegítése
- b) A nők „láthatatlan”, „fizetetlen” munkájának fokozott elismerése
- c) A munka és családi élet összehangolása a nők és férfiak között a gyermekgondozási szabadság tekintetében
- d) A gondozási feladatokban való állami és munkaadói segítségnyújtás munkahelyi, vállalati bölcsődék és óvodák számának növelésével figyelembe véve a meglévő óvodák kapacitását;
- e) Szemléletmód formálás az oktatásban
- f) Szemléletmód formálás a vállalati magatartásban az 1201/2015. (IV. 9.) Korm. határozatban foglalt a vállalati társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó Cselekvési Terv aktualizálása a vállalatok felelős magatartásának erősítése érdekében;
- g) Család-és gyermekbarát környezet kialakítása

2. A nők részvételének segítése azokon a területeken, ahol az jelenleg alacsony.

3. A nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági, egészségi és szociális védelmének megteremtése.

9. Idősügyi Nemzeti Stratégia(2023–2034)

A 81/2009. (X. 2.) OGY határozat az Idősügyi Nemzeti Stratégiáról című dokumentum az aktuális gazdasági-társadalmi környezethez viszonyulva határozza meg az idősügyi stratégia célkitűzéseikhez szükséges kormányzati beavatkozási feladatokat. Az életkor meghosszabbodásával a népesség egyre nagyobb arányát alkotó idős generáció mind erőteljesebb társadalmi hasznosságának előmozdítása fontos feladat, megkerülhetetlenül fontos cél. Az idősekről való gondolkodás felöleli a jogbiztonság, kommunikáció, nyilvánosság, képzés, élethosszig tartó tanulás, egészségügy, rehabilitáció, mentális egészség, szociális ellátások, nyugdíjügy, foglalkoztatás, kultúra-közművelődés, sport-rekreáció, strukturált szabadidő-eltöltés, esélyegyenlőség, társadalmi kirekesztődés megelőzése, életútmodell, önkéntesség, generációk közötti együttműködés területeit és kapcsolódási pontjait. A stratégia prioritásai:

1. Esélyegyenlőség, pozitív reakciók az idősödés és a hosszabbélettűség Társadalompolitikai kihívásaira, fellépés az ageizmus ellen

A Stratégiában megfogalmazottak rámutatnak arra, hogy fokozni kell az érintettek bevonását és az e céllal történő együttműködések fejlesztését a különböző szektorok (kormányzati, nonprofit, for-profit, informális közösségek), a különböző szakpolitikák és különböző szolgáltató partnerek között.

²⁰ Forrás: „Az 1685/2020. (X. 22.) Korm. határozat rendelkezik az Európai Unió számára készített, „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) akcióterv elfogadásáról.

A társadalmi szemlélet változtatása azért is szükséges, hogy csökkenjen az idősokkal szembeni negatív sztereotípiák térnyerése.

2. Társadalmi részvétel és bevonódás, közösségi megbecsültség

A Stratégia lényege egy társadalmi szemléletváltás elfogadtatása és érvényre juttatása, mely szerint az idősödéstről való gondolkodásban lényeges a meglévő képességek megőrzése, szunnyadó készségek előhívása.

3. Élethosszig tartó fejlődés, törekvés az életöröm, az autonómia megőrzésére és az önmegvalósításra

Az idősök számára képzésekkel is biztosítani kell az önellátás és az életminőségük megőrzésével kapcsolatos ismereteket. Meg kell teremteni a feltételeit az élethosszig tartó tanulásnak, az önsegítés lehetőségeinek és az önkéntesség szélesebb körű kiépítésének, a generációk közötti együttműködés lehetőségeinek bővítését is.

4. Biztonság és megfelelő életminőség, a betegségek kockázatának alacsonyan tartása, az emberi méltóság megőrzése és a funkcionális önállóság elősegítése

Az idős emberről a maga emberi teljességében kell gondolkodni. A figyelmet az emberi élet kiteljesedésére kell fordítani és nem szabad kizárólag a szociális és egészségügyi vonatkozásokra leszűkíteni. A Stratégia alapvető irányelve és az időspolitikai fejlesztés egyik célja, hogy az idősokorúak jól-léte szempontjából a személyre szabott szolgáltatások széles köre álljon rendelkezésre, figyelembe véve azt, hogy az idősokorú személyeknek egyéneként eltérő társadalmi és kulturális szükségleteik vannak. Az idősoknak úgy kell hozzáfénniük a különféle szolgáltatásokhoz, hogy azok leginkább igazodjanak a saját szükségleteikhez (a „se többet, se kevesebbet, mint amire éppen szükség van” elv érvényesítése). Az idősök számára minőségi szempontok alapján is ismereteket kell nyújtani a szolgáltatások biztonságáról, megbízhatóságáról, hozzáférhetőségéről és felhasználóbarát voltukról.

5. Aktivitását és függetlenségét, társadalmi presztízsét megőrző idősödő és idős ember

Az Idősügyi Nemzeti Stratégiában megfogalmazott időspolitikai jövőkép, a célok elérését szolgáló fejlesztendő területek számbavétele mind megelőző (pro-aktív), mind a jelenlegi helyzetre választ adó (reaktív) megközelítéseket tartalmaznak. A Stratégiában foglaltak megvalósítása a társadalom valamennyi csoportját érinti – a fiataloktól a nagyon idősokig. A Stratégiában megfogalmazott időpolitika megvalósítása lehetővé teszi az idősök önbecsülésének növelését, méltóságának megóvását, valamint a társadalom többi korcsoportja részéről az idősokkal szembeni tisztelet növelését.

10. Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)

Az Országgyűlés 15/2015. (IV.7.) sz. határozatával fogadta el az Országos Fogytékosságügyi Programról szóló határozatát, melyben felkéri a Kormányt, hogy jogalkotó és végrehajtó tevékenységében érvényesítse a Programban elfogadott elveket, feladatokat és célkitűzéseket, dolgozzon ki Intézkedési Tervet, számoljon be a célkitűzések megvalósulásáról az Országgyűlésnek.

Az Országgyűlés felkéri a kormányzati és civil szervezeteket, hogy egyenek meg mindent a Programban megfogalmazott célok megvalósításáért, a tömegtájékoztató szervek vezetőit és munkatársait, hogy vállaljanak részt a Program megismertetésében, a fogytékos személyeket arra, hogy közösségi, helyi, kistérségi, megyei, regionális és országos szinten vállaljanak aktív és kezdeményező szerepet saját jogaik biztosításában, vegyenek részt a sorsukat érintő kérdésekben. Felkéri továbbá a felelős minisztert, hogy a programot tegye közzé az általa vezetett minisztérium honlapján felolvasó szoftverekkel használható elektronikus formában, magyar jelynyelven és könnyen érthető formátumban, továbbá a látássérültek érdekképviseletét ellátó országos szervezeten keresztül Braille-formátumban.

2.1 Kapcsolódás stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Csemő Község Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjához kapcsolódó helyi dokumentumok:

- **Gazdasági program 2019-2024:** egy választási ciklusra vonatkozóan fogalmazza meg a település gazdaságfejlesztési elképzeléseit. Esélyegyenlőségi szempontból fontos, hogy a program a vállalkozások, az és az infrastruktúra fejlesztésén kívül kiter a foglalkoztatás-bővítéssel kapcsolatos teendőkre, célokat fogalmaz meg a közfoglalkoztatással kapcsolatban, valamint a közszolgáltatások biztosítása, színvonalának javítása kapcsán is.
- **Településfejlesztési koncepció:** az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 9/A. § (1) bekezdésében foglaltak szerint e koncepció hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok, összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, továbbá a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására.
- **Településszerkezeti terv:** Csemő Község településszerkezeti terve a település nagyságát, sajátosságait figyelembe véve meghatározza a település szerkezetét és területfelhasználását, továbbá rögzíti a településre vonatkozó védelemmel és korlátozásokkal érintett területeket.
- **Költségvetési koncepció:** a törvényi előírások szerint már nem kötelező, célszerűsége okán – mintegy költségvetés-tervezési utasításként - minden évben elkészíti az Önkormányzat Képviselő-testülete. A benne foglalt alapelvek szerint készül a költségvetési rendelet, amely meghatározza az önkormányzat által a településen élők, az ott működő civil szervezetek számára nyújtott támogatások összegét, az ösztöndíj programokra fordítandó keretet, illetve a beruházásokra, felújításokra szánt összegeket is. A szociális támogatások tekintetében az adott évben várhatóan kifizetésre kerülő támogatások számításánál az előző évi adatok szolgálnak alapul.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Képviselő-testület a helyi közszolgáltatások szervezésében, a területfejlesztésben, és gazdaságsszervező munkában a következő kapcsolódásokon keresztül vesz részt:

- tagja a Duna-Tisza Közi Hulladékgazdálkodási és Környezetvédelmi Önkormányzati Társulásnak,
- tagja a Dél-Pest Megyei Önkormányzatok Területfejlesztési Társulásának,
- tagja a Ceglédi Többcélú Kistérségi Társulásnak,
- az ivóvíz- és szennyvízcsatorna szolgáltatás terén együttműködik a BÁCSVÍZ Zrt-vel.

Az Önkormányzat külföldi kulturális kapcsolatokat is ápol. Testvértelepülése: Gyimesbükk.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok,²¹ kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

²¹Különösen a közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési terv, és a szakképzési intézkedési terv.

Az önkormányzat számára az átfogó HEP elkészítéséhez szükséges információk többnyire rendelkezésre állnak. Vannak olyan területek, amelyről az információszerzés nem zökkenőmentes vagy információ nem áll rendelkezésre, esetleg hiányos (ezt nincs adat: n.a. jelöléssel tüntettük fel a táblázatokban). Az adatok túlnyomó többsége az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR): Szociális Ágazati Információs Rendszerből származik. Az adatgyűjtésnél az alábbi adatbázisok nyújtottak segítséget:

- Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR): Szociális Ágazati Információs Rendszer, Interaktív elemző,
- Önkormányzaton belüli saját adatgyűjtés,
- ágazati éves beszámolók.

Az emberi méltóság minden egyén, és társadalmi csoport tekintetében egyenlő, korlátozhatatlan, visszavonhatatlan, megkérdőjelezhetetlen. Nem megengedhető „A roma kisebbséggel szemben megfogalmazott olyan véleményesítő kijelentés, amely figyelmen kívül hagyja a mindenkit egyenlően megillető emberi méltóság értékét.”²² A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége abban az esetben fedi egymást, ha a roma személy egyúttal a mélyszegény célcsoportba tartozik. A romák és mélyszegények egy célcsoportban való említése a HEP-ben a munkahelyteremtéssel foglalkoztatással, oktatással és képzéssel, egészségügyi és szociális szolgáltatásokkal, szegregátummal, helyi közélettel kapcsolatban indokolt lehet.

Fontos, hogy a jogalkotó több irányból kívánja a nemzetiségi lakosság esélyeit növelni. Egyrészt, az Njt. 81 § (1) bek. által meghatározott nemzetiségi jogok, „különösen a kollektív nyelvhasználat, hagyományápolás és kultúra, a helyi sajtó, az esélyegyenlőség, társadalmi felzárkózás és a szociális ellátás kérdéskörében a nemzetiségi lakosságot e minőségében érintő helyi önkormányzati határozatot a képviselő-testület csak az e lakosságot képviselő települési nemzetiségi önkormányzat, ennek hiányában az országos nemzetiségi önkormányzat egyetértésével hozhatja meg.” Az Njt. 81 § (1a) bek. alapján, a nemzetiségi önkormányzat részére az (1) bekezdésben biztosított egyetértési joggal kapcsolatban, a nyilatkozat megtételére - jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - harminc nap áll rendelkezésre. A határidő - bármely érdekeltnek a másik félhez intézett nyilatkozata alapján - egy alkalommal további tizenöt nappal meghosszabbodik. A határidő jogvesztő. Másrészt, az Njt. 115. § d) pontja alapján a helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata „d) a képviselt közösség érdekképviselésével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különös tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira.”²³

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A jövedelmi és vagyoni helyzet a szegénység egyik legfőbb meghatározójának tekinthető. Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. A szociális segélyben, támogatásban részesülők összetétele alapján elmondható, hogy az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Településünkön tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai az alacsony iskolázottság és a tartós munkanélküli létből fakadó motiváltsági problémák.

²² Bővebben lásd : 828/2011. (VI. 22.) számú médiatanácsai határozat kivonata.

²³ 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól (Njt.)

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet

Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2017	46,74	34,47
2018	46,57	29,49
2019	45,92	26,69
2020	45,03	26,15
2021	46,59	24,06
2022	n.a.	n.a.

Forrás: TelR, KSH Tstar

Az alábbi táblázat a csemői állandó népesség jövedelmi helyzetét mutatja be az SZJA adófizetők száma szerint. Látható, hogy az SZJA adófizetők száma kismértékben növekedett az elmúlt évben, ami a népesség korösszetételével is összefüggésben állhat. Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók aránya a 2017. évi 34,47%-ról 24,06%-ra csökkent, ami az állandó népesség jövedelmi helyzetének javulására utalhat településünkön.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2017	3,99	6,62	5,31%
2018	3,82	6,37	5,10%
2019	3,34	5,72	4,53%
2020	3,79	6,70	5,25%
2021	4,24	6,44	5,34%
2022	4,32	5,63	4,98%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A munkanélküliség szempontjából a 2019-es évben javulás mutatkozott, a nyilvántartott álláskeresők száma csökkent, azonban az ezt követő években ismét emelkedésnek indult, ami feltehetően a 2020 SARS-CoV-2 koronavírus-világjárvány következménye lehet. A Covid járvány alatt számos munkahely – elsősorban a szolgáltató szektorban – megszűnt, helyben több kisvállalkozás ment csődbe. Az álláskeresők nemenkénti megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy az álláskeresők körében nők aránya folyamatosan magasabb.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	170	163	145	166	170	159
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	6,00	8,00	4,00	9,00	5,00	2,00
	%	3,53%	4,91%	2,76%	5,42%	2,94%	1,26%
21-25 év (TS 038)	Fő	9,00	10,00	9,00	5,00	3,00	8,00
	%	5,29%	6,13%	6,21%	3,01%	1,76%	5,03%
26-30 év (TS 039)	Fő	13,00	12,00	6,00	9,00	13,00	11,00
	%	7,65%	7,36%	4,14%	5,42%	7,65%	6,92%
31-35 év (TS 040)	Fő	5,00	6,00	6,00	13,00	9,00	14,00
	%	2,94%	3,68%	4,14%	7,83%	5,29%	8,81%
36-40 év (TS 041)	Fő	24,00	19,00	20,00	12,00	18,00	15,00
	%	14,12%	11,66%	13,79%	7,23%	10,59%	9,43%
41-45 év (TS 042)	Fő	18,00	23,00	17,00	17,00	16,00	13,00
	%	10,59%	14,11%	11,72%	10,24%	9,41%	8,18%
46-50 év (TS 043)	Fő	25,00	23,00	26,00	32,00	22,00	15,00
	%	14,71%	14,11%	17,93%	19,28%	12,94%	9,43%
51-55 év (TS 044)	Fő	16,00	13,00	13,00	17,00	22,00	22,00
	%	9,41%	7,98%	8,97%	10,24%	12,94%	13,84%
56-60 év (TS 045)	Fő	23,00	22,00	16,00	18,00	21,00	16,00
	%	13,53%	13,50%	11,03%	10,84%	12,35%	10,06%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	31,00	27,00	28,00	34,00	41,00	43,00
	%	18,24%	16,56%	19,31%	20,48%	24,12%	27,04%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportonkénti bontásban hasznos információt nyújt a település munkaerő-piaci problémái, a foglalkoztatás terén hátrányos helyzetben lévő csoportok beazonosítása szempontjából.

A 30 év alatti három korcsoport közül kettőben csökkent egyben pedig (21-25 év) nőtt a nyilvántartott álláskeresők száma és aránya. A 21-25 év közöttiek körében mutatkozó növekedés utalhat a pályakezdő fiatalok nehezebb munkaerőpiaci helyzetére. Napjainkban a fiatalok egyre tovább vesznek részt az oktatásban, és egyre később lépnek be a munkaerőpiacra. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak

A 36 és 50 év közötti korcsoportokról elmondható, hogy az álláskereső aránya mindegyik korcsoportban – ha eltérő mértékben is – de az elmúlt évben csökkent.

Az egyik legveszélyeztetettebb, az 51-55 év közötti korcsoportban a munkanélküliek számának és arányának folyamatos növekedése figyelhető meg. A nyugdíjazás előtt álló idős álláskereső helyzete nagyon nehéz. Életkoruk miatt a munkáltatók sokszor nem szívesen alkalmazzák őket, rugalmatlan munkaerőnek minősülnek, és gyakrabban küzdhetnek egészségi problémákkal, ami tovább nehezíti álláskeresői törekvéseiket.

Kiemelkedő a 61 évesnél idősebb regisztrált munkanélküliek aránya, ez a 2022. évben 27,04% volt. idősebb korban a mobilitási képesség csökkenésével (az alacsonyabb iskolai végzettség, valamint a már többnyire elavult, nem piacképes szakképesítéssel rendelkezés, és nem utolsósorban az életkor is jelentős befolyásoló tényező) egyenes arányban növekszik a kiszolgáltatottság is, amennyiben helyben nincs lehetőség a foglalkoztatásra, az idősebb korosztály tagjai gyakrabban válnak munkanélkülivé. E korcsoport munkaerő-piaci problémáira kiemelt figyelmet szükséges fordítani.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőknél (TS 058)
	%	%
2017	56,47	57,29
2018	63,19	61,17
2019	68,97	63,00
2020	71,69	62,18
2021	72,35	58,54
2022	66,04	59,05

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskereső csoportján belül a tartós munkanélküliek, azaz a 180 napnál hosszabb ideje állást keresők csoportja különös figyelmet igényel, mivel az ő elhelyezkedési problémáik nem csupán átmeneti jellegűek, így azokkal egymaguk valószínűsíthetően nem képesek megküzdeni, hathatós segítségre van szükségük ehhez. A tartós álláskereső aránya a 2022. évben csökkent ugyan, de még mindig jelentős 66,04%, ami jelentheti azt, hogy a tartós elhelyezkedési problémákkal küszködők munkaerő-piacra történő visszavezetése továbbra is jelentős kihívást jelent, illetve az adatok mögött akár a közfoglalkoztatásban történő „bennragadás” jelensége is állhat. A tartós munkanélküliség összességében komoly problémát jelent településünkön, amely továbbra is különös figyelmet, célzott intézkedéseket igényel. Megfigyelhető, hogy a tartósan állás nélkül lévők közt a nők aránya szintén növekvő tendenciát mutat, ami már a nők munkaerő-piaci helyzetére, problémáira hívja fel a figyelmünket. A tartósan állást keresők között tehát érdemes a nők csoportját állítani az esetleges intézkedések fókuszába.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	170	7	4,12%	98	57,65%	65	38,24%
2018	163	8	4,91%	88	53,99%	67	41,10%
2019	145	6	4,14%	74	51,03%	65	44,83%
2020	166	4	2,41%	86	51,81%	76	45,78%
2021	170	8	4,71%	97	57,06%	65	38,24%
2022	159	7	4,40%	89	55,97%	63	39,62%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A hátrányos helyzet egyik meghatározó tényezője az alacsony iskolai végzettség, amelynek szintje szorosan összefügg a munkavállalási esélyekkel. A regisztrált állás keresők több, mint fele a munkaerőpiacon alig konvertálható általános iskolai – vagy annál alacsonyabb végzettséggel rendelkezik, amelynek egyik oka az újratermelődés azokban a családokban, ahol a szülők iskolai végzettsége szintén alacsony.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A közfoglalkoztatás célja a munkavállalók részéről a munkateszt, az aktivitás növelése, az önkormányzatok részéről az értékteremtés, településüzemeltetés és településfejlesztés, a társadalom részéről a tranzitfoglalkoztatás, valamint a szegénységnyhító funkcióban ragadható meg.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2017	67	67
2018	52	48
2019	40	34
2020	59	30
2021	29	25
2022	30	24

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A foglalkoztatáspolitikai szempontból hátrányos helyzetű társadalmi csoportok (megváltozott munkaképességűek, romák stb.) egyre tartósabban szorulnak ki a munkerőpiacról, egyre nagyobb számban kerülnek ki a munkaügyi regisztrációból, ezzel elveszítik a szervezett segítségnyújtás legfontosabb esélyét. Ezért is rendkívül fontos és szükséges a felvilágosító munka, amelynek eredményeként tájékoztatást kapnak arról, hogy mit kell tenniük azért, hogy regisztrált munkanélküliként a közfoglalkoztatásban részt vehessenek.

A közfoglalkoztatás szervezése során kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy elsősorban azokat az embereket foglalkoztassuk, akiknek nincs alkalmuk egyszerűsített jogviszony keretében végzett munkavégzésre, így nem tudják teljesíteni az aktív korúak felülvizsgálata során Sztv. által előírt 30 napos kötelezettséget. Azok részére, akiknek a közfoglalkoztatás keretében történő foglalkoztatásra a létszámkorlátok miatt nincs mód, az önkormányzat minden esetben felajánlja az önkéntes közérdekű munkát, annak érdekében, hogy ne maradjanak ellátás nélkül.

Összességében elmondható, hogy a közfoglalkoztatás jó lehetőséget jelent számos hátrányos helyzetű ember, így több esélyegyenlőségi célcsoport számára is az átmeneti munkavállalási nehézségek kezelésére, sőt segítheti is az elsődleges munkaerő-piacra történő be- és visszailleszkedést, de hosszabb távon az érintettek számára akár több kárt okozhat, mint amennyi előnye van („beragadási hatás”, önbecsülés csökkenése stb.), ezért csupán átmeneti megoldásként tölt be hasznos szerepet. Megemlítendő ugyanakkor, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű emberek számára gyakorta a közfoglalkoztatás jelenti az egyetlen megoldást hosszú távon is.

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

Csemő külterületén 138 dűlőút található, a külterületi utak hossza több, mint 47 km, ebből 18 km-nyi szakasz van aszfaltozva, rajtuk a sűrűbben lakott részeken a Volánbusz szervezett járatai közlekednek. A 138 dűlőút karbantartása kiemelt önkormányzati feladat, amely évszaktól függetlenül folyamatosan végeznek az Önkormányzat dolgozói.

A helyben dolgozók körében kiemelkedő jelentőséggel bír a kerékpárral való közlekedés, de a Cegléden dolgozók közül is többen kerékpárral teszik meg a Zöldhalomból Cegléd központjáig tartó 5-6 km-es utat. 2023. szeptember 30-án eredményes műszaki átadás-átvétellel befejeződött a Csemőt Cegléddel összekötő 4608. sz. közút mellett Csemő-Zöldhalom településrész sűrűn lakott

területén a kerékpársávok megépítése. A fejlesztés eredményeként a közút két oldalán összesen 1,47 km kerékpársáv biztosítja az év nagy részében a biztonságos iskolába és munkába járást. Az Önkormányzat jövőbeni tervei között szerepel a kerékpársáv Cegléd határáig történő megépítése, ennek érdekében folyamatosan kutatjuk a pályázati lehetőségeket.

A térség hagyományos gazdasági ágazata a mezőgazdaság, ami továbbra is jelentős súllyal rendelkezik. Az előbbiben a fontosabb ágazatok: a szántóföldi növénytermesztés, az erdőgazdálkodás, az állattenyésztés és a kertészet. A helyi vállalkozók évek óta nagy számban foglalkoztatnak idénymunkára csemőiket, de jellemző az alkalmi munka keretében történő foglalkoztatás is.

A településen több középvállalkozás is működik, amely állandó jelleggel foglalkoztat helyi lakosokat, jellemzően betanított munkás-, kisebb számban szakképzettséget igénylő munkakörökben. Az általuk foglalkoztatott helyi munkavállalók számát tekintve, a Mizsetáp Kft-t (baromfitelep), a FREDDO-LINE Kft. (Pacalüzem), Virágh Bt. (erdőgazdálkodás, fakitermelés), ORLOV-FA Kft. (erdőgazdálkodás, fakitermelés), ARANYABLAK Kft. (pálinkafőzés) fontos kiemelni.

A Dél Pest Megyei Mezőgazdasági Zrt., helyben működő sertéstelepe szintén több helyi munkavállalót foglalkoztat.

Cegléd város legnagyobb munkáltatója az Infineon Technologies Kft-ben jelentős számban dolgoznak csemői lakosok, őket céges busz hozza-viszi a ceglédi telephelyre. Szintén céges busz visz csemőről több dolgozót a Lajosmizsei székhelyű Olívia Kft-be (nyúlfeldolgozó). Üllő és Vecsés területén lévő kereskedelmi, szállítmányozási és logisztikai cégek is külön buszjáratokkal gondoskodnak a munkaerő mozgatásáról.

Fontos megemlíteni a Kecskeméti Mercedes-Benz gyárat, amely a betanított munkások mellett jelentős számban foglalkoztat szakképzettséggel rendelkező helyi munkaerőt is. A gyár megközelítése tömegközlekedéssel rendkívül körülményes, jellemzően az ott dolgozó csemőiek összefognak és többen, egy autóval jutnak el munkahelyükre.

Ceglédre naponta többször közlekedik buszjárat, ezek sűrűsége az ott dolgozók, tanulók igényeit kielégíti.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma

Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2017	170	12
2018	163	11
2019	145	9
2020	166	11
2021	170	8
2022	159	5

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Álláskereső

A nyilvántartott pályakezdő álláskereső aránya jelentősen csökkent, számuk a nyilvántartott álláskereső számához képest nem jelentős.

A fiatalok részére a Pest Megyei Kormányhivatal Ceglédi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya szervez állásbörzét és pályaválasztási kiállítást. Pályaválasztási kiállítás az általános iskolák 7-8. osztályos tanulói, a szüleik és a pedagógusok számára nyújt információt a pályaválasztásról. Az eseményen bemutatkoznak a középfokú oktatási intézmények, valamint lehetőség nyílik arra, hogy a fiatalok megismerjék az egyes foglalkozásokat, és betekintést nyerhetnek abba, hogy mivel foglalkoznak az egyes szakmák képviselői.

A Ceglédi Szakképzési Centrum számos képzési, továbbképzési lehetőséget kínál a fiataloknak, amelyekről a helyi fórumokon (honlap, facebook, App) rendszeresen tájékoztatjuk őket:

- Iskolarendszerű és iskolai rendszeren kívüli oktatás-nevelés nappali, esti és levelező munkarendben
- érettségire való felkészítés
- szakiskolát végzetek középiskolája
- általános iskolát nem végzetek felzárkóztató oktatása a Szakképzési HÍD program keretében
- duális szakképzés szervezése, együttműködés a gazdálkodó szervezetekkel
- sajátos nevelési igényű tanulók szakképzése
- munkaerőpiac igényeinek megfelelő tanfolyami keretek közötti felnőttképzés.

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A felnőttek munkaerőpiaci integrációját segítő szervezet a Pest Vármegyei Kormányhivatal Ceglédi Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége, melynek ügyintézőivel folyamatos kapcsolatban állunk, így időben értesülünk a kiírt képzésekről, és minél több ellátásban részesülő személyt tájékoztatunk a lehetőségekről. A felnőttképző programok közül ki kell emelni a nyolc osztály megszerzésére irányuló programot, ami azért jelentős, mert a nyolc osztály megléte nélkül az adott személy semmilyen szakmát nem tud elsajátítani, amelynek hiánya csökkenti a munkaerőpiacra való belépést.

A Ceglédi Szakképzési Centrum több szakmát kínál, a szakképző iskolai és technikus képzések, a dobantó program és műhelyiskola keretében. Egyes képzésekhez állami támogatás, ösztöndíj is elérhető. Az induló képzésekről rendszeresen tájékoztatjuk a lakosságot.

- g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

A roma származásúak önkormányzati fenntartású intézményekben történő foglalkoztatásával kapcsolatban nem áll rendelkezésünkre adat. Az etnikai hovatartozás egy olyan szenzitív adat, melyről többnyire önbevalláson alapuló információszerzés révén szerezhethünk tudomást, de településünkön ilyen jellegű felmérés nem készült az elmúlt években. A mélyszegénységben élők foglalkoztatásával kapcsolatban is csupán következtetni tudunk, pontos adatok e témakörben sem állnak rendelkezésünkre. A „tartósan” közfoglalkoztatásban állók minden évben újra és újra megjelennek az önkormányzati fenntartású intézmények közfoglalkoztatott dolgozóiként. Az évek óta rendszeresen közfoglalkoztatásban munkát vállaló személyek száma körülbelül 2-4 fő településünkön.

- h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkoztatás területén hátrányos megkülönböztetésről nincs az Önkormányzatnak tudomása.

- i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

A digitális ismeretek megszerzésére felnőttképzés keretében, tanfolyamok formájában van lehetőség. A felnövekvő generáció a digitális ismereteket már az általános iskola alsó tagozatától órarendbe beépítve tanulja.

A Községi Könyvtárba beiratkozóknek a könyvtár nyitvatartási idejében lehetősége van ingyenes asztali számítógép- és internethasználatra.

A település öt pontján (Szt. István út, központi buszmegálló, Sportcentrum, zöldhalmi orvosi rendelő, zöldhalmi Iskola dülő buszmegálló, Vett út, 12. bolt) az Önkormányzat ingyenes WiFi elérést biztosít, melyhez csak a "Csemo Free Internet" WiFi hálózatra kell kapcsolódni. A kapcsolat a lakosság igényeinek megfelelően e-mailezésre, böngészésre, közösségi kommunikációra (Facebook) alkalmas, de a folyamatos letöltésre (Torrent) irányuló kérélmeket a rendszer tiltja.

Évről évre növekszik az online ügyintézés jelentősége. Az ügyfélkapu használata nemcsak megkönnyíti, kényelmesebbé teszi az ügyintéztést, hanem számos ügytípus esetében ma már elengedhetetlen.

Tapasztalataink szerint majd minden korosztály körében sokan vannak, akik mindezzel kapcsolatban nem elég tájékozottak, illetve nem elég rutinosak. Az online ügyintézéssel kapcsolatos kompetenciafejlesztés fontos feladat, ennek hiányában a most lemaradók a jövőben leszakadókká válhatnak a digitális világ gyors fejlődése miatt.

Összességében a településen élők számára biztosított a hozzáférés a digitális ismeretek megszerzéséhez és az ahhoz szükséges eszközökhöz, de a további programok és fejlesztések szinte minden korcsoport tekintetében szükségesek lehetnek a jövőben.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A helyi szintű szabályozás folyamata a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben (a továbbiakban: Szociális Törvény vagy Szt.) foglaltaknak megfelelően ment végbe településünkön. A szociális törvény 132. § (4) bekezdése értelmében a települési önkormányzat rendeletben szabályozza az étkeztetés, valamint a települési támogatás keretében nyújtott ellátások jogosultsági feltételeit, illetve az ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályait. A szociális ellátások helyi

szabályairól szóló 4/2023.(II.2.) számú önkormányzati rendelet a Szociális törvényben foglaltaknak megfelelően települési támogatást és rendkívüli települési támogatást állapíthat meg.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	170	5,96%	32	18,82%
2018	163	5,72%	39	23,93%
2019	145	5,01%	34	23,45%
2020	166	5,87%	40	24,10%
2021	170	6,01%	46	27,06%
2022	159	5,48%	47	29,56%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	72	42,35%	89	52,26%	104	61,18%
2018	57	34,97%	63	38,90%	96	58,90%
2019	53	36,55%	58	40,02%	87	60,00%
2020	49	29,52%	61	36,58%	89	53,61%
2021	55	32,35%	58	34,28%	101	59,41%
2022	50	31,45%	57	35,82%	97	61,01%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A szociális támogatásban részesülő álláskeresők aránya 2015 után növekvő tendenciát mutatott, 2020-ra azonban jelentős mértékben visszaesett.

A 2022. évben az álláskeresők több mint egyharmada foglalkoztatást helyettesítő támogatásban (FHT-ban) részesült. Az FHT a tartósan munkanélküliek esetében bír relevanciával, és mivel az álláskeresők jelentős része esik ebbe a kategóriába, ezért fontos információ, hogy ők mekkora arányban jutnak ellátáshoz. Az adatokat látva az FHT továbbra is jelentős szereppel bír az

álláskereső támogatási formái közt. Amennyiben az álláskereső nem tesz eleget az igénybevétel feltételeinek, vagy nem felel meg minden jogosultsági kritériumnak, úgy az ellátástól könnyen eleshet. Fontos, hogy az álláskeresővel foglalkozó szakemberek (Foglalkoztatási Osztály munkatársai, Önkormányzat szociális ügyintézője, család- és gyermekjóléti szolgálat családsegítője stb.) pontosan és részletesen informálják az érintetteket annak érdekében, hogy a rászorulókat ellátáshoz jussanak. Fontos továbbá, hogy az álláskereső folyamatosan együttműködjön a járási hivatal foglalkoztatási osztályával.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2017	22
2018	24
2019	23
2020	18
2021	16
2022	16

Forrás: TeIR, KSH

Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők száma a vizsgált időszakban csökkent.

Összességében elmondható, hogy számos pénzbeli és természetbeni ellátás áll rendelkezésre azok számára, akik átmeneti vagy tartós jelleggel kiszorultak a munkaerőpiacról. Ezen ellátások nagyrészt lefedik azon élethelyzeteket, amelyekben a munkavállalás nehézséget okozhat, illetve amelyekben rövidebb-hosszabb ideig anyagi problémák állhatnak fenn az egyén vagy család életében. Nem szabad figyelmen kívül hagyni ugyanakkor, hogy számos ellátás az öregségi nyugdíjminimum összegének bizonyos százalékában van megállapítva, ám ez az összeg már több mint egy évtizede nem emelkedett, ezért a pénzbeli ellátások összege sem minden esetben tekinthető elégségesnek. Az ellátások hatásosságáról, hatékonyságáról számos tanulmány értekezik, az önkormányzat felelőssége sokkal inkább abban áll, hogy a meglévő ellátásokhoz való hozzáférést elősegítse minden jogosult számára függetlenül az ellátás típusától, vagy a folyósító szervtől. Ennek érdekében az érintettek megfelelő tájékoztatása, a településen belüli információáramlás és az egyes intézmények közti szoros együttműködés elengedhetetlen.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és

hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2017	1853	2	1,08	59,53	31,52	97,36
2018	1853	0	0,00	59,53	32,33	97,84
2019	1855	2	1,08	59,51	29,87	28,63
2020	1856	1	0,54	59,48	30,12	28,93
2021	1860	4	2,15	59,35	32,85	98,23
2022	1751	0	0,00	49,86	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A táblázat adataiból látszik, hogy a nyilvántartott lakásállomány 2022. évben az előző évhez képest, több, mint 100 db-bal csökkent. Feltételezésünk szerint ennek oka, hogy a népszámlálás adatainak feldolgozása során kikerültek a nyilvántartott lakásállományból az elhagyatott, összedőlt, romos tanyaépületek, melyek lakhatás céljára már valóban hosszú évek óta nem alkalmasak.

a) bérlakás-állomány

Bérlakásállománnyal, illetve szociális lakásállománnyal nem rendelkezik a település önkormányzata. A jövőben a bérlakás állomány, azon belül a szociális lakásállomány megteremtése szükséges lenne, mivel a településünkön is időről időre előfordulnak lakhatási problémák, illetve olyan nehéz élethelyzetek, amelyekre megoldást jelenthet a szociális alapon történő lakásbérbeadás. Amennyiben kínálkozik pályázati lehetőség a bérlakásállomány kialakítására, ebből adódóan a szociális lakásállomány bővítésére, azzal az Önkormányzat élni szeretne, mivel így lehetőség nyílna a lakhatási helyzet javítására, a nehéz helyzetbe kerülő esélyegyenlőségi célcsoportok lakhatásának támogatására.

b) szociális lakhatás

Csemő Község Önkormányzat nem rendelkezik saját tulajdonú lakásállománnyal.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

A településen önkormányzati tulajdonban lévő lakás céljára használt nem lakáscélú ingatlan nincs.

e) lakhatást segítő támogatások

A lakhatást segítő támogatások a helyi önkormányzati rendelet szerint a rendkívüli települési támogatás, lakhatási támogatás és a pályázat keretében igénybe vehető tűzifa támogatás.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2017	221	692
2018	200	1 717
2019	174	1 158
2020	149	2 289
2021	136	908
2022	129	583

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) eladósodottság

Az eladósodottság mértékét illetően nincsenek adataink, csupán becsléseket tehetünk. Általánosságban elmondható, hogy a lakhatás, a lakásfenntartással kapcsolatos rendszeres kiadások viselése, illetve a lakáscélú hiteltörlesztés hatalmas terhet jelentenek a családok számára. A Polgármesteri Hivatal 2022. évben, 16 db végrehajtási eljárásban megküldött ingatlanárverési hirdetményt iktatott, melyek száma az előző öt évben átlagosan 10-12 db volt. Évente 3-4 ingatlan kell el árverésen, jellemző, hogy vannak ingatlanok, amelyeket évente több alkalommal is kítűznek árverésre.

Az adós megélhetését veszélyeztető szociális helyzet miatt, hitelintézet felé fennálló tartozás kiegyenlítéséhez nem volt, s jelenleg sincs támogatási forma a helyi rendeletben. Az eladósodás megelőzése érdekében nyújtható a fentebb már említett lakhatáshoz kapcsolódó támogatás, illetve rendkívüli települési támogatás. Egy-egy nehéz helyzetbe került család sorsának rendeződése is olyan kérdés, amelyben a helyi összefogás, az Önkormányzat szerepe jelentős lehet.

- g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A településünket bemutató részben kitértünk rá, hogy Csemő egyik legmeghatározóbb sajátossága a hatalmas tanyavilág, és az, hogy lakosság nagyobbik hányada (65%-a) még ma is a település tanyasi részén él. Csemő Község Önkormányzata kiemelt feladatának tekinti a külterületen élők életfeltételeinek, életminőségének javítását, ennek érdekében szervezte meg a két tanyagondnoki szolgálatot, és minden évben jelentős forrásokat biztosít a külterületen élők életminőségének javítására.

A teljes külterületen a villamos energia szolgáltatás biztosított, a sűrűn lakott külterületi részen (zöldhalomban) a vezetékes gáz szolgáltatás is megvalósult. A külterületen 138 dűlőút található, a külterületi stratégiai és összekötő (ún. rayonos) utak szintén szilárd burkolattal vannak ellátva, rajtuk a sűrűbben lakott részeken a Volánbusz szervezett járatai közlekednek. A külterületi utak hossza több, mint 47 km, ebből 18 km-nyi szakasz van aszfaltozva. A 138 dűlőút karbantartása kiemelt önkormányzati feladat, amely évszaktól függetlenül folyamatos munkát ad. Csemő sikerrel

pályázott és működtet egy START mintaprogramot, mely az utak karbantartásának részeként a gréderezést, a növényzet ritkítását, gyérítését, az utak menti hulladék összegyűjtését is jelenti. A külterületen 4 forgalmas helyen 5x3 méteres dűlőszintű térképek segítik a tájékozódást, minden dűlőutat tábla jelez.

Csemő Község Önkormányzata a KEHOP-2.1.3-15-2016-00020 azonosító számú KKMO1 Közép- és Kelet-Magyarországi Ivóvízminőség-javító program kedvezményezettjeként beruházója Csemő-Zöldhalom településrész új közüzemi vízellátó vezetékrendszer kiépítésének. Jelenleg és folyamatosan a dűlőkben építik a hálózatot és a helyezik el a vízóra aknákat annál a 301 ingatlannál, ahol a projekt keretében és ingyenesen juthatnak a tulajdonosok a műtárgyakhoz.

A külterületen élők életében a kerékpáros közlekedés kiemelkedő jelentőséggel bír. 2023. szeptember 30-án eredményes műszaki átadás-átvétellel befejeződött a Csemőt Cegléddelel összekötő 4608. sz. közút mellett Csemő-Zöldhalom településrész sűrűn lakott területén a kerékpársávok megépítése. A fejlesztés eredményeként a közút két oldalán összesen 1,47 km kerékpársáv biztosítja az év nagy részében a biztonságos iskolába és munkába járást, bevásárlást, ügyintézés, az orvosi rendelő megközelítését. A projekt valamennyi közlekedő igényeinek a figyelembevételével úgy került kialakításra, hogy a beruházás eredményeként a fenntartható közlekedési módok (kerékpáros közlekedés, gyalogos közlekedés) előnyben részesülnek.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

- a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);
- b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;
- c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

A Központi Statisztikai Hivatal által végzett népszámlálás adatai alapján azokat a területeket nevezzük szegregátumoknak, ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők, valamint a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya magasabb, mint 50 százalék (mindkét mutató esetében). Azok a területek, ahol a lakosok számának legalább 40 százaléka a fent említett mutatók szerint alacsony státusú, veszélyeztetett területnek minősülnek. Ezen meghatározás alapján Csemőn nem található olyan terület, amely szegregátumnak minősülne, és olyan területekről sincs tudomásunk, melyek a szegregációval veszélyeztetettek lennének. A jövőben az esetleges szegregációs folyamatok megelőzésére lehet figyelmet fordítani.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Kovai szerint „több mint 10 év a különbség a legjobb és a legrosszabb gazdasági helyzetű területeken élők várható élettartama között.”²⁴

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2017	0	2	1	1	111	28,84
2018	0	2	1	1	108	27,33
2019	0	2	1	1	105	11,93
2020	0	2	1	1	101	12,39
2021	0	2	1	1	113	8,81
2022	0	2	1	1	124	10,16

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Ahogy látható, az egészségügyi alapellátások helyben elérhetőek a csemői lakosok számára. A házi orvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi ellátás a település központjában lévő Egészségházban található, megközelítése könnyű, az épület saját parkolóval rendelkezik. Az intézmény nemrégiben felújításon esett át, s az infrastrukturális fejlesztéseknek köszönhetően mára még korszerűbb épületben és felszereltséggel, akadálymentes környezetben fogadja pácienseit.

Annak érdekében, hogy az alapellátások a külterületen élők számára is könnyen elérhetőek legyenek, a település legsűrűbben lakott külterületi részén, a zöldhalmi területén is kialakításra került egy rendelő. A házi orvosok és a házi gyermekorvos hetente két alkalommal a külterületen lévő Zöldhalmi rendelőben várják a pácienseket. Az alábbi táblázatból látható, hogy a házi orvosi és házi gyermekorvosi szolgálatok számában nem következett be változás az elmúlt években.

A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők számával kapcsolatosan elmondható, hogy 2017 és 2020 között számuk, ha kismértékben is, folyamatosan csökkent, 2021-ben azonban az előző évhez képest jelentős, 10%-os növekedés figyelhető meg. Az ápolási díjban részesített személyek számát illetően elmondható, hogy 2017 óta folyamatosan csökken az ápolási díjban részesítettek száma a településen.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

²⁴ KOVAI Cecília: Az etnicitás szerepe az egészségügyenlétlenségek magyarázatában, és a hozzáférés esélyei a magyarországi hátrányos helyzetű csoportoknál Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Budapest, 2017. p. 229.

A népegészségügyi, kora-gyermekkorai kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára biztosított, továbbá az egészségügyi szűrések térítésmentesen és önkéntes bejelentkezés alapján is igénybe vehetők.

A háziorvosok prevenciós munkájuk során többek között szűrik a hipertóniát, anyagcsere betegségeket, felhívják a figyelmet a dohányzás, alkohol, elhízás és egyéb káros rizikófaktorok egészségre ártalmas hatásaira. Az iskola egészségügyi ellátás keretében rendszeresen végeznek szűréseket az óvodások és az általános iskolások között. Ezeknek a szűréseknek egy részét a házi gyermekorvos más részét a védőnő, iskolavédőnő végzi. A gyerekek minden évben részt vesznek fogászati szűrésen is. A helyi intézmények egymással szoros együttműködésben számos prevenciós rendezvény szervezését valósítják meg, ilyen például az általános iskolában minden évben megrendezett egészségnap, ahol a védőnői szolgálat, a rendőrség, valamint a helyi civil szervezetek is képviseltetik magukat annak érdekében, hogy a gyermekek prevenciós előadások és sportprogramok keretében ismerkedjenek meg az egészséges életmóddal. A Csemői Palotás Sportegyesület és az Önkormányzat közös szervezésében évente megrendezésre kerül a Csemői Sportnap, ahol az egyesület szakosztályai számos programmal népszerűsíti sportágukat és az egészséges életmódot a gyerek- és felnőtt lakosság körében. Összességében elmondható, hogy Csemőn számos és sokszínű prevenciós szolgáltatáshoz, programhoz lehet hozzáférni, amelyek immár nem csupán a fizikai, hanem a lelki egészség megőrzéséhez is hozzájárulhatnak, s így megelőzhetik a pszichoszomatikus egészségügyi problémák kialakulását is.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés a Ceglédi Toldy Ferenc Kórház és Rendelőintézet, valamint a Nagykőrösi Rehabilitációs Szakkórház és Rendelőintézet által biztosított.

Napjainkban egyre több és több gyermek válik érintetté olyan fejlődésbeli problémákban (pl.: beszédhibák, tanulási, magatartási, beilleszkedési nehézségek, mozgásszervi rendellenességek), amelyek a szakszolgálat segítségét igénylik. A gyerekek fejlesztése már a legkisebbségnél elkezdődik. A szakértői és rehabilitációs bizottság javaslat alapján a nevelési és oktatási intézményekben sajátos nevelési igény típusa szerint logopédus, gyógypedagógus, pszichológus, fejlesztőpedagógus, gyógy testnevelő szakembert kellene bevonni a fejlesztő tevékenységbe. A fejlesztésre szoruló gyermekek ellátásáról a Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Ceglédii Tagintézménye gondoskodik. E Szakszolgálat a korai fejlesztés, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, konduktív pedagógia, gyógytestnevelés, óvoda- és iskolapszichológia terén látja el kiemelkedően fontos munkáját, de végez szakértői bizottsági tevékenységet, illetve a pályaválasztás és tehetséggondozás terén is lát el feladatokat. A szakszolgálat a fejlesztés terén végzett felbecsülhetetlen munkája mellett sajnos túlterheltséggel küszködik.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A közétkeztetés biztosítása keretében az étrend-tervezésre a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendeletben meghatározott szabályok az irányadók. Az önkormányzat a gyermekétkeztetés feladatait a Ladányi Mihály Általános Iskolában vállalkozó által működtetett konyhán keresztül látja el. A Csemői Konyha Bt. a bölcsődében, az óvodában, valamint az iskolákban is biztosítja a közétkeztetést, amelyben az anyagi lehetőségeknek megfelelően változatos étkezéseket kínál. Mindez azért is fontos, mert a tartósan rossz anyagi helyzetben lévő családokból származó gyermekek számára az elsődleges tápanyagforrást a közétkeztetés jelenti. Kiemelt fontosságú tehát, hogy számukra az egészséges étrend biztosítva legyen. A 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról pontosan meghatározza a különböző korosztályok számára szükséges energia- és tápanyagigényt. A Rendelet tartalmazza az egy adagra vonatkozó felhasználandó nyersanyagok

menyiségét és az adagolási útmutatót is. Fontos része az új szabályozásnak a korcsoportonként megengedett napi sóbevitel (g/fő) előírása. A fenti előírásokat a Csemői Konyha Bt. maximálisan betartja.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A testmozgás fontosságának előtérbe helyeződése megmutatkozik az utóbbi években megvalósult települési fejlesztésekben, hiszen a sporttal, a szabadidő hasznos eltöltésével kapcsolatos számos beruházás történt Csemőn. A sportos életmód népszerűsítése érdekében tett erőfeszítésekkel az Önkormányzat legfőbb célja, hogy javítsa a csemőiek életminőségét, hogy hozzájáruljon a közösségi, családi kapcsolatok erősítéséhez, és az esélyegyenlőség érdekében hozzájáruljon a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok integrációjához.

2014. évben átadásra került a település sportcentruma, ahol egy kisméretű műfüves pálya, egy gumiborítású kosárlabdapálya (mindkettő villanyvilágítással) és a kiszolgáló épületben egy szabadidős szoba is kialakításra került, ahol állandóan rendelkezésre áll egy felállított pingpongasztal és több sakk-asztal is. 2015-ben a sportcentrumot - önerőből - tovább fejlesztette az Önkormányzat, új, homokos röplabdapálya épült szintén villanyvilágítással. Ez a pálya jelenleg, a téli időszakban korcsolyapályaként funkcionál. Ezen kívül fedett lelátót és eredményjelző berendezéseket kapott a műfüves és a kosár pálya is. A Pólya Miklós Sportcentrum mára számos sport- és szabadidős rendezvénynek ad otthont minden évben. A sportpályák a hét minden napján nagy kihasználtsággal működnek, hetente két nap van edzésük a labdarúgóknak, az iskoláskorú gyermekekkel szakadó foglalkozik. A településen nagyon jelentős létszámú gyermek sportol szabadidejében és a versenyeken való eredményes részvétel lehet az egyik legfontosabb mozgató rugója a tömegsportnak. A Sportcentrum egész évben nyitva várja a sportolni vágyókat - használata (nem csak) a csemőiek számára ingyenes.

A 2020. évben két sportpark kialakítására került sor a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium által meghirdetett „Nemzeti Szabadidős - Egészség Sportpark Program” pályázatnak köszönhetően.

A sportparkok közül az egyik a település központjában található Pólya Miklós Sportcentrumban került kialakításra, a másik a település külterületén a Tájház mellett valósult meg. A Zöldhalomban található Tájház épületének környezete egy gondozott, füvesített és parkosított terület, amelyhez szervesen kapcsolódik az ott kialakított sportpark, ami a külterületen élő fiatalok kedvelt találkozó helye lett.

A tájházat, ahogy a sportcentrumot is az önkormányzat tartja fent, gondozza és kezeli - egész évben nyitva tart.

Csemő Község Önkormányzata évtizedek óta várt olyan pályázati lehetőségre, melynek segítségével egy több funkciós fedett helyiséget tud megépíteni támogatásból. A Magyar Falu Program MFP-FHF/2020 kódszámú kiírása tökéletes megoldást jelentett ennek a régi helyi igénynek a kielégítésére! A 2022. évben átadott Csarnok a település központjában, közvetlenül a Polgármesteri Hivatal mellett található, és átadását követően a sportolni vágyók szinte azonnal birtokba vették. A délelőtti órákban az óvodás és általános iskolás gyerekek használják sportolásra, délután pedig Csemői Palotás Sportegyesület és számos helyi sporközösség (ping-pong, ökölvívás, teremfoci stb.) tart benne edzést. Emellett kulturális és közösségi rendezvényeknek is helyt ad.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociális alapszolgáltatások közül helyben a tanyagondnoki szolgálat, az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, valamint a család- és gyermekjóléti szolgáltatás érhető el a helybéliek számára. Az étkeztetés, házi segítségnyújtás és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, valamint a család- és gyermekjóléti szolgáltatást a Ceglédi Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában működő Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ útján látja el.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

Drogprevenciós tevékenységet elsősorban a Ceglédi Rendőrkapitányság lát el településünkön. A kapitányság rendszeresen tart előadásokat bűnmegelőzési, kábítószerfogyasztási témákban a fiatalok körében.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A fenti szolgáltatások nyújtása során felmerült hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs tudomásunk, az Önkormányzat és az általa fenntartott intézmények ellen ilyen ügyben eljárás nem indult. Fontosnak tartjuk a klienskör témában történő tájékoztatását, ezért az ellátottjogi, gyermekjogi és betegjogi képviselők adatait a megfelelő nyomtatott anyagok és szóbeli tájékoztatás útján ismertetjük az ellátottakkal a szolgáltatás igénybevételét megelőzően.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

Az önkormányzat lehetőségeihez mérten igyekszik a társadalom peremére szorult egyéneket, családokat hátránykompenzáló juttatásokban részesíteni.

Az önkormányzat a rászorult személyek részére települési támogatást nyújt a rendszeres és eseti gyógyszerkiadások viseléséhez, valamint a gyógyászati segédeszközök beszerzéséhez, az alábbiak szerint:

Települési támogatásként az egészségi állapot megőrzését jelentő szolgáltatások költségeihez való teljes vagy részbeni hozzájárulás állapítható meg annak a személynek, aki

- közgyógyellátási igazolványra nem jogosult és igazoltan a rendszeresen szedett gyógyszer kiadása vagy gyógyászati segédeszköz beszerzésének költsége meghaladja saját jövedelmének 15% át és a családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 250%-át. A települési támogatás a kérelem benyújtásától minden év december 31-ig állapítható meg, összege az igazolt gyógyszerköltség, de nem haladhatja meg a havi 8.000.- Ft-ot.
- esetenként felírt gyógyszer kiváltása vagy gyógyászati segédeszköz beszerzésének költségét önerőből biztosítani nem tudja és a családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 200%-át;
- aki közgyógyellátási igazolványra jogosult és a havi gyógyszerkiadása a közgyógyellátásból nem elégíthető ki, mert
 - az OEP által elismert havi rendszeres gyógyszerköltsége meghaladja az éves központi költségvetési törvényben meghatározott egyéni gyógyszerkeret legmagasabb összegét, vagy
 - a felírt gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök közgyógyellátás alapján nem beszerezhetők.
- Az Önkormányzat ápolási célú települési támogatást nyújt azon csemői lakosok számára, akik nagykorú közeli hozzátartozójukat ápolják, az Szt. 41. §-a alapján nem jogosultak ápolási díjra, és a helyi rendeletben foglalt egyéb feltételeknek megfelelnek. Az ápolási célú települési támogatást legfeljebb 12 hónapra lehet megállapítani, összege 27.000 Ft/hó.

Az önkormányzat minden év decemberében pénzbeli támogatásban részesíti az egészségkárosodottak támogatásában (EGYT), a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban (FHT), időskorúak járadékában részesülőket. A 2022. évben ennek összege 15.000.-Ft volt.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	n.a.
2021	n.a.
2022	n.a.

Forrás: Önkormányzati adat

A településen népkonyha nem működik.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai;

Csemő községben aktív civil élet folyik, 11 bejegyzett és 4 öntevékeny (nem bejegyzett klubok) civil szervezet működik. Hagyomány nálunk, hogy a civil szervezetek a községi rendezvények rendszeres résztvevői, kiemelt rendezvények társrendezői. A március 15-i rendezvény az iskolai alapítvány, az anyák napi virágvásárt a Csemői Faluvédő és Szépítő Egyesület, a gyermeknapot az óvodai alapítvány, a falunapi virágünnepet a községi Vadásztársaság, az augusztus 20-i ünnepséget a Csemői Palotás Sportegyesület, a szüreti felvonulást és bált a Csemői Tanyagondnokság rendezi az önkormányzattal közösen. Ezekén túl a Vadásztársaság és a Hagyományörző Íjász Egyesület az önkormányzat tulajdonát képező Vadászház környezetét tartja rendben, a Csemői Hagyományörző Egyesület a község határában lévő Putrisarki erdőt tartja karban rendszeresen, illetve a régi vasútállomás épületének környezetét gondozza. A Faluvédő és Szépítő Egyesület a Tájház környezetének rendben léteért felelős, a Zöldhalmi Barátok Egyesülete a zöldhalmi közösségi házért felelős. A Csemői Palotás SE a Sportcentrumban tevékenykedik, a Tanyagondnokság a temetői zöldfelületeket kezeli.

A közélet elsődleges színterei a különböző települési rendezvények, amelyek egész évben teret adnak a közösségi élet gyakorlására. A település központjában, Polgármesteri Hivatal akadálymentes épületében található Civilteremben, rendszeresen gyűlnek össze a helyi civil szerveződések tagjai. A Polgármesteri Hivatal Díszterme számos beltéri rendezvénynek (pl.: kiállításoknak, színházi előadásoknak, települési ünnepségeknek) ad otthont. Az aktív közélet gyakorlása szempontjából további fontos helyszínek a községben:

- Templom tér: számos közösségi megmozdulás helyszíne, továbbá több települési rendezvény, program színtere,

- ÖKO Centrum: egész nyáron számos zenei és egyéb rendezvény számára biztosít megfelelő helyszínt;
- Sportpálya: sportrendezvények színtere, de többek között otthont ad a gyereknapi rendezvénynek is;
- Tájház: korhű környezetben várja vendégeit, számos hagyományőrző rendezvény helyszínévé szolgált.

Természetesen a fentiekén kívül számos egyéb helyszínen valósul meg a mindennapi közösségi érintkezés, például a községi intézményekben, az egyházi élet színterein is. Összességében elmondható, hogy Csemő igen aktív és sokszínű közösségi élettel bír, és ehhez megfelelő adottságokkal rendelkezik. A települési rendezvények lebonyolítása többnyire a helyi intézmények szoros együttműködésével valósul meg, ami elősegíti a közösségépítést, illetve a településért dolgozók számára szakmai és személyes kapcsolatok ápolását. Fontos kiemelni a civil szervezeteket, hiszen azon túl, hogy számos rendezvény szervezése során rájuk is számíthatunk, ők azok, akik a település polgárai érdekében hétköznapi szinten is fontos teendőket látnak el, ezért az Önkormányzat saját költségvetéséből minden évben támogatja őket.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2020)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
n.a.	igen	98	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

Csemőn a közösségi együttélés során egy-egy esettől eltekintve nem jellemzőek komolyabb konfliktusok. A település 5000 fő alatti állandó népességgel rendelkezik, „falusias” együttélés jellemzi közösségének tagjait. Az utóbbi években sokan költöztek be más településekről, akár más országrészből, így örömmel konstatáljuk, hogy közösségünk egyre sokszínűbb.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

Szerencsésnek mondhatjuk magunkat, amiért a szolidaritás, az egymás iránt érzett felelősség és a segítő szándék markánsan megjelenik, mind a civil szervezetek, mind a magánszemélyek tevékenységeiben.

A család- és gyermekjóléti szolgálat évente egy alkalommal tart szervezett adományosztást, amikor is elsősorban ruházati cikkek kerülnek szétosztásra a „ruhabörzén”. Ezen kívül a szolgálatcsaládlátogatások alkalmával is juttat adományt a gondozásban álló családok számára, továbbá eseti jelleggel felmerülő adományszükséglet kielégítésére is törekszik, így például közvetített már babakocsit, kerekesszéket és egyéb fontos használati tárgyakat a környékbeli rászoruló egyének, családok számára.

A Magyar Élelmiszerbank Egyesületnek köszönhetően évente több alkalommal tartós élelmiszer adományban részesülhettek a szolgálattal kapcsolatban állók.

Látható, hogy az adományközvetítés a legtöbb esetben a partner intézményekkel és civil szervezetekkel való együttműködés eredménye, ami arra utal, hogy településünkön jelentős mértékű összefogás tud megvalósulni a mások iránt érzett szolidaritás jegyében. A közösség ereje megmutatkozik a jótékonyági kezdeményezésekben is. A krízishelyzetben lévő családok gondjai, illetve más súlyos, megrendítő problémák nyilvánosságra kerülése esetén mindig megtapasztalhattuk a helyiek összefogásának eredményét. A helyi közösség jószándéka és ereje példaértékűnek mondható.

- d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Csemőn nincs jelen nagy létszámú nemzetiség, így a más nemzetiségekhez tartozók kulturális identitásának megőrzése céljából speciális intézkedések nem jellemzőek nagyközségünkben.

- e) helyi lakossági önszerveződések.

A helyi lakosság időről időre megvalósít valamilyen önszerveződést, ami a közösségben rejlő potenciál jelentőségét jelzi.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Csemőn roma nemzetiségi önkormányzat nem működik.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Naprakész adatok hiánya a szegénység témakörének egyes aspektusairól.	Nyilvántartások folyamatos frissítése, adatgyűjtés, intézmények közti információáramlás erősítése.
A mélyszegénységben élők és a romák között sok a tartós munkanélküli, számuk nem csökken, foglalkoztatásuk nem megoldott	Munkaerőpiaci programok és szolgáltatások biztosítása, igénybe vételük ösztönzése.
Az önkormányzati támogatásban részesülők száma magas	A meglévő szociális ellátások fenntartása, esetleges további bővítése és/vagy jövedelemhatárok emelése.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

„Az esélyteremtés szempontjából a hátrányos helyzetű gyermekek problémáinak megjelenése különösen két nagy területre osztható a kezelés helye alapján: a szociális és az oktatási társadalmi alrendszerre. Valójában e két terület számos területen átfedést mutat, mely természetükből kifolyólag nem jelenti azt, hogy e problémák a családok, települések, járások, megyék, egyszóval az ország minden területén egyenlő mértékben jelentkeznek.

Természetesen e problémákat a családoknak természetük szerint, és az állam különböző alrendszereinek is jogszabályban előírt módon kezelniük kell, hogy ne növekedjenek a társadalmi különbségek. A szocio-kulturális helyzetből adódó problémák megoldás hiányában aggregálódnak, és a későbbiekben megterhelik a szociális, egészségügyi, végső soron az egyénnel kapcsolatban kerülő valamennyi társadalmi alrendszert. Egyes társadalomtudósok szerint a gyermekkor problémák kezeletlensége a későbbiekben hétszer annyiba kerül a társadalomnak. Családban a felnőttek képességeik szerint járulnak hozzá gyermekeik fejlődéséhez, azonban jelentős, leküzdhetetlen akadályok esetén, a gyermekvédelmi jelzőrendszer jelzésére vagy szülői kérésre az államnak, illetve alkalmazottainak segíteniük kell.” A gyermekek támogatásában szakmai oldalról a pedagógusok munkája kiemelkedő, mert az adaptív pedagógia jellemzője, hogy a gyermek igényeiből indul ki, és csökkenti társadalmi hátrányaikat. Az eredményes tanulás segítésének elvei között a tanulási környezet címszó alatt megtaláljuk az esélyteremtés alapelvét is. Állíthatjuk azt is, hogy a „szegény és alacsony végzettségű családok gyermekei nagyobb valószínűséggel esnek ki az iskolából, tovább örökítve ezzel a társadalmi különbségeket.” Az esélyteremtésre fokozott mértékben van szükség, mert az idősorok azt mutatják, hogy Magyarországon 2012-2019 között 2 %-ról 3 %-ra nőtt a pszichés fejlődési zavarral élő gyermekek aránya az összes tanuló között, azon belül pedig 44-ről 52% - ra nőtt az SNI-vel rendelkező gyermekek száma, tehát a probléma egyre növekvő számú feladattal látja el a közoktatási intézményeket, annak pedagógusait. Véleményünk szerint a települési önkormányzatoknak a helyi köznevelési közoktatási intézmények évekre lebontott intézményi esélyegyenlőségi intézkedési tervére lenne szükségük a gyermekek helyzetének átláthatósága érdekében. (Gyermekecsélyek körét tartalmazzák az iskolák pedagógiai, ill. gyermekvédelmi programjai is). Igaz, hogy a HEP Fórumoknak az iskolák vezetői állandó meghívottjai, akik ezen információk lehető legszélesebb körével rendelkeznek.”²⁵

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

A következő táblázat a kiskorúak számát és arányát mutatja meg az állandó népességben belül nemek és korcsoportok szerint.

²⁵Bővebben lásd: MAKKOS Nándor: Önkormányzatok gyermekek esélyteremtésével kapcsolatos felelősségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 5. pp 36-40 (2022).

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	2 375	2 313	4688	50,66%	49,34%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			192	4,10%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	427	405	832	9,11%	8,64%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	85	91	176	1,81%	1,94%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 0-2 év közötti gyermekek mindössze 4,10%-át teszik ki az állandó népességnek, a 14 év alattiak összesen 17,8%-át, a 15-17 éves népesség aránya pedig 3.80% az állandó népességben. Nemek szerint a 17 év alatti népességben a lányok kicsivel nagyobb arányban jelennek meg. Esélyegyenlőségi szempontból a gyermekek demográfiai adatai alapján messzemenő következtetéseket nem tudunk levonni, ugyanakkor, ha a korosztály további gyarapodását szeretnénk szorgalmazni, akkor a kisgyermekes családokat célzó szolgáltatások szervezésére, a családalapítás támogatásának kérdésére érdemes figyelmet fordítani.

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

A veszélyeztetettség olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi. A védelembe vétellel kapcsolatos jegyzői jogkör 2013-ban megszűnt, azóta a járási hivatal jár el.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2017	42	n.a.
2018	103	n.a.
2019	56	59
2020	55	56
2021	57	58
2022	81	61

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat adataiból elmondható, hogy míg a veszélyeztetett gyermekek száma csekély ingadozást mutat, a védelembe vett gyermekek száma az elmúlt években folyamatosan nőtt, a 2022. évben pedig kiugróan magas, 81 fő volt.

A Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ Csemői Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a Ceglédi Többcéltű Kistérségi Társulás fenntartásában működik 2007. óta, az önkormányzattal kötött társulási megállapodás alapján. A működéshez szükséges irodát, tárgyi feltételeket Csemő Község Önkormányzata biztosítja.

Csemő községben 1 fő családsegítő látja el a feladatot, főállásban. A szolgáltatás rendelkezésére álló tárgyi feltételek megfelelnek a jogszabályban előírtaknak.

A családsegítő általános feladata az illetékességi területén élő szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került személyek és családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése, továbbá a veszélyeztetett személyek és családok érdekeinek képviselése és védelme. Tevékenységét az egyénre, illetve a családra irányuló folyamatos munkával végzi.

A család- és gyermekjóléti alapellátás igénybevétele önkéntes. A családgondozói feladatok megkezdése történhet az ügyfél személyes megkeresése alapján, illetve a jelzőrendszeri tagoktól érkezett írásos jelzés alapján is. A családdal való kapcsolatfelvételt követően van olyan eset, amikor a fennálló probléma megoldása egyszeri esetkezeléssel is megoldható. Az esetek többségében azonban rendszeres ellátást igényel a felmerült probléma megoldása.

A települési jelzőrendszer működtetése jogszabályi kötelezettsége minden család- és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtónak.

A jelzőrendszeri tagok közül a családsegítő védőnőkkel való együttműködése mondható a legszorosabbnak, napi kapcsolatban vannak egymással. Sokszor végeznek közös családlátogatásokat, kölcsönösen segítik egymás munkáját, mivel az szorosan összefügg. Egy-egy eset kapcsán esetmegbeszéléseket, esetkonferenciákat tartanak. A jelzések többsége a gyermekek elhanyagolásáról szól: védőoltások beadásának csúszása, státuszvizsgálatok elmaradása, a gyermekek nem megfelelő testi higiénéje, stb. A jelzéseket követően bevált gyakorlattá vált, hogy közösen keresik fel az érintett családokat, így közös a felelősségvállalás is. Még ha sokszor kellemetlen is, de mindig nyíltan vállalják az ügyfelekkel szemben a felmerült problémákat, nyíltan tudják megbeszélni azokat, s közösen keresnek megoldási lehetőséget. Az írásbeli jelzést megelőzően a védőnőkkel az esetek 90 %-ában telefonon is felveszik a kapcsolatot, és az írásos

jelzést megelőzi egy közös családlátogatás is. Együttes álláspont, hogy minél gyorsabb a reakció, annál hatékonyabb a problémamegoldás. A gondozott családok vonatkozásában rendszeresen konzultálnak egymással. A gyermekjóléti szolgálat szoros az együttműködésben van az iskolával és az óvodával, valamint a házi gyermekorvossal, illetve a Tanyagondnoki Szolgálattal is. Kölcsönösen keresik egymást egy-egy felmerülő probléma esetén.

Sokan keresik fel szolgálatot hivatalos ügyintézésben való segítségnyújtás, nyomtatványkitöltés miatt (gyermekelhelyezés, házasság felbontása, költségmentesség kérelmezése, nyugdíjazás, segélykérelmek ügyében). Ezen kívül sokan kérnek információt, tanácsot egy-egy felmerült probléma kapcsán, igénylik a segítségnyújtást, függetlenül attól, hogy esetleg nem is önkéntesen keresték fel a szolgálatot. Munkájuk során nagymennyiségű és sokrétű problémával találkoznak. Igyekeznek mindenkinek segíteni, de tekintettel arra, hogy a családgondozó munkája mozgalmas (tárgyalások, munkaértekezlet, családlátogatás, intézményekkel való kapcsolattartás) sokszor nem találják bent az irodában. Ez a probléma az előzetes időpont egyeztetéssel áthidalható, hiszen pl. egy gyermekelhelyezés és házasság felbontása ügyében szükséges nyomtatvány kitöltése több órát is igénybe vehet.

Fontos kiemelni a Család- és Gyermekjóléti Központ esetmenedzserének szerepét is. Az esetmenedzser tesz javaslatot hatósági intézkedésre (kivéve, ha a családsegítő olyan súlyos veszélyeztetést észlel, amikor azonnali lépésre van szükség). Elősegíti a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését, kapcsolatot tart a családba fogadott gyermekekkel és családjukkal. Védelembé vétel esetén kapcsolatot tart a családdal, annak felülvizsgálatakor referál a Gyámügyi Osztály felé a család aktuális helyzetéről. Ez a családból kiemelt gyermekek esetében is így történik, hiszen az esetmenedzser tart kapcsolatot a vér szerinti családdal és tájékoztatja a Gyámügyi Osztályt a családban történt változásokról, vagy éppen a kiemelés esetén fennálló helyzet változatlanóságáról. Ezen kívül utógondozói feladatokat is ellát. A szociális segítő munka azonban ezeknél a családoknál is a családsegítő hatáskörébe tartozik (hivatalos ügyintézés segítése, tanácsadás, segítő beszélgetés, stb.) Az esetmenedzserrel való kapcsolat is nagyon szoros, csakúgy, mint a védőnő esetében, vele is kölcsönösen segítik egymás munkáját, közösen végzik családlátogatást. Heti egy, olykor két alkalommal van kint a településen. Ezeken a napokon folyamatosan végzik a családok látogatását. Az Intézmény központjában sokan igénybe veszik a pszichológiai, illetve fejlesztő pedagógiai ellátást, illetve bővült a szolgáltatások köre, hiszen mediáció és családterápia is igénybe vehető. Az elmúlt években több család is élt ezzel a lehetőséggel.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők valamint

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre (RGYK) való jogosultság lényege, hogy az anyagi nehézségekkel küszködő családok számára megkönnyítse a gyermek(ek) ellátását. Az RGYK alapján a gyermek számos jogszabályban definiált kedvezményre lesz jogosult.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2017	387
2018	373
2019	332
2020	310
2021	264
2022	201

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az alábbi táblázat és ábra szemlélteti, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek száma az utóbbi években csökkent: a 2017. évhez képest 2022. évre közel 50%-kal.

A jelenség nagyrészt valószínűleg azzal magyarázható, hogy az RGYK-ra való jogosultság sok más ellátáshoz hasonlóan az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének bizonyos százalékában van meghatározva, azonban a nyugdíjminimum összege évek óta változatlan, az RGYK-ra jogosító százalékának értéke pedig csupán 5 százalékponttal emelkedett. Így azonban túlságosan alacsony az a jövedelemhatár, mely alatt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítható. Mindamellett, hogy ezen ellátás – mivel természetbeni ellátásokra, kedvezményekre jogosít – kifejezetten hatékonynak mondható, ha a jövedelemhatár nem emelkedik tovább a jövőben, akkor sok, egyébként rászorulóknak tekinthető család eshet ki az ellátásból.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

A pénzbeli és természetbeni szociális támogatások rendszeréről és gyermekvédelmi ellátásokról szóló 4/2023. (II. 02.) önkormányzati rendelet értelmében a családok rendkívüli települési támogatásban, lakhatási támogatásban, gyógyszer-támogatásban, tűzifa támogatás, beiskolázási támogatás és temetési támogatásban részesülhetnek. Az gyermek étkezési térítési díjához a normatív támogatáson felül önkormányzati támogatás is igényelhető. Szintén e rendelet tartalmazza, bár alanyi jogon jár, a babaköszöntő pénzbeli juttatást, mely az újszülöttek megérkezéséhez nyújt egyszeri pénzbeli támogatást.

4.1.3. számú táblázat - Árvaeállítás			
Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2017	22	15	37
2018	23	11	34
2019	19	10	29
2020	15	8	23
2021	16	8	24
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az árvaeállítás az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás, melynek szabályait az 1997. évi 64 LXXXI. törvény (Tny.) határozza meg. Az árvaeállítás alapvetően a gyermek 16. életévének betöltéséig jár, kivéve, ha nappali rendszerű oktatásban vesz részt a gyermek, ebben az esetben legfeljebb 25. életévének betöltéséig jár. (Tny. 55. §) Az árvaeállítás összege gyermekenként annak a nyugdíjnak a harminc százaléka, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna. A nyugdíj hatvan százaléka jár árvaeállásként annak a gyermeknek, akinek mindkét szülője elhunyt, illetve akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű. (Tny. 56. § (1) és (2) bek.) Csemőben az árvaeállításban részesülők száma az öt évvel korábbi adatokhoz képest csökkent. Az árvaeállításban részesülők közt a férfiak és nők arányában duplájára emelkedett a különbség.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

A Gyvt. 2015. szeptember 1-től hatályos módosítása alapján jelentősen bővült azoknak a gyermekeknek a köre, akik számára ingyenes a bölcsődei, óvodai étkezés. A jogszabályváltozás komoly segítséget jelentett elsősorban azoknak az alacsony jövedelemmel rendelkező családoknak, akik a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre pár ezer forint különbözet miatt nem voltak jogosultak, és más kedvezményezett körbe sem estek bele.

Rászorultsági alapon gyermekvédelmi kedvezményben részesülő család gyermekére tekintettel 100 %-os támogatásban részesül. A nevelt gyermek szintén 100 %-os támogatásban részesül. A család egy főre jutó jövedelmének vizsgálata alapján szintén 100 %-os támogatást kérhet az óvodás gyermek szülője. Három vagy több gyermekes család esetén az egy háztartásban élő eltartott gyermekek esetén az óvodás gyermek ingyen étkezhets, az általános iskolás gyermekek szülei pedig kérhetik az 50 %-os támogatás megállapítását. Szakorvos által leigazolt tartósan beteg gyermek esetén a szakorvosi igazolás alapján szintén ingyen étkezhets az óvodás gyermek, az általános iskolás gyermek esetében pedig az 50 %-os támogatást kérheti a szülő.

4.1.4. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma						
Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő
2017	112	168	22	168	0	0
2018	106	208	17	208	0	0
2019	118	136	34	136	0	0
2020	97	79	38	293	0	6
2021	93	86	28	269	0	0
2022	104	87	34	257	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az önkormányzat a gyermekétkeztetés feladatait a Ladányi Mihály Általános Iskolában vállalkozó által működtetett konyhán keresztül látja el.

A táblázat adataiból látható, hogy a kedvezményes étkezésben részesülők száma a 2020-as és 2021-es években jelentősen csökkent. A különbség oka, a pandémiás helyzet miatti intézmény bezárásokban keresendő. A szülők közül többen voltak, akik otthon home office-ban dolgoztak, az otthon maradt gyerekek étkezését meg tudták oldani. Figyelemmel a szociálisan hátrányos helyzetű gyerekekre, a koronavírus-járvány ideje alatt az önkormányzat kiemelt feladatának tekintette a gyermekétkeztetés megszervezését, biztosítását. Az óvoda és az iskola pedagógusok együttműködésének és segítségének köszönhetően, az igényfelmérés rendkívül rövid időn belül lezajlott. A település sajátosságainak (rendkívül kiterjedt külterület, tanyavilág) megfelelően, a település 4 különböző pontján nyílt lehetőség az ebéd és a kiegészítő étkezések (tízórai, uzsonna) átvételére. A középiskolások étkezésének biztosítása érdekében, az első pillanattól kezdve hatékonyan együtt tudtunk működni azokkal a környező településekkel, ahol csemői fiatalok tanulnak, ebédjük átvételét is biztosítottuk helyben. A járványveszély elmúltával a gyermekétkeztetést igénybe vevők száma az óvodában visszaállt a COVID járvány előtti szintre, az iskolában azonban ez a „visszaállás” nem történt meg az étkeztetést igénybe vevők száma jelenleg is jelentősen elmarad a COVID előtti időszakhoz képest.

Az önkormányzat a 2022. évben a mini bölcsődében, az óvodában és az iskolában együtt összesen 286 fő gyermek részére biztosította a gyermekétkeztetést. Az étkezési kedvezményben részesülők arányával kapcsolatosan elmondható, hogy az több évre visszatekintve is jelentős, az összes étkező gyermek 80 %-a körül mozog.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek számát illetően nem áll rendelkezésünkre adat.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Külföldről visszatért, magyar állampolgársággal rendelkező vagy nem rendelkező, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzőiről nem áll rendelkezésünkre adat.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Csemőben nem található szegregátumnak minősülő terület, így helyi gyermekek nem élnek telepszerű, szegregált lakókörnyezetben.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

- a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2017	2	161	80,50
2018	2	133	66,50
2019	2	150	75,00
2020	3	118	47,20
2021	3	129	51,60
2022	3	133	53,20

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A védőnő feladata a nővédelem, ezen belül a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel, a népegészségügyi célú méhnyak szűrés végzése, a várandós anyák gondozása a külön jogszabályban foglaltak szerint, a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, a szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban, az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása. A területi védőnői ellátásról szóló rendelet szerint egy védőnői körzetben a védőnő által ellátható nők (várandós, gyermekágyas anyák), gyermekek (újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig) és az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermekek száma összesen legfeljebb 250 fő lehet.

Csemő községben két területi védőnő látja el a területi védőnői feladatokat, és a Csemői Ladányi Mihály Általános Iskolában egy iskolavédőnő dolgozik. A területi védőnők munkájuk során szoros kapcsolatban vannak és együttműködnek a gyermekjóléti szolgálat családgondozójával, a házi gyermekorvossal és a Polgármesteri Hivatal szociális ügyintézőjével.

- b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A házi orvos személyes és folyamatos orvosi ellátást nyújt az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése és gyógyítása céljából. A házi gyermekorvos az ellátást a 14. életévét be nem töltött személyek számára biztosítja, de felkérésre a 14–18. év közötti személyeket is elláthatja. A gyógyító-megelőző alapellátás keretében a házi orvos és házi gyermekorvos feladatkörébe tartozik az egészséges lakosság részére nyújtott tanácsadás és szűrés, a beteg vizsgálata, gyógykezelése, egészségi állapotának ellenőrzése, orvosi rehabilitációja, illetve szükség esetén szakorvosi vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti vizsgálatra, gyógykezelésre való utalása.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2017	0	2	1	n.a.	n.a.
2018	0	2	1	n.a.	n.a.
2019	0	2	1	n.a.	n.a.
2020	0	2	1	n.a.	n.a.
2021	0	2	1	n.a.	n.a.
2022	0	2	1	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Csemőben két felnőtt házi orvosi és egy gyermekorvosi körzet került kialakításra, betöltetlen praxis nincs. A házi orvos által ellátott személyek számáról nincs adatunk. A házi gyermekorvos által ellátott gyermekek száma az utóbbi években növekedést mutatott, bár friss adataink ezzel kapcsolatban sincsenek. A házi orvosok és a házi gyermekorvos leterheltsége becsléseink szerint nagyjából az országos átlaggal egyező.

A csemői házi gyermekorvos az általa gondozott gyermekpopuláció fizikai egészségi állapotát globálisan jónak ítéli meg. Kamaszoknál a „szokottnál” több szorongásból adódó pszichoszomatikus tünetet látott, talán őket jobban megviselte a karatén, próbára tette őket az online oktatás. A 2020-as év nagy kihívása volt a telemedicina bevezetése, illetve a szűkített speciális szakorvosi ellátás. Csak remélni tudja, hogy nem sikkadtak el lényeges tünetek, panaszok.

Az egészségügyi kultúra hiánya, az anyagi nehézségek, a helytelen táplálkozás tapasztalata szerint folyamatosan jelen lévő problémák, ezekben javuló tendencia nem észlelhető. Minden ötödik gyermek elhízott, a legtöbb szülő közömbös a problémával szemben. Sok az ortopédiai és szemészeti rendellenesség, a mozgásszegény életmód, a korlátok nélküli számítógép és okostelefon használat miatt. Az iskolai tananyagból nagyon hiányzik, hogy nem tanulnak egészségügyi ismereteket. A felnőtteket már igen nehéz (lehetetlen) edukálni. A szociális helyzet összefüggése az egészséggel evidens. A helyi viszonyok javításában az önkormányzat folyamatosan próbál segíteni. A csemői házi gyermekorvos kiemelte, hogy a helyi családvédelmi szakemberekkel és védőnőkkel nagyon jó szakmai és személyes viszonyban is van.

- c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A Csemői Nefelejcs Óvoda és Mini Bölcsődében a kiemelt figyelmet igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását utazó gyógypedagógus látja el megbízási szerződéssel, heti hat órában. További szakmai segítő még a logopédus, aki szintén megbízási szerződéssel végzi a beszédhibás gyermekek terápiáját, a nevelési év eleji vizsgálatok eredményeképpen. Hetente kétszer 3-3 órában dolgozik az óvodában.

A fejlesztőpedagógiai munkát, amelyet a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek igényelnek, az intézmény fejlesztőpedagógusai látják el. Jelen esetben négy fő rendelkezik a megfelelő képesítéssel, ebből hárman végzik a kiscsoportos fejlesztéseket.

Legnagyobb problémát a logopédiai ellátás területén tapasztalnak. Sajnos egyre több a beszédhibás gyermek, több gyermek esetében szükség lenne a terápiára, sőt hasznos lenne az öt éves kor előtti fejlesztés is, amelyre kapacitáshiány miatt nincs lehetőség. Ami nagymértékben megnehezíti a gyermekek beszédfejlődését, a szülői támogatás (otthoni gyakorlás) hiánya. Az óvónők és a logopédus erre minden évben próbálják felhívni a családok figyelmét, sajnos több-kevesebb sikerrel.

Csemő községben működő házi gyermekorvos egyben gyermekneurológus is. A házi gyermekorvos a védőnőkkel szorosan együttműködve már újszülött kortól kiemelt figyelmet fordít a korai fejlesztésre szoruló, vagy abban részt vevő gyermekek fejlődésére, segítséget nyújtanak abban, hogy a szülő fel tudja venni a megfelelő szakemberrel a kapcsolatot. A házi gyermekorvos és/vagy védőnő jelzése alapján az Önkormányzat, amennyiben erre szükség van, támogatással tud hozzájárulni ahhoz, hogy a gyermekek a szükséges fejlesztéseket megkapják (utazási költségek, hozzájárulás a magánúton igénybe vett fejlesztés költségeihez stb.)

- d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ Csemői Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a Ceglédi Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában működik 2007. óta, az önkormányzattal kötött társulási megállapodás alapján. A működéshez szükséges irodát, tárgyi feltételeket Csemő Község Önkormányzata biztosítja.

A családsegítő általános feladata az illetékességi területén élő szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került személyek és családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése, továbbá a veszélyeztetett személyek és családok érdekeinek képviselése és védelme. Tevékenységét az egyénre, illetve a családra irányuló folyamatos munkával végzi.

A család- és gyermekjóléti alapellátás igénybevétele önkéntes. A családgondozói feladatok megkezdése történhet az ügyfél személyes megkeresése alapján, illetve a jelzőrendszeri tagoktól érkezett írásos jelzés alapján is. A családdal való kapcsolatfelvételt követően van olyan eset, amikor a fennálló probléma megoldása egyszeri esetkezeléssel is megoldható. Az esetek többségében azonban rendszeres ellátást igényel a felmerült probléma megoldása.

Csemő községben 1 fő családgondozó látja el a feladatot, főállásban. A szolgáltatás rendelkezésre álló tárgyi feltételek megfelelnek a jogszabályban előírtaknak.

A településhez tartozó, nagy területen fekvő külterület, illetve a nehezen megközelíthető helyeken lakó családok ellátásához az önkormányzat autó használatot is biztosít a családgondozó részére. Csemőben a lakosság 2/3 része él külterületen, elszórtan elhelyezkedő tanyákban. Ebből a szempontból a község egyedi a kistérségben. A családlátogatások során előfordul, hogy egyik családtól a másikig akár 7-8 km-t is meg kell tenni. Az önkormányzat autóját a családsegítő a védőnői szolgálattal közösen használja.

Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda nem működik a településen.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	0	0
2018	0	0
2019	8	8
2020	8	5
2021	8	7
2022	8	8

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	8	8	0	0
2020	0	0	0	0	8	5	0	0
2021	0	0	0	0	8	7	0	0
2022	0	0	0	0	8	8	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Korábban bölcsődei intézmény nem működött Csemőben, az akkor hatályos törvényi előírásnak megfelelően az Önkormányzat 2018. decemberében megalapította a mini bölcsődét, ami 2019. január 01-től a Csemői Nefejejs Óvoda egyik csoportszobájában, 8 férőhellyel kezdte meg működését.

A bölcsődei ellátás megszervezésével az Önkormányzat célja a kisgyermekes családok életének megkönnyítése, a szülők munka-vállalásának elősegítése volt. Ennek hatékony végrehajtása érdekében már a kezdetektől a két csoportos működés volt a cél, ez azonban az óvoda épületében nem volt megoldható.

PM Bölcsődei fejlesztési program 2018 keretén belül az önkormányzat sikeresen pályázott, melynek eredményeként teljesen felújította bölcsőde céljára az önkormányzat tulajdonában lévő, Csemő. Piac tér 3. szám alatt lévő funkcióját veszített használaton kívüli épületet. 2022. szeptember 01-től megnyitotta kapuit a kor szellemének megfelelő, 167 m² hasznos alapterületű, két csoportosra (16 férőhelyesre) bővült mini bölcsőde.

A táblázatok adataiból látszik, hogy a 2020. évet leszámítva, amikor is sok szülő a koronavírus járvány miatt nem ment vissza munkahelyére, vagy otthon home office-ban dolgozott, a Bölcsőde kihasználtsága közel 100%-os. A 2023. évben a bölcsődei férőhelyek száma 16, a beírt gyermekek száma 15 fő.

A településen munkahelyi bölcsőde nem működik.

f) gyermekvédelem;

A gyermekvédelem középpontjában meghatározó szerepet betöltő jelzőrendszer áll.

A települési jelzőrendszer működtetése jogszabályi kötelezettsége minden család- és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtóknak. A települési jelzőrendszer összetétele sokszínű, minden olyan intézmény, civil szervezet részt vesz benne, akik szakmai munkájuk során kapcsolatban állnak a gyermekekkel. Az elmúlt évben már kevésbé ütközött akadályba a településen működő észlelő- és jelzőrendszer jogszabály által előírt módon történő működtetése. A Családgondozó a jelzőrendszeri tagok közül kiemelte a Védőnői Szolgálattal való kiváló együttműködést. Mindkét védőnővel napi kapcsolatban állt, ez a fajta együttműködés rendkívül hatékonynak bizonyult. Az ő esetükben rendszeresen tudnak megvalósulni a közös családlátogatások. Szoros az együttműködés a polgármesteri hivatal szociális ügyintézőjével, az iskolával és az óvodával, valamint a házi gyermekorvossal, illetve a Tanyagondnoki Szolgálattal is. Kölcsönösen keresik egymást egy-egy felmerülő probléma esetén.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások településünkön korlátozottak. Az önkormányzat lehetőségeihez mérten támogató segítséget nyújt. Az észlelő és jelzőrendszer tagjaival való szakmai együttműködés a krízishelyzetek megoldásának egyik elengedhetetlen feltétele. Az intézményi krízisellátáshoz való hozzájutásban a Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ Csemői Család- és Gyermekjóléti Szolgálat tud segítséget nyújtani.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Az iskolában egy iskolavédőnő látja el a feladatot. A tanév során a szűrővizsgálatok mellett egészségfejlesztő programokat is tart.

Az iskolás gyermekek nyári felügyelete sok családnak problémát okoz. Helyben a Csemői Ladányi Mihály Általános Iskola és a Református Egyház szervez a nyári szünidőben táborot az iskolás gyerekeknek. a Csemői Ladányi Mihály Általános Iskola minden évben július elejétől augusztus 20-ig változatos programokkal várja hetes táborába a gyerekeket. Az önkormányzat lehetőségeihez mérten minden évben anyagilag támogatja a csemői gyerekek táboroztatását.

A Csemői Nefelejcs Óvoda és Mini Bölcsőde nyáron mindössze 10 munkanapot tart zárva. Az óvoda kiemelt figyelmet fordít arra, hogy egész évben, a nyári hónapokat is beleértve változatos programokat szervezzen az óvodásoknak (pl. Erdei tábor az ÖKO-Centrumban, kirándulás a Kecskeméti vadsparkba, sportnap, tökfárgás, karácsonyi ünnepség stb stb.) kifejezetten azzal a céllal, hogy azok a gyerekek is élményekhez juthassanak, akiknek családja anyagi lehetőségei miatt erre csak korlátozottan vagy egyáltalán nincs lehetőségük.

Az év folyamán az Önkormányzat számos közösségi programot szervez, ezek közül több olyan van, ami kifejezetten gyermekeket célozza és ezek kivétel nélkül ingyenesen vehetők igénybe (bábelőadás, állatbemutató, kézműves foglalkozások, gyerekkoncert, stb.)

A Pólya Miklós Sportcentrum, a két sportpark, a játszóterek, az ÖKO-Centrum az ott található tanösvénnyel egész évben ingyenesen várja a sportolni, kikapcsolódni vágyó családokat, gyerekeket.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfélig, szünidei);

A gyermek életkorának megfelelő intézményi gyermekétkeztetést kell biztosítani a bölcsődében, óvodában, a nyári napközis otthonban, az általános és középiskolai kollégiumban, az általános iskolai és a középfokú iskolai menzai ellátás keretében, a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelését, oktatását ellátó intézményben és a fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó fogyatékosok nappali intézményében. A gyermekeknek juttatott ingyenes vagy kedvezményes étkezés biztosítása eszközként szolgál a gyermekszegénység csökkentéséhez, a gyermekek alapvető szükségleteinek biztosításához. Emellett a bölcsőde és az óvoda zárva tartása, valamint az iskolában a nyári szünet és a tanítási szünetek időtartama alatt is biztosítani kell az ingyenes szünidei gyermekétkeztetést a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára.

Az önkormányzat a gyermekétkeztetés feladatait a Ladányi Mihály Általános Iskolában vállalkozó által működtetett konyhán keresztül látja el.

Az önkormányzat a 2022. évben a mini bölcsődében, az óvodában és az iskolában együtt összesen 286 fő gyermek részére biztosította a gyermekétkeztetést. Az étkezési kedvezményben részesülők arányával kapcsolatosan elmondható, hogy az több évre visszatekintve is jelentős, az összes étkező gyermek 80 %-a körül mozog.

Mind az óvoda, mind az iskola évről-évre elvégzik a felmérést az intézmények zárva tartásának idejére a gyermekétkeztetés biztosítására vonatkozóan, de igény – a 2020-as évet leszámítva – a szülők részéről mindezidáig nem merült fel. A jövőben a szülők tájékoztatására kiemelt figyelmet kell fordítani.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Csemőben gyakorlatilag minden gyermekeknek szóló program lehetővé teszi az eltérő kultúrájú vagy családi háttérű gyermekek közti kapcsolatok kialakulását. Az intézményi, helyi rendezvények abban a szemléletben kerülnek megszervezésre, hogy minden gyermek számára igényes szabadidős programot biztosítson származástól, anyagi helyzettől, családi körülményektől függetlenül. Ezek a fentebb már említett rendezvények minden esetben az eltérő helyzetű gyermekek integrált módon történő szórakoztatását valósítják meg, s ezzel lehetővé teszik a csoportközi kontaktusok kialakulását, eltérő családi helyzetű gyermekek közti interakciót, barátságok szövődését, s erre számtalan példát látunk településünk mindennapjaiban.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A szolgáltatások nyújtása során felmerült hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs tudomásunk, az Önkormányzat és az általa fenntartott intézmények ellen ilyen ügyben eljárás nem indult. Fontosnak tartjuk a klienskör témában történő tájékoztatását, ezért az ellátottjogi, gyermekjogi és betegjogi képviselők adatait a megfelelő nyomtatott anyagok és szóbeli tájékoztatás útján ismertetjük az ellátottakkal a szolgáltatás igénybevételét megelőzően.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Kifejezetten gyermekeket célzó hátránykompenzáló ellátások településünkön:

➤ Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásként adott települési támogatás

A helyi rendelet alapján rendkívüli gyermekvédelmi támogatásként települési támogatás nyújtható annak a személynek, aki a köznevelési intézménybe járó gyermekre való tekintettel rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre nem jogosult és a családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 250%-át a gyermek(ek) családban történő gondozásának költségeihez való hozzájárulásként

- a) a tanköteles gyermek tanszer, tankönyv ellátásának biztosítására
- b) a gyermek étkezésének biztosítására;
- c) a gyermek más településre történő iskolába járásához szükséges autóbuszberlet megvásárlásához;
- d) a gyermek köznevelési intézmény, sportegyesület javaslatára táborozási vagy nyaralási költségére.

A települési támogatás összege gyermekenként 6.000.- Ft.

Települési támogatás nyújtható annak a személynek, aki a köznevelési intézménybe járó gyermekre való tekintettel rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult és a családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át a gyermek(ek) más településre történő iskolába járásának biztosítása érdekében autóbuszberlet megvásárlásához.

➤ Babaköszöntő pénzbeli támogatás

Babaköszöntő pénzbeli támogatásra jogosult az a család, ahol gyermek születik, és legalább egyik szülője állandó lakóhellyel rendelkezik Csemőn, és a család életvitelszerűen a község közigazgatási területén él. A pénzbeli támogatás összege: 25.000 Ft.

➤ Bursa Hungarica

A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer célja az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőfokú tanulmányainak támogatása. A program keretében olyan szociálisan hátrányos helyzetű felsőoktatásban résztvevő hallgatóknak folyósítható az ösztöndíj, akik Csemőben lakóhellyel rendelkeznek, felsőoktatási intézményben (felsőoktatási hallgatói jogviszony keretében) teljes idejű (nappali tagozatos) képzésben vesznek részt. A 2022. évben 3 fő kapott támogatást.

➤ „Megéri tanulni” ösztöndíj pályázat

A 2022. évben tanulmányi eredményük alapján 5 hónapon keresztül 17 fő általános iskolás gyermeket 5000 Ft/hó és 10 fő és középiskolás fiataalt 10.000 Ft/hó összeggel támogatott.

➤ Gyerekek karácsonyi támogatása

Csemő Község Önkormányzata annak érdekében, hogy minden gyermeknek ünnep legyen a karácsony, és könnyítsen a gyermekes családok ünnepi kiadásain, a 2022. évben, december hónapban, egyszeri 8000 Ft pénzbeli támogatást nyújtott minden 0-16 éves korú csemői állandó lakhellyel rendelkező gyermeknek. 2022. december hónapban 867 fő gyermek részesült támogatásban.

Az önkormányzat folyamatos és intenzív kapcsolatban áll a helyi gyermekvédelem résztvevőivel, a jelzőrendszeri tagokkal, és tapasztalataik, javaslataik alapján, folyamatosan felülvizsgálja és az igényeknek megfelelően alakítja ki a gyermekeket célzó támogatási- és ellátórendszerét.

A szegénységből, hátrányos helyzetből való kitörés a tanuláson keresztül lehetséges. Az önkormányzat kiemelet feladatának tekinti csemői gyermekek európai szintű nevelésének, oktatásának biztosítását. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében a jelenlegi ösztöndíjrendszer fenntartásán túl, annak bővítése, a felsőfokú képzésben résztvevőkre történő kiterjesztése szükséges.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Különösen tekintettel kell lenni a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanulókra, melyek az alábbi csoportokra oszthatóak az Nkntv. 4 § 13. és 14. pontja alapján, az egyenlő bánásmód és az esélyteremtés tekintetében:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
 - b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
 - c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,
- Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,
- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

A Csemői Nefelejcs Óvoda és Mini Bölcsőde, valamint a Csemői Ladányi Mihály Általános Iskola pedagógiai programja fontosnak tartja a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek esélyegyenlőségét, integrálását. Mindkét intézmény ennek szellemében folytatja szakmai munkáját, amelynek keretében számos módon segíti azon gyermekeket, akik valamilyen okból kiemelt figyelmet érdemelnek.

Az integrált oktatást, különleges gondozást a gyermek életkorától és állapotától függően – a fogyatékossgot megállapító szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak alapján – a korai fejlesztés és gondozás, a fejlesztő felkészítés, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás keretében kerül megszervezésre. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók nyilvántartása, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek tekintetében, a szülő által önkéntesen benyújtott nyilatkozat alapján történik. A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók, gyermekek oktatását minden köznevelési intézményünk vállalja. Az óvoda, és iskola pedagógusok felkészültek, folyamatosan képzéseken vesznek részt. Az óvoda infrastruktúrája magas szintű ellátást biztosít, és ennek előnyeit a HH/HHH gyermekek is élvezik. Logopédus az óvodában, illetőleg az óvodában és az iskolában fejlesztő pedagógus segíti a felzárkóztatást. A segítő szakmák jelenléte a gyermekvédelmi munka eredményességét erősíti az intézményekben. A közoktatási intézményeinkben vannak sajátos nevelési igényű gyerekek. Egyéni fejlesztésüket gyógypedagógus segíti. A segítő munka aktív részesei a fejlesztő pedagógusok, és a logopédusok. Prevenációs céllal, és a feltárt esetek enyhítésére működnek a köznevelési és gyermekjóléti intézményekben a segítő szakemberek: védőnő, fejlesztő pedagógus, gyermekvédelmi felelős. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök fontos feladatot látnak el a köznevelési intézményekben a veszélyeztető körülmények feltárása, ezek megszüntetése, kialakulásuk megelőzése területén. Az Önkormányzat hozzájárul a gyermekekkel kapcsolatos költségekhez, illetve a gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatokhoz. A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, ugyanakkor fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások, ellátások szociális rászorultság alapján, más ellátások ún. alanyi jogon járnak a gyermekek részére. Egyre elterjedtebb, hogy maguk a köznevelési, gyermekjóléti intézmények adomány gyűjtést

szerveznek vagy részt vesznek adomány kiosztásában. A feladatok ellátásában egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a Civil szervezetek, részvételükkel bővül a segítségnyújtás eszköztára.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2017	150	56	37,33
2018	162	55	33,95
2019	175	26	14,86
2020	173	17	9,83
2021	180	21	11,67
2022	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A Csemői Nefelejcs Óvoda és Mini Bölcsődében a kiemelt figyelmet igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását utazó gyógypedagógus látja el megbízási szerződéssel, heti hat órában. További szakmai segítő még a logopédus, aki szintén megbízási szerződéssel végzi a beszédhibás gyermekek terápiáját, a nevelési év eleji vizsgálatok eredményeképpen. Hetente kétszer 3-3 órában dolgozik az óvodában.

A fejlesztőpedagógiai munkát, amelyet a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek igényelnek, az intézmény fejlesztőpedagógusai látják el. Jelen esetben négy fő rendelkezik a megfelelő képesítéssel, ebből hárman végzik a kiscsoportos fejlesztéseket.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2017	n.a.	126	38,77
2018	n.a.	70	21,67
2019	n.a.	52	18,06
2020	n.a.	55	18,77
2021	n.a.	54	19,85
2022	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2018	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2019	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2020	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az iskolában integráltan fejlesztik és oktatják az SNI-s gyermekeket. A szakértői bizottság által előírt fejlesztési órákat egyénileg vagy mikrocsoportos fejlesztés keretében kapják meg a fejlesztő szakembertől.

Speciális óvodai és iskolai ellátást legközelebb Cegléden tudnak igénybe venni a családok (Losontzi István EGYMI).

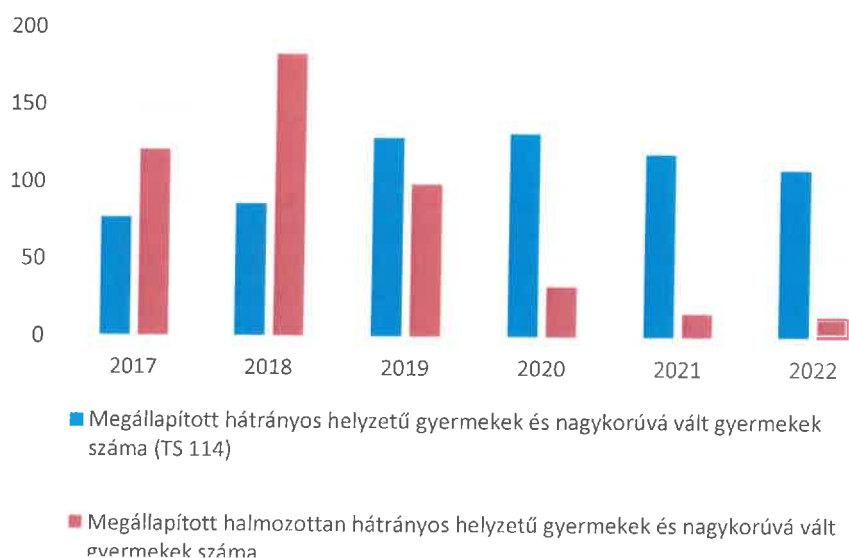
A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya az óvodás gyermekeken belül az elmúlt öt évben jelentősen csökkent a 2017. évi 37,33%-ról a 2021. évben 11,67%-ra. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók számát vizsgálva megállapítható, hogy bár a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya az általános iskolai tanulók körében is csökkent, ez a csökkenés korántsem olyan mértékű, mint az óvodások esetében. Ennek a hátterében egyrészt az a tény áll, hogy míg az óvodás gyermekek jellemzően 3 évet, addig az iskolások 8 évet tartózkodnak az adott intézményben, másrészt befolyásolhatja az az önkormányzat által is tapasztalt jelenség, hogy a Ceglédre ingázó gyerekek szülei logisztikai okokból ceglédi iskolába íratják gyermekeiket.

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2017	77	121
2018	86	183
2019	129	99
2020	132	33
2021	119	16
2022	109	14

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

A szülők alacsony iskolai végzettsége és/vagy foglalkoztatottsága, valamint az elégtelen lakáskörülmények sok gyermek fejlődését hátráltatják, azonban az érintett családok általában kapcsolatban állnak a család- és gyermekjóléti szolgálattal, amely segítséget nyújt számukra a szociális és egészségügyi, oktatási és munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz, valamint a pénzügyi és természetbeni ellátásokhoz történő hozzáférésben, így összességében elmondható, hogy a már említett, és a későbbiekben még részletezésre kerülő szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében sem áll fenn egyenlőtlenség településünkön.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	1	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	3	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	175	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	7	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	5 ³⁰	17
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	10	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	15	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	15	0
Gyógypedagógusok létszáma	n.a.	n.a.
Dajka/gondozónő	7	0
Kisegítő személyzet	4	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2017	183	7	175	1	150	0	0	21
2018	192	7	175	1	162	0	0	23
2019	213	7	175	1	175	0	0	25
2020	222	7	175	1	173	0	0	25
2021	250	7	175	1	180	0	0	26
2022	245	7	175	1	183	0	0	26

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)(TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2017	1	18	1	18,06	2,15
2018	1	18	1	17,94	4,33
2019	1	17	1	16,94	2,78
2020	2	17	1	17,24	3,75
2021	2	17	1	16,00	5,15
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2017	34
2018	33
2019	51
2020	44
2021	40
2022	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A kiemelt figyelmet érdemlő tanulók megfelelő szakemberek által történő ellátása minden köznevelési intézményünkben biztosított, szükség szerint a Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat bevonásával. Állandó iskolapszichológus az általános iskolában nem áll rendelkezésre, de az iskola tanulói szükség szerint akár a Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ ingyenes pszichológiai tanácsadását is igénybe vehetik. A közneveléshez kapcsolódó egyéb szolgáltatásokat az előző pontban áttekintettük.

- c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Az oktatás, képzés terén gyermekeket érintő hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs tudomásunk, ilyen ügyben eljárás nem indult egyik köznevelési intézmény ellen sem. A bölcsődében, óvodában és az iskolákban nincs szegregált oktatás-nevelés, minden intézmény a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek integrációját igyekszik megvalósítani azzal együtt, hogy a számukra szükséges speciális szolgáltatásokat természetesen biztosítják.

- d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Figyelemmel arra, hogy a településen egy általános iskola működik, ez a pont nem releváns.

- e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2017	0	0	63	0
2018	0	0	62	0
2019	0	0	58	0
2020	0	0	56	6
2021	0	0	57	0
2022	0	0	61	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

Ahogy korábban már említettük, településünkön Biztos Kezdet Gyerekház és Tanoda nem működik, de ilyen típusú hátránykompenzációra nem is mutatkozott igény. A szünidei gyermekétkeztetésről szintén írtunk egy korábbi fejezetben. A család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma nem változott az elmúlt három évben. Elmondható azonban, hogy viszonylag sok

kiskorúval kerül kapcsolatba a szolgálat minden évben. Közülük azok családjával köt együttműködési megállapodást a szolgálat, akik esetében a hosszabb távú gondozás indokolt. A hosszabb idejű együttműködést indokolhatja a családban nevelkedő gyermek(ek) veszélyeztetettsége, vagy egy-egy olyan nehéz élethelyzet, melyben a család tartósabb külső segítséget igényel. A család- és gyermekjóléti szolgáltatást mindenképp a hátránykompenzáló szolgáltatások közé sorolhatjuk, hiszen egyrészt hozzájárul a gyermek(ek) veszélyeztetettségének megszüntetéséhez, másrészt különböző egyéb szolgáltatások, ellátások igénybevételét segíti elő, amelyek szintén a hátránykompenzáció célját szolgálják.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A hátrányos helyzetű gyermekek nem minden esetben jutnak hozzá azokhoz a támogatásokhoz, kedvezményekhez, melyekre jogosultak lennének a szülők tájékoztatatlansága miatt	a szülők és a gyermekvédelem helyi szereplőinek (köznevelési-, közoktatási intézményben dolgozók, védőnők stb.) tájékoztatása a hátrányos helyzetű gyermekeket megillető támogatásokról, ellátásokról és igénybevételük módjáról
A gyermekétkeztetési térítési díj megfizetése egyre több olyan családnak is problémát jelent, akik normatív kedvezmény igénybevételére nem jogosultak, a szünidei étkezést a z arra jogosultak nem igénylik.	A helyi rendelet módosításával a támogatotti kör bővítése szükséges, a szünidei étkezést népszerűsíteni kell az arra jogosultak körében
A szegénységből, hátrányos helyzetből való kitörés a tanuláson keresztül lehetséges.	Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében a jelenlegi ösztöndíjrendszer fenntartásán túl, annak bővítése, a felsőfokú képzésben résztvevőkre történő kiterjesztése szükséges.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban a nők esélye új kihívások előtt áll. A magyar családok lassan vetik ugyanis le a szokást, hogy az idősekről való gondoskodás csupán a nők kötelezettsége. Azon kívül a gyermek a családban a női természet következtében általában jobban kötődik az anyához, aki a modern korban már, mint teljes értékű munkavállaló is szerepet kap. A nők e kettős, nekik tulajdonított és természetes szerepe valamint az európai, de különösen a magyar háztartások gazdasági kihívásai is súlyosbítják a családanyák gazdasági és szociális helyzetét, akiknek e terheket úgy tűnik, hogy viselniük kell, és azt össze kell egyeztetniük munkavállalásukkal. A társadalomnak kötelessége a jogalkotás útján is enyhítenie e terheken.²⁶

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

²⁶ MAKKOS Nándor :A nők esélyegyenlőségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 6. szám pp 28-31 (2022).

Már a 1979. december 18-i ENSZ-egyezmény 11. cikke kimondta hogy a nőknek biztosítani kell a az egyenlő munkabérhez való jogot, ideértve a juttatásokat is, továbbá az egyenlő értékű munka tekintetében, valamint a munka minőségének értékelése során tanúsítandó egyenlő bánásmódhoz való jogot.²⁷ A Charta 23. cikke alapján azonban a nők és férfiak közötti egyenlőséget mindenterületen, biztosítani kell.

„A nemek közötti bérkülönbséget különböző tényezők okozzák, így például a nemi sztereotípiák, az „üvegplafon” és a „ragadós padló” állandósulása, a horizontális szegregáció – beleértve a nőknek a szolgáltató ágazat alacsonyán fizetett munkahelyein való felülreprezentáltságát –, valamint a gondozási feladatok egyenlőtlen megosztása. A nemek közötti bérkülönbséget továbbá részben a nemi alapú közvetlen és közvetett bérdiszkrimináció okozza. Az említett elemek olyan strukturális akadályokat képeznek, amelyek összetett kihívásokat jelentenek a jó minőségű munkahelyek és az egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazás elérése tekintetében, és olyan hosszú távú következményekkel járnak, mint a nyugdíjak terén a nemek között fennálló egyenlőtlenség és a szegénység feminizációja.”²⁸

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

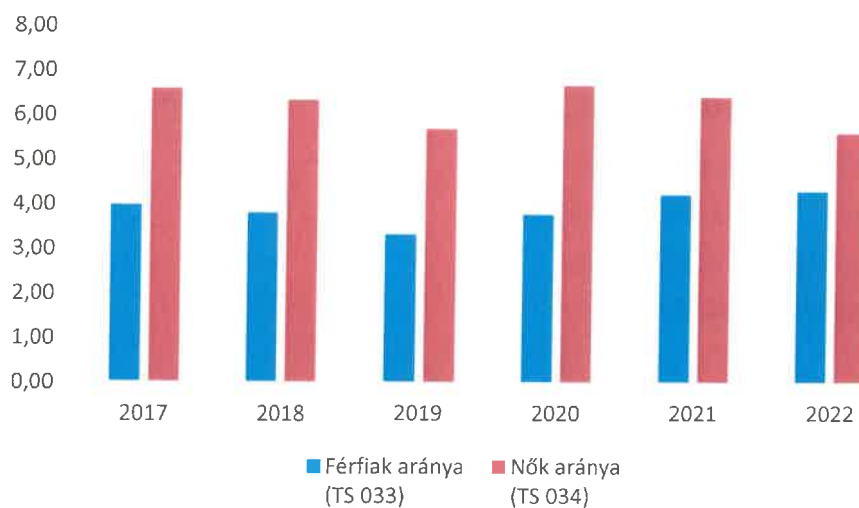
5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2017	3,99	6,62	5,31%
2018	3,82	6,37	5,10%
2019	3,34	5,72	4,53%
2020	3,79	6,7	5,25%
2021	4,24	6,44	5,34%
2022	4,32	5,63	4,98%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

²⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/970 irányelve(2023. május 10.) preambulum (1) bek.

²⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/970 irányelve(2023. május 10.) preambulum (15) bek.

Munkanélküliség nemek szerint

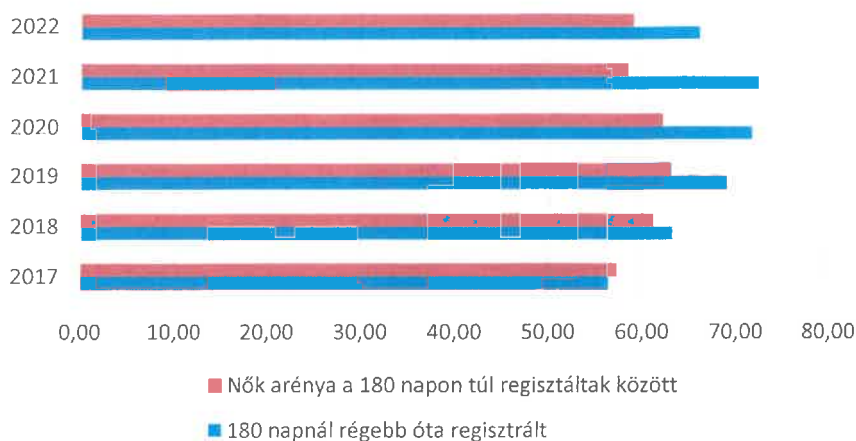

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőknél (TS 058)
	%	%
2017	56,47	57,29
2018	63,19	61,17
2019	68,97	63
2020	71,69	62,18
2021	72,35	58,54
2022	66,04	59,05

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

180 napnál hosszab ideje álláskereső

Ahogy azt egy korábbi fejezetben már ismertettük, az összes álláskereső között viszonylag nagy arányban vannak jelen a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső, azaz a tartós munkanélküliek. Körükben a nők aránya 57-62% között mozgott az elmúlt években. A 2019-es évben volt a legmagasabb, 63% a nők aránya a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső közt. Ha a két nem arányait hasonlítjuk össze, akkor elmondható, hogy a nők jelenleg nagyobb mértékben érintettek a tartós munkanélküliségben, mint a férfiak.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskereső száma
(a 3.2.6. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskereső száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskereső száma (TS 053)
	fő	Fő
2017	170	12
2018	163	11
2019	145	9
2020	166	11
2021	170	8
2022	159	5

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A pályakezdő álláskereső aránya az összes álláskereső között az elmúlt években folyamatosan csökkent, és mára alacsonynak tekinthető. Ezek alapján megállapítható, hogy településünkön az oktatásból a munka világába történő átlépés nehézsége nem képezi jelentős okát a munkanélküliségnek. A pályakezdők nemek szerinti összetételéről nincs adatunk, de mivel eleve alacsony arányban jelennek meg pályakezdők az álláskereső között, így feltételezzük, hogy a nőket sem érinti jelentős mértékben a pályakezdési munkanélküliség.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Csemőn nem készült statisztikai felmérés arra vonatkozóan, hogy a foglalkoztatást segítő és képzési programokban milyen arányban jelentek meg a női nem képviselői, erre vonatkozó adataink nincsenek. Tudjuk azonban, hogy kifejezetten nőket célzó programok nem indultak az elmúlt időszakban.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A nők elhelyezkedési esélyeit csökkenti az alacsony iskolai végzettség, a származás, etnikai hovatartozás, vagy ha hátrányos helyzetű kistérségekben élnek. Különösen nehéz helyzetben vannak azok, akiknél ezek a tényezők együttesen jelentkeznek. Az alacsony iskolai végzettségűek elhelyezkedési lehetősége a település kínálta munkahelyeken alacsony. Elsősorban az önkormányzat közfoglalkoztatási programjaiban kapnak feladatot és az indított képzéseken, programokban vesznek részt. Alkalmi jelleggel, nyári időszakban időnymunkán (metszés, gyümölcs szüret, zöldfűszer termesztés, stb.) jelentős számú alacsony végzettségű nő helyezkedik el és ez jelent jövedelmet számukra.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A munkaerő-piaci esélyek tekintetében az egyik legmeghatározóbb tényező az iskolai végzettség, így azok a nők, akik alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, vagy még az általános iskola nyolc osztályát sem végezték el, komoly nehézségekkel szembesülnek a munka világában. Fokozhatja hátrányukat, ha e mellé még idősebb életkor, munkatapasztalat-hiány, vagy kisgyermekes családi háttér is társul. A csemői nők iskolai végzettségére vonatkozóan nem állnak rendelkezésre adatok, de érdemes figyelmet fordítani arra, hogy a helyi nők fiatalon versenyképes végzettségre tegyenek szert, ugyanis a lemorzsolódók egyéb kötöttségeik miatt később már sokkal nehezebben juthatnak megfelelő képzettséghez. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők esetében kitörési pont a piacképes képzettség megszerzése lehet, amelyre a járási hivatal foglalkoztatási osztályán és egyéb foglalkoztatást segítő projektek keretében kaphatnak lehetőséget.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A településen született kisgyermekek száma 2010 óta magas. Emellett jelentős mértékű a jellemzően fiatal, kisgyermekes családok aránya a betelepülő új lakosok között. A családok számára létfontosságú, hogy amilyen hamar lehet, a szülők visszatérhessenek a munkaerőpiacra. A lakosság zömével nem helyben dolgozik, jelentős mértékű az ingázó munkavállalók száma.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2017	2	161	80,5
2018	2	133	66,5
2019	2	150	75
2020	3	118	47,2
2021	3	129	51,6
2022	3	133	53,2

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	0	0
2018	0	0
2019	8	8
2020	8	5
2021	8	7
2022	8	8

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	8	8	8	8
2020	0	0	0	0	8	5	8	5
2021	0	0	0	0	8	7	8	7
2022	0	0	0	0	8	8	8	8

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A Csemői Nefelejcs Óvoda és Mini Bölcsőde magas kihasználtsággal működik. Sem a bölcsődében, sem az óvodában nem jellemző, hogy férőhelyhiány lenne. Nyitvatartási ideje igazodik a szülők munkarendjéhez. Családi napközi Csemőn nem működik, az önkormányzati fenntartású bölcsőde és óvoda kihasználtsága megfelelő, a férőhelyek száma pedig bővült az elmúlt időszakban, így a gyermekek napközbeni ellátása iránti települési igényeket az köznevelési intézmény megfelelően ki tudja elégíteni. Ennek ellenére a jövőben indokolt lehet az alternatív napközbeni ellátási formák kialakulásának (családi napközi, munkahelyi bölcsőde stb.) ösztönzése is. További segítség lehet a kisgyermekes nők számára a napközbeni gyermekfelügyelet biztosítása.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A védőnő feladata a növekedés, ezen belül a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel, a népegészségügyi célú méhnyak szűrés végzése, a várandós anyák gondozása a külön jogszabályban foglaltak szerint, a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, a szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban, az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A téma vizsgálata nehézségekbe ütközik, mivel a nőket érintő erőszak egy olyan társadalmi probléma, amelyben nagyfokú látenciával kell számolnunk, az esetek többsége nem, vagy csak hosszú évek múltán kerül a hatóságok látókörébe. A bántalmazások gyakran egyáltalán nem, vagy csak minimális mértékben öltenek a külső szemlélők számára is látható formát. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a családban, az otthon falai mögött folyó erőszak a privát szféra sérthetetlenségénél fogva gyakran láthatatlan, ami az áldozat számára jelentősen megnehezíti a segítségkérést, a környezet számára pedig a segítségnyújtást.

A szociális ellátó rendszer, a háziorvos, a házi gyermekorvos, a védőnő, a család- és gyermekjóléti szolgálat, óvoda és iskola, a szomszédok sokat tehetnek az észlelés érdekében. A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak összefüggésben van a gyermekbántalmazással, és az elhanyagolás is jelen van a gyermekek életében. Az érintett gyermekek családjaira jellemző, hogy többségük szociálisan

hátrányos helyzetű és rendszeresek a szülők közötti konfliktusok. A bántalmazások hátterében főként anyagi, párkapcsolati, pszichés problémák és szenvedélybetegség állt.

A nőket érő erőszakos cselekmények miatti rendőri riasztások száma, valamint a bántalmazás miatt tett rendőrségi feljelentések száma azonban mind a mai napig valószínűleg jelentős mértékben elmarad a tényleges esetek számától.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Az Szt. alapján a családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás. Anyaothton, családok átmeneti otthona településünkön nem működik, de Pest Megyében ilyen típusú intézmény több is található a térségben. A szolgáltatásokhoz való hozzáférést a család- és gyermekjóléti szolgálat segíti elő.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A hat fős képviselő-testületben jelenleg egy nő foglal helyet. A Csemői Nefelejcs Óvoda és Mini Bölcsődét, a Csemői Ladányi Mihály Általános Iskolát nők vezetik, és alkalmazottaik jelentős többsége is a női nemhez tartozik, ahogy a polgármesteri hivatal dolgozóinak jelentős része szintén. Nem csupán a közszférában töltenek be jelentős szerepet településünk hölgyei, de a civil szervezetek vezetői és tagjai között is számos nőt találhatunk, akik aktív szerepvállalással, kemény munkával segítik elő a társadalmi problémák helyi szintű kezelését.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Csemőn a nőket hasonló problémák foglalkoztatják, mint az ország bármely másik településén, hiszen a „gyengébbik” nemhez tartozók igencsak egyező nehézségekkel szembesülnek országszerte. Fejlett társadalmunkban a nőkre egyre több teher hárul: egyszerre kell megfelelniük számos szerepkörnek, így például helyt kell állniuk a munka világában, a családi életben, a háztartás-vezetés és gyermeknevelés terén, valamint az idős vagy beteg hozzátartozók gondozása, ápolása során, a párkapcsolati elvárásokról nem is beszélve. Számos tényező nehezíti azonban a sokféle szerepkihívásnak történő megfelelést: a foglalkoztatás terén a hátrányos megkülönböztetés, az üvegplafon, a családi élet kapcsán a munkával való összeegyeztethetatlenség, a gyermeknevelés, a háztartásvezetés, a hozzátartozókról való gondoskodás kapcsán a férfi-női munkamegosztás problémái, azaz a férfiak alacsony szerepvállalása ezen területeken, a párkapcsolat tekintetében pedig a férfiak részéről tapasztalható magas elvárások, a nőkkel kapcsolatos fiatalság-kultusz stb. Mindennek eredménye sajnos az lehet, hogy számos nő megfáradt, kiegégett, stresszes és a végsőkéig kimerült lesz egy bizonyos idő után, amit megerősíteni látszanak a női depresszióval kapcsolatos statisztikák is. A szerepkihívások tehát valószínűleg folyamatosan foglalkoztatják a településünkön élő nőket is, ezért törekedni szükséges arra, hogy a helyi szintű intézkedések a nők érdekeinek figyelembevételével kerüljenek megtervezésre és megvalósításra. Ezek célja a nők terheinek mérséklése, esélyegyenlőségének megteremtése, kiegyensúlyozott életvitelük biztosítása kell, hogy legyen, akár a pozitív diszkrimináció eszközének alkalmazásával is. Arra kell törekedni továbbá, hogy a gyermekvállalást a munka világa ne büntesse, hanem támogassa, s a kisgyermekes anyukák helyzetének megkönnyítése fontos szempontként kell megjelenjen a munkahelyeken.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Családi és munkahelyi kötelezettségek, feladatok összehangolásának nehézségei.	Családbarát munkahelyek létrejöttének támogatása, családbarát intézkedések támogatása az önkormányzati fenntartású intézményekben, ahol magas létszámban dolgoznak nők, atipikus foglalkoztatási formák kialakulásának ösztönzése a településen.
Nagy fokú látencia a nőket érintő erőszak terén.	Az észlelő- és jelzőrendszer működésének és prevenciós jellegének erősítése, tagjainak aktivizálása, illetve az állampolgári aktivitás fokozása a járési jelzőrendszeri tanácsadó segítségével. Ennek érdekében szakmai megbeszélések szervezése, a jelzőrendszeri tagok tájékoztatása szóban és írásban, személyes együttműködés fokozása.
A dolgozó édesanyák nehéz helyzete, testi-lelki egészségük károsodása.	Kulturális és mentálhigiénés programok, sportolási és szabadidős lehetőségek biztosítása kifejezetten nők számára, nagycsaládosok számára közösségi tér/fórum létrehozása tapasztalat- és információcsere, tájékoztatás céljából.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

Idős embereknél is az emberi méltóság, szociális biztonság érdekében hosszú távú, világos programokra van szükség.

A 65 év feletiek száma 1,66 millióról 1,89 millióra, aránya 16,6%-ról 19,3%-ra nőtt 2010-ről 2019-re.²⁹ A demográfiai helyzet változása „erőteljes hatással van a szociális védelmi rendszerekre, nyomás alá helyezi a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságát, és megnöveli az igényt a tartós időskori ápolás-gondozásra.”³⁰ Az idősödő társadalomban nő a jelentősége a kor alapú diszkriminációnak (ageizmusnak). „Az idősödés nemcsak a gazdaságilag fejlett és fejletlenebb társadalmakban okoz különböző gondokat, hanem különböző kezelést követel egyazon államon belül is konjunktúra és válság idején. A gazdasági krízisek befolyásolják a munkaerő piacot, ahol jelen vannak a munkaerőpiacra belépni kívánó fiatalok, és az azt elhagyni kívánó, és elhagyni nem kívánó idősebb munkavállalók.”

Az idősügynek választ kell adnia számos lényeges, és sürgető³¹ kérdésre:

²⁹MNTFS 2030. p.70.

³⁰MNTFS, 2030. p.19.

³¹Forrás: BORZA Beáta (szerk.): „Méltóképpen Időskorban” Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának idősügyi projektje, Budapest, 2011. p. 6-7.

Különösen a feminizációra. A demográfiai trendek régóta a nők hosszabb életkilátásait mutatják, és a nők, akik jövedelme még mindig kisebb, mint a hasonló képzettségű és munkakörű férfiaké, idősén is kisebb nyugdíjra számíthatnak, előzvegyűlten pedig – ha vannak – gyermekeik vagy a köz támogatására inkább rászorulnak, mint a családban élő idősek.

Választ kell adnia az izolációra, az elmagányosodásra. A gyermekek számának csökkenése és a nukleáris család terjedése miatt az idős emberek egy része elszigetelődik.

Választ kell adnia az ún. Handicap jelenségre. A fogyatékossgal élők öregkora nehezebb, mint a társadalmi többségé, sőt a fogyatékossg sok esetben éppen idős korban bontakozik ki, a fehér és a más színű botok, a hallókészülékek, a szemüvegek, a „tolószékek” az idősebb generációk körében gyakoribbak.

Választ követel a gettósodás jelensége. Nem annyira regionális értelemben, mint inkább „leépülő településrész vagy épület” értelmében az idősek által lakott házak, területek a kevésbé trendi, kevésbé ellátott vidékekre helyeződnek, avagy az előregedő környéket az új típusú szolgáltatások – még akár az iskola is – elkerülik.

Gazdasági, társadalmi és kulturális tökeszegénység. A járadékok és juttatások értékének csökkenése jobban érinti az időseket, és a szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket nehezíti, amely szolgáltatások például a mozgásban akadályozottak esetében létfontosságúak lehetnek az önálló élet lehetőségét például az önálló élelmiszer-beszerzést, avagy a temető vagy az utolsó barátok, rokonok meglátogatását veszélyeztethetik. Amit nem használ, leépül. Ha nem beszélnek, nem vesznek részt közös cselekvésekben, nem kapnak és nem adhatnak szeretetet, akkor az emberek kulturálisan, mentálisan és fizikailag leépülnek. Generációk tapasztalatai, élményei és érzésvilága múlhat ki – reméljük, nem teljesen nyomtalanul. Ha nem segítik, segítjük, az időseket például az infokommunikációs technológiák elsajátításában akkor ők elmagányosodhatnak.

Választ kell adnunk a legális migráció kérdésére is. A fiatal éveikben szívesen látott, migráns munkaerő a társadalombiztosítás, és teljes kapcsolatrendszere révén a befogadó országban marad idős korában, ahol még sincsen úgy otthon, mint a kibocsátó országában.

Nagyon nagy feladat, hogy a negatív tendenciákat ellensúlyozzuk tudatos politikával, olyan fejlesztésekkel, amelyek képesek választ adni a demográfiai tendenciákra.³²

6.1 Az idős korú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	561	792	70,83%
2018	575	818	70,29%
2019	609	842	72,33%
2020	656	832	78,85%
2021	665	824	80,70%
2022	676	835	80,96%

³²Bővebben lásd: MAKKOS Nándor: Egészségen alapuló diszkrimináció és ésszerű alkalmazkodás a közsférában/EGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXII. évfolyam 3. szám május-június pp 16.-20. (2020).

A 65 év felettiek aránya az állandó népességén belül Csemőn alacsonynak mondható. A népesség 14,4%-át képviselik a 65 év felettiek. Ez az érték a megyei, a regionális és országos átlagot pozitív értelemben véve jóval alulmúlja, azaz településünkön a népesség öregedése kisebb mértékű társadalmi problémát jelent, mint térségünkben, vagy országos viszonylatban. Az idős korosztályba tartozó népesség nemek szerinti összetételét vizsgálva elmondható, hogy a 65 év feletti népességen belül nagyobb arányban képviselteti magát a női nem, ez utalhat a nők -férfiakhoz képest - magasabb élettartamára.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2017	330	499	829
2018	339	493	832
2019	346	486	832
2020	337	485	822
2021	331	470	801
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Nyugdíjasok nemek szerinti megoszlása

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2017	16	1	221	326	1	50	8
2018	17	1	226	338	2	48	7
2019	18	1	245	347	0	41	9
2020	17	1	242	351	0	37	9
2021	16	1	239	336	0	35	7
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	6

Forrás: TeIR,
KSH Tstar

Bár településünkön nőtt a 60 év felettiek száma és aránya az elmúlt években, az alábbi táblázatok és ábrák azt mutatják, hogy a nyugdíjasok száma ennek ellenére csökkent (ami lehet részben a nyugdíjkorhatár emelkedésének következménye is). Az ellátásban részesülők közt nagyobb arányban találunk nőket, mint férfiakat: 2021-ben az előző évekhez hasonlóan az ellátottak 58%-a nő, és csak 42%-a férfi, 2022-re vonatkozóan nincsenek adataink.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

A nyugdíjasok foglalkoztatása kapcsán a jogszabályi környezet jelentős korlátokat állít, ugyanakkor az utóbbi időszakban számos változtatás szolgálta az idősek foglalkoztatottságának bővülését, nyugdíj utáni munkavállalásuk elősegítését.

Az időskorú, nyugdíjas személyek foglalkoztatása több szempontból is hasznos. A munkavállaló számára elsősorban az alábbi tényezők miatt lehet előnyös a nyugdíj melletti munkavégzés:

- többletjövedelemre tehet szert általa,
- fizikailag, szellemileg aktív maradhat,
- társasági életet élhet, kevésbé fenyegeti az időskori elmagányosodás,
- nyugdíjasként is a társadalom hasznos tagjának érezheti magát.

A munkáltató számára pedig főleg a következő szempontok miatt lehet vonzó lehetőség a nyugdíjas dolgozó alkalmazása:

- olcsóbb, mint az aktív korú munkavállaló alkalmazása,
- jelentős mértékű munkatapasztalattal rendelkezik,
- kevesebb családi, magánéleti kötöttsége van, ezért rugalmasabb munkaerőt jelenthet, mint aktív korú társai.

A nyugdíj mellett munkát végző idős népesség aránya Magyarországon (3%), Budapesten e mutató az országos értéknek több mint duplája (7%), de elmarad az EU-15-ök átlagától (8%). Az idősek foglalkoztatása a fővárosban a pénzügyi és kereskedelmi területen jelentős.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskereső száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	170	163	145	166	170	159
41-45 év (TS 042)	Fő	18	23	17	17	16	13
	%	10,59%	14,11%	11,72%	10,24%	9,41%	8,18%
46-50 év (TS 043)	Fő	25	23	26	32	22	15
	%	14,71%	14,11%	17,93%	19,28%	12,94%	9,43%
51-55 év (TS 044)	Fő	16	13	13	17	22	22
	%	9,41%	7,98%	8,97%	10,24%	12,94%	13,84%
56-60 év (TS 045)	Fő	23	22	16	18	21	16
	%	13,53%	13,50%	11,03%	10,84%	12,35%	10,06%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	31	27	28	34	41	43
	%	18,24%	16,56%	19,31%	20,48%	24,12%	27,04%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi
Hivatal

A munkaerő-piaci részvétel tekintetében nem csak a 60 éven felüli korosztály mondható problematikusnak, hanem az idősödő (50-60 év körüli), még aktív korú korosztályoké is. A munkaadók a munkavállalókat az életkor előrehaladtával egyre kevésbé alkalmazzák szívesen. A nyugdíjasok jövedelmi helyzetükre tekintettel szívesen létesítenének munkaviszonyt, végeznének jövedelem kiegészítő tevékenységet. Erre az esély csekély, kivéve, ha speciális tudással, gyakorlattal rendelkeznek, amelyet a munkaadó nem tud más személy foglalkoztatásával megoldani. A nyugdíjas foglalkoztatás értelmezését a nyugdíjkorhatár felemelése jelentősen megváltoztatja. Az időszerű foglalkoztatásának egyéni, gazdasági és társadalmi hozadéka is van, ezért az ilyen jellegű törekvéseket érdemes támogatni, ugyanakkor Csemőn nem kimondottan jellemző a nyugdíjasok nagyarányú foglalkoztatása, egy-egy helyi munkáltató alkalmaz nyugdíjas munkavállalókat. A fenti táblázat azt szemlélteti, hogy a különböző korcsoportok milyen arányban jelennek meg a nyilvántartott álláskeresők között. Látható, hogy az 50-60 év közötti korcsoportok mindegyikében 10% felett van a nyilvántartott álláskeresők aránya, 61 felett pedig kiugróan magas 24,12%. Ez sajnos utalhat arra, hogy az idősebb korosztály tagjai jelentős elhelyezkedési nehézségekkel néznek szembe a munkaerőpiacon, ami összefüggésben állhat az idősebb munkavállalókat esetlegesen érintő hátrányos megkülönböztetéssel. Úgy tűnik, az idősebb korosztály foglalkoztatását még több központi és helyi intézkedéssel lenne szükséges támogatni a jövőben.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Településünkön aktívan működik a Gyöngyvirág Nyugdíjas Klub. Rendszeresen a közös kirándulások, a különböző rendezvények. Helyi szinten elsősorban a közfoglalkoztatási programok nyújthatnak lehetőséget az idősök munkaerő-piaci aktivitására, egyéb, kifejezetten ezt a korosztályt célzó program nem szolgálja időseink foglalkoztatását.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

A foglalkoztatás terén időseket ért hátrányos megkülönböztetés kapcsán konkrét esetről nincs tudomásunk, de mivel egy rendkívül kiszolgáltatott munkaerő-piaci csoportról beszélünk, így településünkön is lehetséges a velük szembeni diszkrimináció előfordulása. A nyugdíjazás előtt álló munkavállalók különösen nagy nehézségekkel szembesülnek a munkaerőpiacon, sok munkáltató nem szívesen alkalmazza őket, és a vállalati leépítéseknek is gyakori célpontjai. Ezen a helyzeten javíthat a hatályos Munka Törvénykönyvének azon rendelkezése, hogy a munkáltató a nyugdíjasnak nem minősülő munkavállaló határozatlan tartamú munkaviszonyát a munkavállalóra irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőző öt éven belül csak a munkavállaló munkaviszonyt ellehetetlenítő magatartása, illetve súlyos kötelezettség-szegés okán történő felmondással szüntetheti meg. (Mt. 66. § (4) bekezdés) A fenti adatok alapján általánosságban elmondható, hogy a veszélyeztetett életkorú népesség kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzete problémaként jelenik meg nálunk is.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Az idős embereknek az életkor előrehaladásából természetesen fakadó egészségi problémái különösen indokolják, hogy számukra kiemelten biztosított legyen az egészségügyi, ápológondozó ellátásokhoz való hozzáférés. Az idős népesség növekedése az egészségügyi és szociális szolgáltatási rendszerre is nagy terhet fog jelenteni. Az idősök szolgáltatásokhoz való hozzáférést,

különösen a segédeszközökkel közlekedőket, nagymértékben befolyásolja az épített környezet akadálymentessége.

Csemő Község Önkormányzata az étkeztetés, a házi segítségnyújtás és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás alapszolgáltatási feladatokat az Szt.-ben meghatározott tartalommal, a Ceglédi Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában működő Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ útján látja el.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2017	561	0	10	1
2018	575	0	9	1
2019	609	0	8	5
2020	656	0	9	8
2021	665	0	8	7
2022	676	0	7	26

Forrás: TeIR, KSH

Tstar

A 65 év feletti lakosság száma folyamatosan emelkedik. A házi segítségnyújtásban részesülők száma nem jelentős, az elmúlt években kis mértékben csökkent, ennek magyarázata, hogy az idősek többsége a külterületen él, igényeiket a tanyagondnoki szolgálat kielégíti. A szociális étkezésben részesülők száma a 2022. évben jelentősen, több, mint háromszorosára emelkedett.

Mint arra korábban is utaltunk a település egyik legjellemzőbb sajátossága a kiterjedt külterület, és a külterületen élők magas száma. A külterületen élő idősek közszolgáltatásokhoz való hozzáférését a két tanyagondnoki szolgálat nagymértékben elősegíti.

Közreműködnek a szociális étkeztetésben, munkanapokon kiszállítják az idős, mozgásukban korlátozott személyeknek az ebédet, felveszik az esetleges igényeket. Feladataik közé tartozik a hivatalos ügyek intézésében való segítségnyújtás, amely történhet a szolgáltatást igénylők hivatalokba, intézményekbe való szállításával, illetve amennyiben ezt az ügy típusa megengedi a tanyagondnok által történő intézésével. Igény szerint beszerzéseket szerveznek: az élelmiszervásárlás mellett segítenek a haszonállatot, háziállatot tartó idősek számára a takarmány, táp beszerzésében és szállításában, gázpalackok beszerzésében stb. Fontos szerepük van az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés biztosításában is. Rendszeresen szállítják az időseket háziorvosi rendelésre helyben és szakrendelésekre, szűrővizsgálatokra Ceglédre, de közreműködnek a gyógyszerek kiváltásában, gyógyászati segédeszközök beszerzésében is. Szerepük jelentős a szociális biztonság megteremtéséhez és a helyi közösségi életbe való bekapcsolódáshoz szükséges információk eljuttatásában a külterületen élő idős lakosság számára.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A feladat magában foglalja a közművelődési alapszolgáltatások megszervezését, meghatározott pénzügyi támogatás biztosítását, valamint a helyi lakosság képviseletének biztosítását a közművelődési feladatokkal kapcsolatos döntések előkészítésében. Magában foglalja továbbá a

művelődő közösségek létrejöttének elősegítését, működésük támogatását, fejlődésük segítését, a közművelődési tevékenységek és a művelődő közösségek számára helyszín biztosítását (a közösségi és társadalmi részvétel fejlesztése, az egész életre kiterjedő tanulás feltételeinek biztosítását. E feladat tartalmazza továbbá a hagyományos közösségi kulturális értékek átörökítése feltételeinek biztosítását, az amatőr alkotó- és előadó-művészeti tevékenység feltételeinek biztosítását, a tehetséggondozás és tehetségfejlesztés feltételeinek biztosítását, valamint a kulturális alapú gazdaságfejlesztést).

b) idősök informatikai jártassága;

A mai modern világban már a fiatalabb korosztályok tagjai is nehezebben tudják követni a dinamikusan fejlődő információs technológiát, az idősök viszont gyakorta teljes mértékben kiszorultak az informatikai vívmányok, az internet nyújtotta előnyökből. Legtöbbjük számára a számítógép kezelése, valamint az internet-használat teljesen ismeretlen és nehezen elsajátítható tudást jelent. A helyi könyvtárban ingyenesen használható, internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek állnak az idősök rendelkezésére, használatukban pedig segítséget nyújtanak az intézmény dolgozói. Szükséges lehet kifejezetten idősöket célzó tanfolyamok indítására, hiszen a digitális kompetenciafejlesztés, a tudatos internethasználat megalapozása, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítása, valamint az elektronikus ügyintézési ismeretek elsajátításának elősegítése jelentős mértékben hozzájárulhat az idősök esélyegyenlőségének növekedéséhez.

c) a generációk közötti programok.

Mint a bevezetőben is utaltunk rá Csemőben a fejlődés legfontosabb záloga a helyi emberekben meglévő "csemői tudat" (lokálpatriotizmus). A lakosság, kortól függetlenül, örömmel és nagy számban vesz részt az Önkormányzat által szervezett rendezvényeken, közösségi programokon. Az Önkormányzat a rendezvények szervezésekor, programok összeállításakor mindig kiemelt figyelmet fordít az idős korosztály igényeire. Ezek a rendezvények mind lehetőséget kínálnak az inter-generációs kapcsolatok kialakítására, ápolására, és felhívják a fiatalabbak figyelmét arra, hogy az idős emberek mennyire fontos tagjai a társadalomnak, illetve a helyi közösségnek.

A település Képviselő-testülete minden évben megajándékozza a 65 éven felüli lakosságot azért, hogy tiszteletüket és megbecsülésüket fejezzék ki településünk szépkorú lakói felé.

6.4 Az idősöket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idős korosztályhoz tartozók életkorukból adódóan speciális igényekkel rendelkeznek, ezen igényeket a település önkormányzata, intézményei, civil szervezetei figyelembe veszik a programok szervezése és megvalósítása során. A bűnözés szempontjából az idősök kiszolgáltatott, védtelen csoportot alkotnak, gyakorta válnak - főleg vagyoni elleni - bűncselekmények áldozataivá. Az idősök által sűrűn látogatott intézményekben ezért rendszeresen kifüggesztésre kerül az Elektronikus Lakossági Bűnmegelőzési Információs Rendszer (ELBIR) aktuális bűnmegelőzési hírlevele, amely mindig hasznos információt szolgáltat az éppen aktuális bűnözési trendekkel, az áldozattá válás megelőzésével kapcsolatban. Feladatként jelentkezik az egészségfejlesztéshez szükséges szemlélet és tudatosság erősítése. Hangsúlyt kell fektetni az alkalomszerű szűrések, szervezett, célzott népegészségügyi szűrővizsgálatok biztosítására, a népbetegségnek számító betegségek kiszűrésére, különösen a vércukor, vérnyomás, koleszterin stb.; védőoltások beadására (influenza ellen). Fontos az idősödő és az idős korosztály számára az életmód tanácsadás, az egészségfejlesztő közösségi programok, szűrővizsgálatok, amelyek lehetőségek biztosítanak az egészséges életmód és lelki egészség megőrzésére, valamint nagyban hozzájárulnak az elsődleges és másodlagos megelőzéshez, valamint az egészség megőrzéséhez. A község nem csupán időseink biztonságára fordít kiemelt figyelmet, hanem arra is, hogy minden lehetőséget kihasználjon a nyugdíjas korosztály tagjainak megörvendeztetésére, ezért Csemőn nem csupán az Idősök

Világnapját ünnepli meg minden évben, hanem egyéb más kifejezetten az idősök számára szóló programokkal kedveskedik a település idősebb lakóinak.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
55 év felettiek magas aránya a nyilvántartott álláskereső közt.	Idősebb korosztály problémáira specializált munkaerő-piaci programok és szolgáltatások biztosítása, igénybevételük ösztönzése.
Egyedül élők aránya magas, elmagányosodás jellemzi az időseket	Szociális és közművelődési programok támogatása, az alapszolgáltatások népszerűsítése, nyugdíjas civilszervezetek támogatása
Szűrőprogramokhoz való eljutás megkönnyítése.	Szűrőbusz biztosítása, források keresése a rendszeres működtetéshez.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

„Minden állam humanitárius érettségét jelzi az, ahogyan a fogyatékkal élő állampolgáraival szemben viselkedik.”³³ A fogyatékos emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal és lehetőségekkel, csak jelentős nehézségek árán vagy egyáltalán nem képesek élni. A fogyatékos emberek hátrányainak enyhítése, esélyegyenlőségük megalapozása, illetve a társadalom szemléletmódjának alakítása érdekében a jogalkotó alkotott törvényt. A Fot. 2. § (1)–(5) bekezdése alapján az állam köteles gondoskodni a fogyatékos személyeket megillető jogok érvényesítéséről, a fogyatékos személyek hátrányait kompenzáló intézményrendszer működtetéséről a nemzetgazdaság mindenkorai lehetőségeivel összhangban. „Az ésszerű alkalmazkodás a fogyatékkal élő személyek igényeihez történő alkalmazkodást jelenti. Magában foglalja különösen meglévő létesítmények átalakítását, és olyan új épületek létrehozását, melyeket fogyatékkal élők is használhatnak, valamint olyan munkahelyi szerkezetátalakítás, részmunkaidős vagy módosított munkarendek, áthelyezés egy üres állásba, berendezések vagy eszközök beszerzését és módosítását, valamint vizsgák, képzési anyagok vagy szakpolitikák megfelelő kiigazítását vagy módosítását, illetve minősített olvasók vagy tolmácsok biztosítását és egyéb hasonló alkalmazkodást a fogyatékkal élők igényeihez. Az AB szerint az „ésszerű alkalmazkodás” az elengedhetetlen és megfelelő módosításokat és változtatásokat jelenti, amelyek nem jelentenek aránytalan és indokolatlan terhet, és adott esetben szükségesek, hogy biztosítsák a fogyatékossgal élő személy alapvető emberi jogainak és szabadságainak a mindenkit megillető, egyenlő mértékű élvezetét és gyakorlását, pl. az egyetemes tervezés által. Az „egyetemes tervezésen” a termékek, a környezet, a programok és szolgáltatások oly módon történő tervezését értjük, hogy azok minden ember számára a lehető legnagyobb mértékben hozzáférhetőek legyenek: adaptálás vagy speciális tervezés szükségessége nélkül. Az egyetemes tervezés nem zárhatja ki a

³³ Egészségen alapuló diszkrimináció és ésszerű alkalmazkodás a közsférában JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXII. évfolyam 3. szám május-június pp 16.-20. (2020).

„fogyatékossgal élő személyek csoportjai számára szükséges támogató-segítő eszközök és technológiák indokolt esetben történő használatát.”

A „Semmit róluk nélkülünk” James Charlton 1998-ban megjelent könyvének címe, melyet az MNTFS 2030 így fogalmaz meg: „a közösségi részvétel és támogatás elve az egyenlő jogok alapján: a bizalomra, aktív részvételre, partneri együttműködésre építve a programok tervezésébe, végrehajtásába és ellenőrzésébe be kell vonni a célcsoportok így a roma közösség, a helyi önszerveződések és a közigazgatás képviselőit.” Az alapelv így vonatkozik a fogyatékkal élő szervezetekre személyekre is.³⁴

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

- a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A helyi intézmények lehetőség szerint folyamatosan foglalkoztatnak egy-egy megváltozott munkaképességű munkavállalót. A közfoglalkoztatás szintén lehetőséget nyújt a munkavállalásra. A helyzetelemzést nehezíti, hogy nem állnak rendelkezésünkre pontos statisztikai adatok a fogyatékossgal élők foglalkoztatásával kapcsolatban. Annyi bizonyos, hogy a tartós egészségi problémával, fogyatékossgal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen korlátozottak, így minden segítséget meg kell adni számukra ahhoz, hogy elhelyezkedési esélyeik növekedjenek. Szintén fontos a munkáltatók ösztönzése a megváltozott munkaképességű munkavállalók alkalmazására. Ennek eszköze a meglévő törvényi szabályozásban foglalt kedvezmények, támogatások megismertetése a munkáltatókkal, az érzékenyítő programok, illetve a megváltozott munkaképességű munkavállalók előnyeinek hangsúlyozása a munkáltatók felé.

- b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek foglalkoztatását nehezítik a széleskörű fogyatékossgai típusok és fokozatok. A különböző fogyatékossgai típusok más-más lehetőségeket és igényeket generálnak mind a munkavállaló, mind a munkaadó részéről. Csemőn a megváltozott munkaképességű személyek munkavállalását elősegíti, hogy az akadálymentesítés egyre több helyen megvalósul akár részlegesen, akár teljeskörűen. A célunk az, hogy a közeljövőben minél nagyobb mértékű akadálymentesítés valósuljon meg a településen. Amennyiben a közintézményekben az akadálymentesítés megtörténik, az nem csupán a szolgáltatások igénybevételeit könnyíti meg, de az intézményekben történő munkavállalást is. Ezt a célt szolgálja a közeljövőben tervezett belterületi út- és járdaépítés, és akadálymentes gyalogátkelőhelyek létesítése, mely könnyíti a fogyatékossgal élő, elsősorban a mozgásukban korlátozott személyek közlekedését a településen belül.

- c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkoztatás terén történt hátrányos megkülönböztetés kapcsán nincs tudomásunk konkrét esetről, de ettől függetlenül természetesen lehetséges, hogy a fogyatékossgal élőkkel szembeni diszkrimináció jelen van településünkön is. Előfordulhat továbbá az is, hogy a munkáltató alkalmazna ugyan megváltozott munkaképességű munkavállalót, de a munkahely infrastrukturális és tárgyi adottságai nem felelnek meg ehhez. A község intézményeinél, a nagyobb cégeknél, kereskedelmi egységeknél nagyrészt megtörtént az akadálymentesítés, a kijelölt parkolóhely kialakítása, információs táblák kihelyezése az elmúlt években, így számos akadály hárult el a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatása elől. Annak ellenére, hogy nem áll rendelkezésünkre adat az őket érő esetleges diszkrimináció kapcsán, érdemes figyelmet fordítani mind a fogyatékossgában érintett munkavállalók, mind a munkáltatók tájékoztatására a témában.

³⁴MNTFS 203. p. 23.

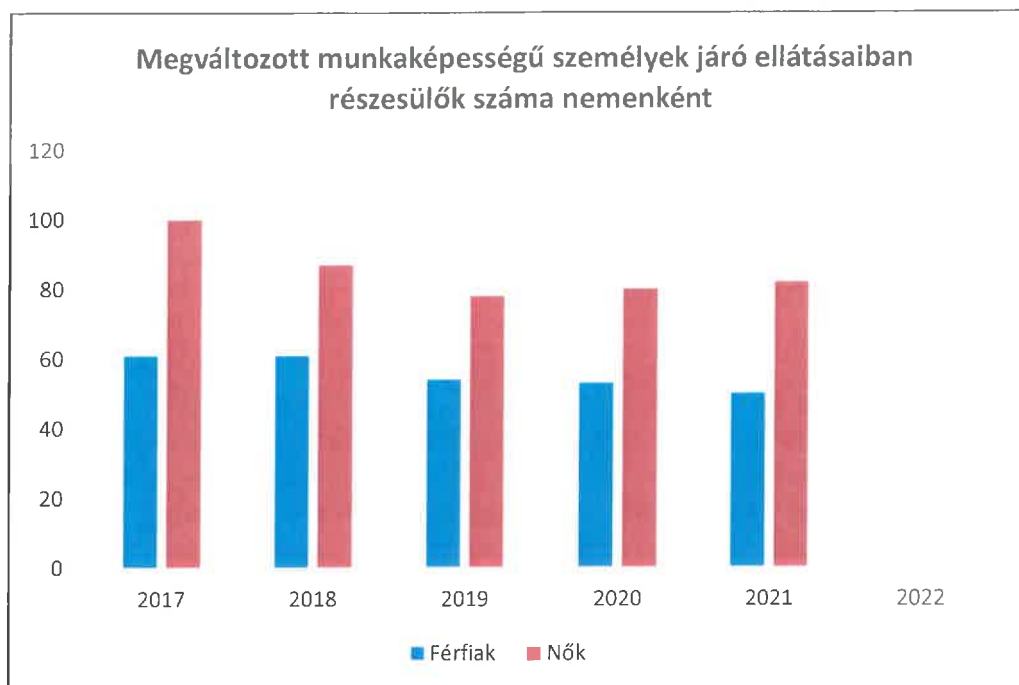
Amennyiben előfordulna hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos eset, úgy a diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása érdekében akár az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása is indokolt lehet.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Csemőn elsősorban a Ceglédi Többcéltű Kistérségi Társulás fenntartásában működő Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ nyújt olyan szociális szolgáltatásokat, amelyek a fogyatékossgal élő emberek számára könnyebbé teszik az önálló életvitelt. Ilyen szolgáltatás a házi segítségnyújtás, illetve jelzőrendszeres házi segítségnyújtás. Tapasztalatunk szerint a településen kevés olyan fogyatékossgal élő személy van jelen, akiről nem gondoskodnak családtagjai, vagy akinek egyáltalán nincs olyan hozzátartozója, aki segítséget nyújthat számára az elfogadható, önálló életvitel fenntartásában. Ezekben az esetekben azonban nagy segítséget nyújthat a nappali ellátás, illetve a házi segítségnyújtás is. Ez utóbbi ellátási forma az érintett személy saját otthonában történő segítségnyújtást jelent, amit a fogyatékossgal élő személyek is jobban preferálhatnak. A házi segítségnyújtást több fogyatékossgal élő személy veszi igénybe.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2017	61	100	161
2018	61	87	148
2019	54	78	132
2020	53	80	133
2021	50	82	132
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

Csemőn a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma az elmúlt években csökkent, 2017-es évhez képest mintegy 20%-kal. A megváltozott munkaképességű személyek között minden évben nagyobb arányban vannak jelen a nők, mint a férfiak, ami arra utal, hogy a településen a női nemhez tartozókat nagyobb számban érintheti a fogyatékos állapot problémája. A fogyatékos személyek demográfiai összetételére jellemző, hogy közöttük jelentősebb számban vannak időskorúak, mivel a fogyatékos személyek nagy része nem születésétől fogva sérült, hanem életkora előrehaladtával betegség vagy baleset következtében vált azzá.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

Településünkön kettő háziorvosi és egy gyermekorvosi körzet, egy fogorvos, egy gyógyszerár és kettő védőnővel ellátott védőnői szolgálat látja el az egészségügyi alapszolgáltatásokat. A

szakorvosi járóbeteg ellátás a ceglédi szakrendelőkben biztosított. A Ceglédi Toldy Ferenc Kórház látja el a fekvőbetegeket. A helyben nem elérhető rehabilitációs ellátásokhoz (pl.: fogyatékkal élő vagy pszichiátriai és szenvedélybetegek rehabilitációs ellátása) való hozzáférést szükség esetén többek közt a család- és gyermekjóléti szolgálat segíti elő. A Ceglédi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya rehabilitációs tanácsadás keretében a megváltozott munkaképességű ügyfelek számára segít a számukra megfelelő munkakör, munkahely, valamint képzés meghatározásában és megtalálásában.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

Csemő Község Önkormányzata elkötelezett amellett, hogy minden tőle telhetőt megtegyen települési szinten úgy a fizikai, mint az infokommunikációs akadálymentesítés érdekében. Az elmúlt évek folyamán a község minden új beruházás során kiemelt figyelmet fordított az akadálymentesítés kérdésére. A legtöbb közszolgáltatást nyújtó intézmény akadálymentesítése így már részlegesen vagy teljesen megoldott, és ugyanez mondható el az egyes helyi cégek, nagyobb munkáltatók esetében is. Hasonlóan fontos feladat a közeljövőben tervezett belterületi út és járdaépítés során akadálymentes gyalogátkelőhelyek létesítése, mely könnyíti a fogyatékkal élő, elsősorban a mozgásukban korlátozott személyek közlekedését a településen belül.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Az egészségügyi szolgáltatások, köznevelési intézmények, sport- és kulturális programok többnyire akadálymentesített helyszínen érhetőek el. A hatályos jogszabályoknak megfelelően minden új beruházás, felújítás megvalósítása településünkön is akadálymentesített környezet biztosítása mellett történik. A különböző lakó- és szolgáltató épületek esetében az Önkormányzatnak közvetlen ráhatása nincs, de a tapasztalatok alapján elmondható, hogy az újonnan létesülő intézmények, szolgáltató épületek esetében a kialakítás során figyelmet fordítanak az akadálymentesítésre. Az infokommunikációs akadálymentesítés kapcsán elmondható, hogy az információhoz való egyenlő hozzáférés lehetősége biztosított Csemőn. A település honlapja akadálymentes verzióban is elérhető, így az általa nyújtott információ mindenki számára könnyen elérhető, hozzáférhető.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

Az újabb építésű intézmények, cégek a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően elvégezték a szükséges akadálymentesítést, a régebbi épületek esetében azonban ez nem történt meg, vagy pályázati forrásból került megoldásra az akadálymentesítés részben vagy egészben. Pontos számszerű adatok ezzel kapcsolatban nem állnak rendelkezésünkre, de gyakorlati tapasztalataink alátámasztják, hogy összességében jelentős számú munkahely akadálymentesítése történt meg az elmúlt években.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A közösségi közlekedés terén zajló beruházások, felújítási munkálatok az utóbbi években már az akadálymentesítés figyelembevételével valósultak meg. A járda- és egyéb közterület-felújítások során szintén prioritás az akadálymentes környezet kialakítása, így közterületeink nagy része ma már akadálymentesen használható, ahol pedig ez még nem érvényes, ott a közeljövőben megvalósítandó beruházások révén jelentős mértékű akadálymentesítést kívánunk véghez vinni. Például a közeljövőben tervezett belterületi út- és járdaépítés során akadálymentes gyalogátkelőhelyek létesítése révén szeretnénk megkönnyíteni a fogyatékkal élő, elsősorban a mozgásukban korlátozott személyek közlekedését a településen belül.

f) fogyatékkal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékkal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Kifejezetten fogyatékossgal élő személyek számára működtetett helyi szolgáltatások nem állnak rendelkezésre.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

A fentiekben részletezetteken túl rendkívüli települési támogatás formájában pénzügyi segítséget biztosít az Önkormányzat – hallókészülékek, közlekedést segítő eszközök - vásárlásában a településen élő fogyatékos személyek részére.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Kifejezetten a fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nem működnek Csemőn - ilyen programok működtetésére ugyanis nem mutatkozott igény a településen. Ugyanakkor a különböző társadalmi szervezetek kezdeményezése révén megvalósuló programok csemői lakossághoz történő eljuttatásában természetesen minden esetben partner az Önkormányzat. A közösségi programokon való részvétel minden szempontból biztosított.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Bár konkrét adataink e téma kapcsán nincsenek, de tapasztalataink alapján feltételezhetjük, hogy nincs olyan társadalmi probléma, amely településünkön fokozottabban érintené a fogyatékossgal élők csoportját, mint más településeken, vagy ország szinten. Nem talákoztunk olyan esettel az elmúlt időszakban, amikor egy fogyatékossgal élő személyt bármilyen atrocitás vagy különös nehézség ért volna helyben. Azonban nálunk is minden bizonnyal jelen vannak azok az esetleges problémák, amelyekkel bárhol máshol is szembesülhet egy fogyatékossgal élő személy. Ilyen probléma lehet, hogy a többségi társadalom tagjai sokszor nem tudják, miként közelítsenek egy fogyatékossgal élő személyhez, hogy miként kommunikáljanak, mi a számukra megfelelő segítségnyújtási forma stb. Ezért mindenképpen szükséges a társadalmi szemléletformálás, az olyan érzékenyítő programok, melyek elsősorban gyermekkorban oldhatják fel eredményesen az esetleges gátlásokat, amelyek a fogyatékossgal élőkkel való kapcsolatok létrejöttét akadályozzák.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Kifejezetten fogyatékossgal élőket célzó közösségi programok, helyi társadalom érzékenyítésének hiánya.	Közösségi programok szervezése fogyatékossgal élők és családjuk számára, érzékenyítő rendezvények, előadások szervezése a fogyatékossgal élőket támogató civil szervezetek bevonásával.
Fogyatékkal élők munkavállalásának elősegítése	Fogyatékkal élő személyek foglalkoztatási lehetőségeinek felkutatása; A fogyatékossgal élő személyek tájékoztatása a helyben, vagy környéken található megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatókról; A helyi munkáltatók tájékoztatása a megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatása esetén igénybe vehető kedvezményekről, támogatásokról.
Fogyatékkal élőkről nem rendelkezünk településszintű adatokkal	Adatgyűjtés, kapcsolatfelvétel, tudatformálás

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Közlekedés bel- és külterületi útjainkon	Beterületen a járdák teljes körű kiépítése, akadálymentes gyalogátkelőhelyek létesítése, külterületi dűlőutak folyamatos karbantartása.
Kerékpárút megépítése Cegléd és Csemő között	A Csemőt Cegléddel összekötő 4608. sz. közút mellett hivatásforgalmú kerékpársáv megépítése, a település zöldhalmi részén már megépült 1,47 km kerékpársáv folytatása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Csemő Község Önkormányzata és a civil szervezetek együttműködése elsősorban a személyes kapcsolatokon alapszik, hivatalos partnerségi megállapodások kevésbé jellemzőek, illetve az önkormányzati támogatások folyósításához szükséges megállapodásokban öltenek testet. Elmondható, hogy a helyi társadalmi megmozdulások – a közösség viszonylag alacsony létszáma miatt- gördülékenyek, az önkormányzati és civil szféra nagyfokú együttműködése mentén valósulnak meg.

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

A településen nemzetiségi önkormányzat nem működik, azonban az egyházi és civil szereplőkkel az Önkormányzat jellemzően szorosan együttműködik. A kölcsönös együttműködés keretében az Önkormányzat minden évben forrást különít el költségvetésében a civil szervezetek támogatása céljából, a civil szféra képviselői pedig a települési rendezvények szervezésében és lebonyolításában is rendszeres jelleggel vállalnak aktív szerepet. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő esetleges problémák felmerülése esetén az Önkormányzat és a problémában érintett személy/csoport érdekeit képviselő civil vagy egyházi szereplő közösen gondolkodva, szoros együttműködésben keres megoldást a bajba jutott(ak) megsegítése céljából. Csemő Község Önkormányzata kiemelt jelentőséget tulajdonít az egyházi és civil szféra képviselőivel való partnerségi viszonyinak, célja ezen együttműködés hosszú távú fenntartása és erősítése.

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Ceglédi Többcélú Kistérségi Társulás, A társulás 14 település részvételével (Abony, Albertirsa, Cegléd, Ceglédbercel, Csemő, Dánszentmiklós, Jászkarajenő, Kocsér, Körösterétlen, Mikebuda, Nyársapát, Tápiószőlős, Törtel, Újszilvás) látja el feladatait, melyek a gyermekjóléti és szociális szolgáltatások és ellátások. Ezen feladatok ellátására költségvetési szerveket tart fenn, Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ (Cegléd) és Ceglédi Többcélú Kistérségi Társulás Humán Szolgáltató Központ (Abony) megnevezéssel.

- d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Csemőn nemzetiségi önkormányzat nem működik, így a kérdés a településre vonatkozóan nem releváns.

- e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A helyi civil szerveződések jelentős része lát el olyan tevékenységeket, amelyek kapcsolódnak az esélyegyenlőségi célcsoportok hátrányainak kompenzálásához, esélyegyenlőségük előmozdításához. Fontos kiemelni a nyugdíjas klub tevékenységét, hiszen az idősök érdekvédelme, esélyegyenlősége, életszínvonalának fenntartása szempontjából nagyon fontos szerepet lát el. Az Önkormányzat fontosnak tartja a civil szerveződések támogatását, így a nyugdíjas klub működéséhez is hozzájárul minden évben.

- f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A for-profit szféra konkrét szerepvállalása az esélyegyenlőségi feladatok ellátásában nem jellemző településünkön, a profitorientált szereplők tevékenységükkel inkább a gazdasági

élet élénkítéséhez, ezen keresztül pedig a munkanélküliség csökkentéséhez járulnak hozzá, továbbá saját dolgozóik számára nyújthatnak különböző szolgáltatásokat, vagy plusz juttatásokat, amelyek összességében hozzájárulhatnak a helyiek életszínvonalának fenntartásához, javulásához.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítése során a község intézményei, a civil szervezetek, az egyházak, az állami intézmények bevonásra kerültek az egyes esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő problémák feltárásának folyamatába. Elsőként az adatszolgáltatás kapcsán működtek velünk együtt, de a problémák beazonosítása, megfogalmazása terén is segítségünkre voltak. Az egyeztetések személyes, telefonos és elektronikus formában zajlottak. Természetesen az Intézkedési terv megvalósításának folyamatában is szeretnénk minél szélesebb körű együttműködés keretében együtt dolgozni az érintett intézményekkel, szervezetekkel, illetve a célcsoportok képviselőivel.

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program – annak tervezete képviselő-testület általi megtárgyalását, majd elfogadását követően - kihirdetésre kerül a település honlapján (www.csemo.hu), valamint a Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján, hogy bárki számára megismerhető legyen, és a község lakossága számára biztosított legyen az észrevételek megtételének lehetősége. A helyi intézmények, az egyházak, a civil szféra képviselői, illetve a lakosság visszajelzéseit az Önkormányzat beépíti a végrehajtással kapcsolatos feladatok ellátásának folyamatába.

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

10. A HEP IT részletei

10. 1. A helyzetelemzés megállapítáinak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Naprakész adatok hiánya a szegénység témakörének egyes aspektusairól.	Nyilvántartások folyamatos frissítése, adatgyűjtés, intézmények közti információáramlás erősítése.
	Az önkormányzati támogatásban részesülők száma magas	A meglévő szociális ellátások fenntartása, esetleges további bővítése, jövedelem határok emelése.
	Tartós munkanélküliek magas aránya az összes álláskereső között.	Képzési, átképzési lehetőség biztosítása az érintetteknek.
Gyermekek	Az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében kiemelten fontos, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek hozzájussanak, illetve igénybe tudják venni az őket megillető támogatásokat, ellátásokat.	Tájékoztatás a hátrányos helyzetű gyermekek számára biztosított támogatásokról, ellátásokról, kedvezményekről, ösztöndíj- és egyéb programokról.
	Minőségi oktatáshoz, képzéshez neveléshez való hozzáférés	Ösztöndíjrendszer fenntartása és bővítése a hátrányos helyzetű tanulók részére és a felsőfokú képzésben résztvevőkre
	A gyermekétkeztetési térítési díj megfizetése egyre több olyan családnak is problémát jelent, akik normatív kedvezmény igénybevételére nem jogosultak, a szünidei étkeztetést a z arra jogosultak nem igénylik.	A helyi rendelet módosításával a támogatotti kör bővítése szükséges, a szünidei étkeztetést népszerűsíteni kell az arra jogosultak körében.
Idősek	55 év feletti, veszélyeztetett korban lévő munkanélküliek magas aránya az álláskeresőik között	Munkaerő-piaci programok és szolgáltatások biztosítása, igénybevételük ösztönzése
	Egyedül élők aránya magas, elmagányosodás jellemzi az időseket	Szociális és közművelődési programok támogatása, az alapszolgáltatások népszerűsítése, nyugdíjas civilszervezetek támogatása
	Szűrőprogramokhoz való eljutás megkönnyítése	Széleskörű tájékoztatás az igénybe vehető szűrővizsgálatokról, szűrővizsgálatok szervezése helyben, szűrőbusz biztosítása
Nők	Családi és munkahelyi kötelezettségek, feladatok összehangolásának nehézségei	Családbarát munkahelyek létrejöttének támogatása, családbarát intézkedések támogatása az önkormányzati fenntartású intézményekben, ahol magas létszámban dolgoznak nők, atipikus foglalkoztatási formák kialakulásának ösztönzése a településen.

	Nagyfokú látencia a nőket érintő erőszak terén.	Az észlelő- és jelzőrendszer működésének és prevenciós jellegének erősítése, tagjainak aktivizálása, illetve az állampolgári aktivitás fokozása a járási jelzőrendszeri tanácsadó segítségével. Ennek érdekében szakmai megbeszélések szervezése, a jelzőrendszeri tagok tájékoztatása szóban és írásban, személyes együttműködés fokozása.
	A dolgozó édesanyák nehéz helyzete, testi-lelki egészségük károsodása.	Kulturális és mentálhigiénés programok, sportolási és szabadidős lehetőségek biztosítása kifejezetten nők számára, nagycsaládosok számára közösségi tér/fórum létrehozása tapasztalat- és információcsere, tájékoztatás céljából.
Fogyatékkal élők	Kifejezetten fogyatékossgal élőket célzó közösségi programok, helyi társadalom érzékenyítésének hiánya.	Közösségi programok szervezése fogyatékossgal élők és családjuk számára, érzékenyítő rendezvények, előadások szervezése a fogyatékossgal élőket támogató civil szervezetek bevonásával.
	Fogyatékkal élők munkavállalásának elősegítése	Fogyatékkal élő személyek foglalkoztatási lehetőségeinek felkutatása; A fogyatékossgal élő személyek tájékoztatása a helyben, vagy környéken található megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatókról; A helyi munkáltatók tájékoztatása a megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatása esetén igénybe vehető kedvezményeiről, támogatásokról.
	Fogyatékkal élőkről nem rendelkezünk településszintű adatokkal	Adatgyűjtés, kapcsolatfelvétel, tudatformálás
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	Közlekedés bel- és külterületi útjainkon, akadálymentes gyalogátkelőhelyek kialakítása	Mopedes, gyalogos közlekedés biztosítása érdekében a belterületi járdaépítés, -felújítás folytatása, dűlőutak folyamatos karbantartása
	A megnövekedett autós forgalom következtében szükséges lenne a már megépült kerékpárút Cegléd határáig történő továbbépítése, csökkentve az autós forgalmat és a környezetet ért hatásokat.	A Csemőt Cegléddel összekötő 4608. sz. közút mellett hivatásforgalmú kerékpársáv megépítése

10.2. Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák a közösség hasznos és elismert tagjai.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők társadalmi leszakadásának folyamatát minden lehetséges eszközzel megfékezzük, és elősegítsük e csoport felzárkózását a többségi társadalomhoz, továbbá, hogy életszínvonaluk javulását a lehető legnagyobb mértékben előmozdítsuk.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek egészséges testi-lelki fejlődésének biztosítását. Nevelésük, oktatásuk befektetés a jövőbe, ezért erre kiemelt figyelmet fordítunk.

Célunk továbbá településünk családbarát jellegének erősítése. Folyamatosan odafigyelünk az idők jóllétének kérdésére, egészségügyi és szociális helyzetének alakulására, fókuszálva a megfelelő életszínvonal fenntartásának elősegítésére, az időskori elmagányosodás megelőzésére, valamint a szociális és egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítására.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetében a szerepkonfliktusok csökkentését, azaz a munka és a család összeegyeztethetőségének elősegítését, a családbarát intézkedések támogatását, valamint a nőkkel szembeni erőszak visszaszorítását.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők helyzetének minél mélyebb megismerésére, életminőségének javítására, társadalmi integrációjuk előmozdítására, illetve a többségi társadalom tagjainak velük szembeni érzékenyítésére.

gyenlősegi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1	Adatgyűjtés, nyilvántartás vezetése szegénységről.	Naprakész adatok hiánya a szegénység témakörének egyes aspektusairól.	A cél összhangban/A áll a helyi kapcsolódik Magyar Nemzeti Adatgyűjtés, Társadalmi Információáramlási koncepcióval, 1. gazdasági programmal.	cél Önévalláson alapuló a Magyar Nemzeti Adatgyűjtés, Társadalmi Információáramlási koncepcióval, 1. gazdasági programmal.	Csemő Község Önkormányzata	2028. 12. 31. (vasárnap)	31. Eredményességi mutatók rövid-, közép- és hosszútávon: 1. Minél több begyűjtött adat. 2. A begyűjtött adatok tárolására, kezelésére alkalmas nyilvántartás rendelkezésre állása. 3. Adatforrást biztosító nyilvántartás rendelkezésre állása, melyből komplex képet nyerhető a szegénység témakörét illetően.	Humán erőforrásFenntartható	A tervezett intézkedés nem önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósítandó intézkedés.
2	Képzések, átképzések, mentori szolgáltatás	A mélyszegénység lehetőségének és a biztosítása romák között sok érintetteknek, a tartósmentori munkanélküli, nemigénybevételeire számuk csökken, foglalkoztatásuk nem megoldott.	Képzési, átképzési, mentori szolgáltatás lehetősége az adatgyűjtés, társadalmi információáramlási koncepcióval, 1. gazdasági programmal.	A cél összhangban/A áll a helyi kapcsolódik Magyar Nemzeti Adatgyűjtés, Társadalmi Információáramlási koncepcióval, 1. gazdasági programmal.	Csemő Község Önkormányzata	2028. 01. 01. (szombat)	01. Eredményességi mutatók rövid-, közép- és hosszútávon: 1. Minél több célcsoporthoz tartozó személy tájékoztatása. 2. Tartós munkanélküliek megjelenése az egyes foglalkoztatási, képzési programokon, mentori szolgáltatásban. 3. Tartós munkanélküliség	Humán erőforrásErőforrások hosszú távú megítélésénél biztosított	A tervezett távú intézkedés nem önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósítandó intézkedés

3	Kulturális mentálhigiénés programok, sportolási szabadidős lehetőségek biztosítása	és kulturális mentálhigiénés programok, sportolási szabadidős lehetőségek biztosítása	és 1. Rövidtávon: A cél összhangban áll a helyi kapcsolódó Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030-körében. 2. Programok és szervezése annak céljaival. Kifejezettebben nők számára, sportolási lehetőségek biztosítása, mentálhigiénés és egészségmegőrzéssel kapcsolatos rendezvények szervezése. 3. Elért eredmények hosszú távú fenntartása, a dolgozó édesanyák helyzetének javulása.	Cél 1. Igények, problémák felmérése gyermekek, munkavállaló nők számára, sportolási lehetőségek biztosítása, mentálhigiénés és egészségmegőrzéssel kapcsolatos rendezvények szervezése. 3. Elért eredmények hosszú távú fenntartása, a dolgozó édesanyák helyzetének javulása.	Csemő Község Önkormányzata	2028. 12. 31. (vasárnap)	31. 1. Tájközösségi helybéli gyermekdolgozó Nőknek szóló programok, szabadidős lehetőségek számának emelkedése. 3. Pozitív visszajelzések a lakosság részéről	Fenntartható.	A tervezett intézkedés nem önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósítandó intézkedés.
IV. Az idők esélyegyenlősége									
1	"Nem vagy egyedül"	regiális nagyváltos modell felbomlása miatt az egyedül élő tartozás idős emberek életmódjának megteremtése. Jellemző az elmagányosodás, közösségi életből való kivonulás.	Az egyedül élők érzésének megszüntetése, közösséghez való tartozás idős emberek életmódjának megteremtése. Jellemző az elmagányosodás, közösségi életből való kivonulás.	A cél összhangban áll a helyi kapcsolódó Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030-körében. 2. Programok és szervezése annak céljaival. Kifejezettebben nők számára, sportolási lehetőségek biztosítása, mentálhigiénés és egészségmegőrzéssel kapcsolatos rendezvények szervezése. 3. Elért eredmények hosszú távú fenntartása, a dolgozó édesanyák helyzetének javulása.	Csemő Község Önkormányzata	2027. 12. 31. (péntek)	31. Bevont emberek, önkéntesek száma	Civil szervezetekkel, magánszemély önkéntesekkel együttműködésben fenntartható	A tervezett intézkedés nem önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósítandó intézkedés
2	Munkaerő-piaci programok szolgáltatások biztosítása, igénybevételük ösztönzése	55 év feletti és veszélyeztetett korban lévő munkanélküliek magas aránya az álláskereső között	Idősebb korosztály problémáira specializált munkaerő-piaci programok szolgáltatások biztosítása,	A cél összhangban áll a helyi kapcsolódó Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030-körében. 2. Programok és szervezése annak céljaival. Kifejezettebben nők számára, sportolási lehetőségek biztosítása, mentálhigiénés és egészségmegőrzéssel kapcsolatos rendezvények szervezése. 3. Elért eredmények hosszú távú fenntartása, a dolgozó édesanyák helyzetének javulása.	Csemő Község Önkormányzata	2028. 01. 01. (szombat)	01. Eredményességi mutatók közép-hosszútávon: 1. Minél több célcsoporthoz tartozó személy	Humán erőforrás, anyagi/pályázati erőforrás	A tervezett távú intézkedés nem önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósítandó intézkedés

		igénybevételük össztónzása Rövidtávon: Tájékoztosság növelése az érintettek közében. Középtávon: Programok, szolgáltatások igénybevételének növekedése. Hosszútávon: Munkanélküliség csökkenése az idősebb korosztály tagjainak körében	gazdasági 1. programmal.	minden lehetőséges forumon. 2. Információnyújtás az érintettek számára, igényeik, problémáik felmérése, össztónzésük programok, szolgáltatások igénybevételére. 3. Valós szükségletekhez igazodó munkaerő-piaci segítségnyújtás, együttműködés a Foglalkoztatási Osztállyal a célcsoport elérése, aktiválása érdekében	2024. 12. 31. Igénybe számának stagnálása, esetleg anyagi/pályázati emelkedése, A erőforrás, szűrőbuszok rendelkezésre állása az igénybe vevők számára	tájékoztatása. 2. Idős korosztályhoz tartozók nagyobb arányú megjelenése az egyes foglalkoztatási, képzési programokon, munkaerő-piaci szolgáltatások magasabb arányú igénybevétele. 3. Munkanélküliség csökkenése az idősebb korosztály tagjainak közében	megvalósítandó intézkedés
3	Időszerű lakosság szűrőprogramok hálózati szakorvosi ellátásokhoz, amely az időskorú lakosságnak különbözően nagy problémát jelent.	Sok esetben nagy kell a szakorvosi ellátásokhoz, amely az időskorú lakosságnak különbözően nagy problémát jelent.	A cél összhangban A áll a helyi kapcsolódik stratégiai Idősgazdálkodási dokumentumok Nemzeti al: költségvetési Stratégia (2023-közlekedésben konceptióval, 2024)-hez összhangban áll azok céljaival	cél/A jelenlegi Csemő közösség Önkormányza ta méréséklése, ta 2024-közlekedésben áll szűrőbuszok biztosításához. Teljes körű egészségügyi szűrővizsgálatok megvalósítása.	2024. 12. 31. Igénybe számának stagnálása, esetleg anyagi/pályázati emelkedése, A erőforrás, szűrőbuszok rendelkezésre állása az igénybe vevők számára	Fenntartható	A tervezett intézkedés nem önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósítandó intézkedés.
V. A foglalkoztatási és 1	Foglalkoztatási munkavállalásának segítése foglalkoztatási lehetőségeiről nem állnak rendelkezésre pontos adatok a	Foglalkoztatási munkavállalásának segítése foglalkoztatási lehetőségeiről nem állnak rendelkezésre pontos adatok a	elő, A cél összhangban A áll az egyéb kapcsolódik stratégiai dokumentumok al: költségvetési Stratégia (2023-közlekedésben konceptióval, 2024)-hez összhangban áll azok céljaival	cél/Foglalkoztatási személyek Önkormányza ta lehetőségeinek felkutatása; A 2030-foglalkoztatással személyek hoz, az Országos személyek	2028. 12. 31. Igénybe számának stagnálása, esetleg anyagi/pályázati emelkedése, A erőforrás, szűrőbuszok biztosításához. Teljes körű egészségügyi szűrővizsgálatok megvalósítása.	Humán erőforrás/Fenntartható	A tervezett intézkedés nem önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósítandó intézkedés.

		közösségre vonatkozóan	gazdasági programmal.	Fogyatékossgű tájékoztatása a gyű Program helyben, vagy (2015-2025)- környéken hoz és található öszshangban áll megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatókról; A helyi munkáltatók tájékoztatása a megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatása esetén igénybe vehető kedvezményekről, támogatásokról.	Csemő 2025. 12. (szerda)	31. Tájékozottság a Humán erőforrás, foglalkoztatottság alanyai/pályázati élő személyekről. Foglalkozottság élőknél szülő és érzékenyítő programok számának emelkedése. Pozitív visszajelzések az érintettek részéről	Fenntartható	A tervezett intézkedés nem önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósítandó intézkedés.
2	Közösségi programok szervezése foglalkoztatással élő és családjuk számára, érzékenyítő rendezvények előadások szervezése	Közösségi programok szervezése foglalkoztatással élő és családjuk számára, érzékenyítő rendezvények előadások szervezése	A cél öszshangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési, koncepcióval, gazdasági programmal	Fogyatékossgű tájékoztatása a gyű Program helyben, vagy (2015-2025)- környéken hoz és található öszshangban áll megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatókról; A helyi munkáltatók tájékoztatása a megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatása esetén igénybe vehető kedvezményekről, támogatásokról.	Csemő 2025. 12. (szerda)	31. Tájékozottság a Humán erőforrás, foglalkoztatottság alanyai/pályázati élő személyekről. Foglalkozottság élőknél szülő és érzékenyítő programok számának emelkedése. Pozitív visszajelzések az érintettek részéről	Fenntartható	A tervezett intézkedés nem önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósítandó intézkedés.
3	Fogyatékossgű A foglalkoztatással élőkre vonatkozó előírások adatgyűjtés	Fogyatékossgű A foglalkoztatással élőkre vonatkozó előírások adatgyűjtés	A cél öszshangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal	Fogyatékossgű tájékoztatása a gyű Program helyben, vagy (2015-2025)- környéken hoz és található öszshangban áll megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatókról; A helyi munkáltatók tájékoztatása a megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatása esetén igénybe vehető kedvezményekről, támogatásokról.	Csemő 2028. 12. (vasárnap)	31. Tájékozottság a Humán erőforrás, foglalkoztatottság alanyai/pályázati élő személyekről. Foglalkozottság élőknél szülő és érzékenyítő programok számának emelkedése. Pozitív visszajelzések az érintettek részéről	Fenntartható	A tervezett intézkedés nem önkormányzati

10.4. Megvalósítás

10.4.1. A megvalósítás előkészítése

Az Önkormányzat az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot támogassák.

Az Önkormányzat azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Az Önkormányzata HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

10.4.2. A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

AHEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik. A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül. A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására. A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzeti és önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,

- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).
-

10.4.3. Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

10.4.4. Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

10.4.5. Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

10.4.6. Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, például évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t módosítani szükséges, ha megállapításaiiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

10.5. Elfogadás módja és dátuma

I. A Csemő község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

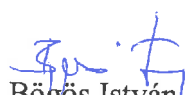
II. Ezt követően Csemő község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot megvitatta és az 57/2023. (12.12.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Csemő, 2023. december 12.

Bögös István
alpolgármester

Kivonat

Csemő Község Önkormányzata Képviselő-testületének 2023. december 12-én megtartott ülésének jegyzőkönyvéből.

Tárgy: A Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata

A Képviselő-testület a napirendet megtárgyalta és 6 igen szavazattal 0 nem szavazat ellenében a következő határozatot hozta:

57/2023. (12. 12.) határozat

1. Csemő Község Önkormányzatának Képviselő-testülete úgy dönt, hogy elfogadja Csemő Község Önkormányzatának a 2023-2028. közötti időszakra vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Programját.
2. A Képviselő-testület felkéri Bögös István alpolgármestert, hogy az 1. pontban foglalt döntésének megfelelően a Helyi Esélyegyenlőségi Programot az Önkormányzat nevében írja alá, és tegye meg a szükséges intézkedéseket az intézkedési tervben foglalt feladatok végrehajtása érdekében.
3. A Képviselő-testület felkéri az alpolgármestert, hogy az 1. pontban foglalt döntésről értesítse a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóságot, valamint gondoskodjon a 2. pontban foglalt döntéssel összefüggő feladatok végrehajtásáról.

Határidő: azonnal.

Felelős: Bögös István alpolgármester.

A kivonat hiteles.

Csemő, 2023. december 12.

Dr. Kovács Tímea
jegyző

Bögös István
alpolgármester

